

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครู: กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโปธาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรังเขต 1 ในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งนำเสนอผลการวิจัยโดยยึดตามระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
2. ผลการวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโดยใช้รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครู: กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโปธาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1
3. ผลการวิจัยระยะที่ 2 การนำเสนอร่างรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครู : กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโปธาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรังเขต 1
4. ผลการวิจัยระยะที่ 3 การทดลองใช้ ประเมินและพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครู: กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโปธาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรังเขต 1 แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 ประเมินความเหมาะสมและชั้นที่ 2 การพัฒนารูปแบบ
5. ผลการวิจัยระยะที่ 4 การศึกษาผลการพัฒนาครูโดยใช้รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครู : กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโปธาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรังเขต 1 รายละเอียดตามลำดับ

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลของแบบสอบถามเพื่อการวิจัยที่ส่งไปยังโรงเรียน จำนวน 96 ฉบับ ได้รับคืนจำนวน 96 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยที่ได้รับคืน ปรากฏว่า มีความสมบูรณ์ครบถ้วนสามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ครบทั้ง 96 ฉบับ โดยข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษาสูงสุด และสถานภาพในการตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยรายละเอียดตามตาราง 9 ดังนี้

ตาราง 9 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	34	35.42
หญิง	62	64.58
รวม	96	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 36 ปี	15	15.62
36 - 45 ปี	16	16.67
46 - 55 ปี	47	48.96
56 ปีขึ้นไป	18	18.75
รวม	96	100.00
การศึกษาสูงสุด		
อนุปริญญา	1	1.04
ปริญญาตรี	82	85.42
ปริญญาโท	13	13.54
รวม	96	100.00
สถานภาพ		
ผู้อำนวยการโรงเรียน	12	12.50
ครูปฏิบัติงานสายผู้สอน	73	76.04
บุคลากรอื่นๆ	11	11.46
รวม	96	100.00

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่าจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 96 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.58 มีอายุอยู่ในช่วง 46 - 55 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 48.96 มีวุฒิการศึกษาสูงสุดคือ ปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 85.42 และสถานภาพส่วนใหญ่เป็นครูปฏิบัติงานสายผู้สอนคิดเป็นร้อยละ 76.04

2. ผลการวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโดยใช้การจัดการความรู้ : กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนน้ำพุตอธาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาครูภายใต้กรอบหลักการ ทฤษฎีของนักวิชาการหลายท่าน สรุปเป็นองค์ประกอบการพัฒนาครูโดยใช้การจัดการความรู้สรุปได้ 5 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาบุคลิกภาพ การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การมีมนุษยสัมพันธ์ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การพัฒนาความรู้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม ถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนา

ครูของกลุ่มตัวอย่างตามองค์ประกอบดังกล่าวผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมลำดับสูงสุด ดังตาราง 10

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครู: กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโปธาราม

ลำดับ	องค์ประกอบเพื่อการพัฒนาครู	\bar{X}	SD	ระดับความต้องการ
1	การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	4.31	0.85	มาก
2	การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.28	0.54	มาก
3	การพัฒนาความรู้	4.28	0.56	มาก
4	การพัฒนาบุคลิกภาพ	4.23	0.70	มาก
5	การมีมนุษยสัมพันธ์	4.15	0.75	มาก
รวมเฉลี่ย		4.25	0.60	มาก

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวมกลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโปธาราม มีระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, $SD = 0.60$) ด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมมีระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูอยู่ในลำดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.31$, $SD = 0.85$) รองลงมาคือ ด้านการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญกับด้านการพัฒนาความรู้ ($\bar{X} = 4.28$, $SD = 0.55$ และ 0.56 ตามลำดับ) และด้านการมีมนุษยสัมพันธ์มีระดับความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับท้ายสุด ($\bar{X} = 4.15$, $SD = 0.75$) ซึ่งด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมมีรายละเอียดเพื่อการพัฒนาครู 10 รายการโดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากสูงไปหาต่ำดังตาราง 11

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครู : กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโปธาราม จำแนกตามรายการการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

ลำดับรายการ	การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	\bar{X}	SD	ระดับความต้องการ
1	การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	4.39	0.97	มาก
2	การสร้างความรักและเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้เรียน	4.36	0.88	มาก
3	การมีความเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	4.35	0.96	มาก
4	การสร้างความเป็นธรรมแก่ผู้เรียนอย่างเท่าเทียมกัน	4.34	1.04	มาก
5	การมีเจตคติที่ดี รักและศรัทธาอาชีพครู	4.34	0.88	มาก

ตาราง 11 (ต่อ)

ลำดับ รายการ	การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	\bar{X}	SD	ระดับ ความต้องการ
6	การมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนเอง			
	การเห็นคุณค่าในความสามารถของผู้เรียน	4.32	0.94	มาก
7	การตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน	4.32	0.88	มาก
8	การหลีกเลี่ยงไม่หลงมัวเมาในอบายมุข	4.29	1.02	มาก
9	การมีความขยัน ประหยัด อดทนอดกลั้น และ	4.15	1.10	มาก
10	รู้จักการให้อภัยบุคคลอื่น	4.15	0.98	มาก
	รวม	4.31	0.85	มาก

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวม ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, $SD = 0.85$) เมื่อพิจารณาระดับความต้องการจำเป็นตามรายการพบว่า การประพฤติตนเป็นแบบอย่างมีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($\bar{X} = 4.39$, $SD = 0.97$) รองลงมาคือการสร้างความรักและความเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียน ($\bar{X} = 4.36$, $SD = 0.88$) และการมีความเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ($\bar{X} = 4.35$, $SD = 0.96$) ตามลำดับ

3. ผลการวิจัยระยะที่ 2 การนำเสนอร่างรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครู : กรณีศึกษา กลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโปธาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

ผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นสนทนากลุ่มเรื่องรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาครูด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยนำเสนอผลการสำรวจความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูของกลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโปธาราม ดังกล่าวข้างต้น โดยใช้ร่างรูปแบบการจัดการความรู้ 6 ด้าน ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นตามกรอบค่านิยมศัพทโดยตั้งประเด็นสนทนาถึงความเหมาะสมเป็นไปได้ในรูปแบบการจัดการความรู้ 6 ด้าน เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมครูและสนทนากลุ่มในวันที่ 10 พฤษภาคม 2555 เวลา 09.00 – 12.00 น. ณ ห้องประชุมเล็กโรงเรียนสภาราชินีจังหวัดตรัง มีผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมจำนวน 12 คน ดำเนินการประชุมโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ร่วมกันสนทนากลุ่มและให้ข้อเสนอแนะ ผลการสนทนากลุ่มผู้วิจัยสรุปได้ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ 1 ให้ความเห็นว่าการพัฒนาครูควรให้เชื่อมโยงผลประโยชน์ที่เกิดกับตัวครูจะเกิดสัมฤทธิ์ผลมากกว่า เช่น การประกันคุณภาพสู่การพัฒนาวิทยฐานะตามมาตรฐานวิชาชีพครูได้ไปประกอบวิชาชีพครู เพื่อให้สอดคล้องกับหมวด 4 หมวด 6 (มาตรา 8 มาตรา 9) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 การจัดการความรู้มีหลายรูปแบบ การสร้างองค์ความรู้ควรมองเป้าที่ตัวเด็กคือ ยึดเด็กเป็นสำคัญตาม มาตรา 22 มาตรา 23 แนวทางการจัดการความรู้ให้เด็กได้ประโยชน์ที่สุด ที่ผ่านมามีแต่ละอะองค์กรยังขาดระบบไม่จัดหมวดหมู่

ทำให้การจัดการศึกษาไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร ผลการสอบระดับชาติ เช่น O-NET NT PAT CAT ยังไปคนละทิศละทาง การวิจัยการจัดการความรู้จึงควรมีการประสานงานระหว่างเครือข่ายให้ครูได้รับทราบมีความรู้ได้เข้าใจตรงกัน คิดว่าการวิจัยเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ดี เพราะหากพัฒนาครูให้ปรับกระบวนการเรียนเปลี่ยนการสอนโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ (KM) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีช่องทางจัดเก็บความรู้เผยแพร่ให้ครูนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้พัฒนาคุณธรรมทั้ง 10 ประการให้เกิดแก่ตัวครู การวิจัยเรื่องนี้จะสัมฤทธิ์ผลและเกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียนต่อไป ด้านผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ให้ความเห็นต่อว่า ควรเปลี่ยนนิยามเชิงปฏิบัติการให้ชัดเจน ตัวแปรที่ศึกษาค่อนข้างเป็นนามธรรม ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครู กว้างมาก (SD = 0.86) เกรงว่างานวิจัยจะไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร ผู้วิจัยน่าจะรู้คำตอบแล้ว ให้ใช้ข้อดีให้น้อยที่สุด เน้นการจัดการเชิงรูปธรรม ต้องการอะไร? ดำเนินการอย่างไร? และไม่ควรรุบรวมความต้องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของครูใน 10 ด้านให้เหลือน้อยลง ควรจำแนกแจกแจงให้ละเอียด งานวิจัยจะมีสมรรถนะที่ดีกว่า ต่อมา ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 เห็นว่า กระบวนการวิจัยน่าจะอยู่ในระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ รูปแบบควรมีกระบวนการอย่างชัดเจน มีกิจกรรมอะไรที่ต้องปฏิบัติ ต้องกำหนดให้ชัด และเชื่อว่าเป็นผลดีต่อครูในกลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโปธาราม และเห็นด้วยกับ ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ว่าไม่ควรยุบรวมรายการคุณธรรมจริยธรรม ควรแยกย่อยเป็น 10 ด้านตามที่ผู้วิจัยนำเสนอ ควรพัฒนาครูให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ทั้ง 10 ด้าน ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ให้ความเห็นว่าการวิจัยเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ดีเพราะเป็นการพัฒนาครูและองค์กร แต่ให้พิจารณากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาน้อยไปหรือไม่? ควรศึกษาโรงเรียนทุกโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ได้เสนอแนะกรอบแนวคิดการดำเนินการวิจัยเป็นระยะสอดคล้องกับผู้วิจัยคือระยะที่ 1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ระยะที่ 2 นำเสนอรูปแบบ ระยะที่ 3 ทดลองใช้และพัฒนารูปแบบ แต่มีความเห็นเพิ่มเติมในระยะสุดท้ายคือครูได้รับการพัฒนา ให้แสดงเป็นกรอบสี่เหลี่ยมเพิ่มขึ้น (Block) ให้ชัดเจน ต่อมา ผู้ทรงคุณวุฒิ 6 เสนอแนะการพัฒนารูปแบบควรมีหลายวิธี และไม่ควรรุบรวมคุณธรรมแต่ให้แจกแจงรายละเอียดดังที่บางท่านกล่าวไว้แล้วข้างต้น คิดว่าจะทำให้งานวิจัยนี้ชัดเจนขึ้น ในขณะที่ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ให้ความเห็นต่างจากผู้วิจัยนำเสนอโดยเห็นว่าการวิจัยน่าจะแบ่ง เป็น 2 ระยะคือ ค้นหารูปแบบที่มีคุณภาพกับหาคุณภาพของรูปแบบ ควรมีการ Pre-test แล้วพัฒนาโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ 6 ด้านที่ผู้วิจัยนำเสนอมีการ Post-test เพื่อวัดตะกอนความรู้ที่เกิดจากผลการพัฒนาตามกระบวนการวิจัย สามารถสรุปได้ว่าผลการวิจัยเป็นอย่างไร? ครูเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมในแต่ละด้านไปอย่างไร? ผู้ทรงคุณวุฒิ 8 ให้ข้อคิดเพิ่มเติมว่า รูปแบบการจัดการความรู้ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ควรส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรมครูและขยายไปถึงผู้เรียนตามมาตรา 22 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 ให้ความเห็นว่าการวิจัย R&D แบบนี้ดีแล้ว เพราะเป็นการวิจัยคุณภาพ เกิดประโยชน์กับครูและกระบวนการทำงานมาก รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาครู : กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโปธาราม ดูความสอดคล้องตั้งแต่ต้นดูคำถามถูกต้องแล้วจุดเด่นของการวิจัยในครั้งนี้คือเป็นการวิจัยปฏิบัติการจริงได้รูปแบบแล้วนำไปใช้ได้ ผลการวิจัยจะได้ข้อสรุปชัดเจนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น การนำเสนอควรระบุขอบข่ายในการพัฒนา องค์กรประกอบควรกล่าวถึงให้ชัดเจน องค์กรประกอบของรูปแบบ ขอบข่ายพัฒนาครูจัดการความรู้อะไรบ้าง เน้นจุดไหนบ้าง ผลผลิตระบุให้ชัดว่าต้องการอะไร หลังจากใช้รูปแบบแล้วต้องการให้เกิดความรู้ด้านไหน คุณธรรม ทักษะ

ความสามารถ สอดคล้องจรรยาบรรณวิชาชีพครูน่าจะใส่ไว้ในองค์ประกอบ สามารถนำไปพัฒนาเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์เหมาะสมที่จะเสนอเป็นงานวิจัยของปริญญาเอกได้ เพราะเป็นงานวิจัยเชิงพัฒนาและนำไปใช้ได้ ต่อมาผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรระบุสภาพปัญหา KM ให้ชัดเจน ปัจจุบันครูเป็นอย่างไร ความรู้เป็นอย่างไร คุณธรรมเป็นอย่างไร การพัฒนาครูสุดท้ายต้องการให้เกิดอะไรใส่รูปแบบให้ชัดขึ้น คิดว่าเป็นงานวิจัยที่ดีสามารถนำไปใช้ในองค์กรได้ ผู้ทรงคุณวุฒิ 11 และ 12 เห็นตรงกันว่า ชื่อเรื่องการวิจัยกว้างอาจทำให้ผลลัพธ์ล้นตา ควรเพิ่มเติมรูปแบบให้ชัดขึ้น คิดว่าเป็นงานวิจัยที่ดีหากสำเร็จผลสามารถนำไปใช้ได้จริง ตอนท้ายการสนทนา ผู้วิจัยได้สอบถามความเห็นเพิ่มเติมจากผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้ง ปรากฏว่าไม่มีผู้ใดมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้วิจัยขอความร่วมมือให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 12 ท่านตอบแบบถามประกอบการสนทนากลุ่มจำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาประมาณ 20 นาที และขอรับคืนแบบดังกล่าวครบทุกคน จึงขออนุญาตให้ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ กล่าวขอบคุณและปิดการสนทนากลุ่มเวลา 12.00 น. จากนั้นผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์ค่าฐานนิยม (Mode) ประมวลผลระดับความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการความรู้โดยพิจารณาค่าความถี่ซ้ำ (Tarry) ความเหมาะสมและเป็นไปได้ ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูประกอบด้วย 6 ด้านได้แก่ การบ่งชี้ความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ การสร้างความรู้ การจัดเก็บความรู้ การนำความรู้ไปใช้และการประเมินผลความรู้ ดังตาราง 12

ตาราง 12 แสดงค่าความถี่ซ้ำ (Tarry) ความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครู

รูปแบบการจัดการความรู้ เพื่อการพัฒนาครู	ระดับความเหมาะสม (ความถี่ซ้ำ)					ระดับความเป็นไปได้ (ความถี่ซ้ำ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการ 6 ด้าน										
1. การบ่งชี้ความรู้										
1.1 การสำรวจความต้องการพัฒนา										
1.2 การสร้างความตระหนัก	4	7	1			5	5	2		
1.3 การกำหนดวิสัยทัศน์พัฒนา คุณธรรม จริยธรรมครู	5	6	1			3	7	2		
1.4 การกำหนดความรู้หรือถอด ความรู้จากเรื่องเล่า	4	5	3			3	7	2		
1.5 การจัดทำแผน/คู่มือ/แนวทาง ดำเนินงาน	4	4	4			4	6	2		
รวมความถี่ซ้ำ	4	5	3			4	5	3		
	21	27	12			19	30	11		

ตาราง 12 (ต่อ)

รูปแบบการจัดการความรู้ เพื่อการพัฒนาครู	ระดับความเหมาะสม (ความถี่ซ้ำ)					ระดับความเป็นไปได้ (ความถี่ซ้ำ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2. การแลกเปลี่ยนความรู้										
2.1 การจัดทำทะเบียนบุคคลผู้มีความรู้	4	5	3			7	3	2		
2.2 การใช้ระบบเทคโนโลยีเชื่อมโยง เครือข่ายการจัดการความรู้	3	8	1			6	5	2		
2.3 การใช้เรื่องเล่าและกระบวนการ บันทึกความรู้จากเรื่องเล่าอย่างเป็น ระบบ	3	6	3			4	6	2		
2.4 การนำเสนอ แลกเปลี่ยน เผยแพร่วิธี ปฏิบัติที่ดีหรือเป็นเลิศ										
2.5 การจัดบรรยายภาคที่เอื้อต่อการ แลกเปลี่ยนความรู้	5	6	1			4	6	2		
	4	8				5	5	2		
รวมความถี่ซ้ำ	19	33	8			26	25	9		
3. การสร้างความรู้										
3.1 การรู้แหล่งความรู้ใหม่ๆทั้งในและ นอกสถานศึกษา	5	4	3			4	5	3		
3.2 การสรุปความรู้จากวิธีปฏิบัติที่ดี หรือเป็นเลิศและพัฒนาต่อยอด	5	7				4	7	1		
3.3 การเทียบความรู้ตนกับภูมิปัญญา สังเคราะห์เป็นความรู้ใหม่	4	6	2			3	5	4		
3.4 การเปลี่ยนแปลงความรู้ให้เป็น ผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นประโยชน์ต่อ การพัฒนาครู	4	8				3	6	3		
3.5 การสร้างความรู้ด้วยวิธีเรียนรู้ ด้วยวิธีเรียนรู้	4	5	3			3	5	4		
รวมความถี่ซ้ำ	22	30	8			17	28	15		
4. การจัดเก็บความรู้										
4.1 การสร้างกระบวนการรวบรวม ความรู้จากผู้ปฏิบัติที่ดีหรือเป็นเลิศ	5	5	2			5	6	1		
4.2 การวางแผนจัดระบบเก็บรวบรวม ความรู้	5	5	2			3	7	2		
4.3 การสร้างและใช้ช่องทางเก็บ ความรู้ทางอินเทอร์เน็ตเช่น blog หรือ email	5	5	2			4	6	2		
4.4 การจัดตั้งศูนย์เก็บข้อมูล สารสนเทศด้านการพัฒนาครู	5	5	2			5	5	2		

ตาราง 12 (ต่อ)

รูปแบบการจัดการความรู้ เพื่อการพัฒนาครู	ระดับความเหมาะสม (ความถี่ซ้ำ)					ระดับความเป็นไปได้ (ความถี่ซ้ำ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.5 การใช้สื่อและเทคโนโลยีจัดเก็บ ความรู้	5	6	1			5	6	1		
รวมความถี่ซ้ำ	25	26	9			22	30	8		
5. การนำความรู้ไปใช้										
5.1 การจัดตั้งเครือข่ายการจัดการ ความรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษา	7	5				5	6	1		
5.2 การใช้คู่มือ/แนวทางดำเนินงาน จัดการความรู้	3	8	1			4	6	2		
5.3 การนำความรู้สู่การเรียนรู้และฝึก ปฏิบัติการใช้เครื่องมือจัดการความรู้	4	7	1			4	6	2		
5.4 การสร้างและใช้ชุมชนการเรียนรู้ ทางอินเทอร์เน็ต	4	6	2			4	6	2		
5.5 การใช้วิธีการเรียนรู้จากการปฏิบัติตน ปฏิบัติงานตามสภาพจริงของครู	4	7	1			2	5	5		
รวมความถี่ซ้ำ	18	26	4			19	29	12		
6. การประเมินผลความรู้										
6.1 การวางแผนจัดกระบวนการ สังเกต ติดตาม และประเมินผลการนำ ความรู้ไปใช้	4	7	1			5	7			
6.2 การสังเกต ติดตามดูแลการปฏิบัติ ตน ปฏิบัติงานในหน้าที่ของครู	3	7	2			5	7			
6.3 การนำผลมาปรับปรุงแนวปฏิบัติ หรือคู่มือ/แนวทางดำเนินงาน/ กิจกรรมการจัดการความรู้ให้ เหมาะสมกับบริบทอยู่เสมอ	5	5	2			5	7			
6.4 การสอบถาม สัมภาษณ์บรรยากาศ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการพัฒนาครู	3	7	2			5	5	2		
6.5 การประเมินประสิทธิผลของการ พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ให้ เหมาะสมกับบริบท	3	7	2			5	5	2		
รวมความถี่ซ้ำ	18	33	9			25	31	4		

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวม ค่าความถี่ซ้ำ (Tarry) ผลการวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูทุกด้านมีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การจัดเก็บความรู้มีความเหมาะสมมากที่สุด (T=25) รองลงมาคือ การสร้างความรู้ (T=22) และการบ่งชี้ความรู้ (T=21) ตามลำดับ ส่วนระดับความเป็นไปได้ การแลกเปลี่ยนความรู้มีความเป็นไปได้มากที่สุด (26) รองลงมาคือการประเมินผลความรู้ (25) และการจัดเก็บความรู้ (22) ตามลำดับ

4. ผลการวิจัยระยะที่ 3 การทดลองใช้ประเมินและพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาครู : กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโปธาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรังเขต 1

ในระยะนี้ผู้วิจัยแบ่งผลการวิจัยเป็น 2 ชั้น คือ ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ชั้นที่ 1 ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ

การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาครูมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ดังรายละเอียดการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาครู ดังนี้

1.การบ่งชี้ความรู้ ปรากฏผลว่าครูในกลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโปธาราม ต้องการพัฒนา ด้านคุณธรรมจริยธรรมซึ่งมีองค์ประกอบย่อย 10 ข้อดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยประชุมครูในวันที่ 21 พฤษภาคม 2555 ณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรังเขต 1 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดการความรู้ตามความต้องการพัฒนาครูภายในกลุ่มโรงเรียนจากนั้นวิทยากรโดย นายเสวก วงศ์เจริญผลศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรังเขต 1 ให้ความรู้แนวปฏิบัติการจัดการความรู้และแบ่งกลุ่มครูผู้เข้าร่วมปฏิบัติการจัดการความรู้เป็น 10 กลุ่มตามประเด็นด้านคุณธรรมจริยธรรม ให้แต่ละกลุ่มดำเนินการเลือก คุณอำนวย คุณกิจ คุณลิขิต คุณวิศาสตร์ ดำเนินการตามกระบวนการกลุ่มโดยทุกคนในแต่ละกลุ่มผลัดหน้าที่กันดำเนินการเล่าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมของครู (Storytelling) ในแต่ละรายการคือ กลุ่ม 1 เล่าเรื่องเกี่ยวกับการสร้างความรักและเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้เรียน กลุ่ม 2 เล่าเรื่องเกี่ยวกับการสร้างความเป็นธรรมแก่ผู้เรียนอย่างเท่าเทียมกัน กลุ่ม 3 เล่าเรื่องเกี่ยวกับการมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง กลุ่ม 4 เล่าเรื่องเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงไม่หลงมัวเมาในอบายมุข กลุ่ม 5 เล่าเรื่องเกี่ยวกับการมีความขยัน ประหยัด อดทนอดกลั้น และรู้จักการให้อภัยบุคคลอื่น กลุ่ม 6 เล่าเรื่องเกี่ยวกับการตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน กลุ่ม 7 เล่าเรื่องเกี่ยวกับการมีความเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม กลุ่ม 8 เล่าเรื่องเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในความสามารถของผู้เรียน กลุ่ม 9 เล่าเรื่องเกี่ยวกับการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี กลุ่ม 10 เล่าเรื่องเกี่ยวกับการมีเจตคติที่ดี รักและศรัทธาอาชีพครู จากนั้นสมาชิกร่วมกันการถอดความรู้จากเรื่องเล่าและวิเคราะห์ขุมความรู้ (Knowledge Assets) สมาชิกทุกคน (คุณกิจ) ในแต่ละกลุ่มจะเล่าเรื่องจากประสบการณ์ คุณลิขิตจะบันทึกเรื่องเล่าของทุกคนเอาไว้ในขณะเดียวกันทุกคน (คุณกิจ) ก็บันทึกวิธีปฏิบัติหรือที่เรียกกันว่าขุมความรู้ ซึ่งเป็นเคล็ดลับความรู้เฉพาะตนในการทำงานตามหัวปลาให้ประสบความสำเร็จของสมาชิกไว้ด้วย เมื่อปรากฏขุมความรู้ในแต่ละองค์ประกอบของคุณธรรม

จริยธรรมจำนวนหนึ่งแล้ว คุณอำนวยและสมาชิกในกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ นำมาจัดเข้าพวก ขุมความรู้ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันจะถูกจัดไว้ด้วยกัน และมีการตั้งชื่อใหม่ให้ครอบคลุมขุมความรู้ทั้งหมด จากนั้นแยกขุมความรู้กลุ่มเดียวกันแล้วตั้งชื่อขึ้นใหม่อีกครั้งให้ครอบคลุมกลุ่มขุมความรู้ เรียกว่า แก่นความรู้ (Core Competence) แก่นความรู้ถือเป็นสมรรถนะหลักในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายการจัดการความรู้ (หัวปลา) ในแต่ละแก่นความรู้จะมีการจัดลำดับขุมความรู้ในแก่นนั้นตามความยากง่าย ในการปฏิบัติที่ถูกพิจารณาโดยกลุ่ม โดยกำหนดระดับ 5 4 3 2 และ 1 ระดับ 5 หมายถึง การปฏิบัติยากที่สุด ปฏิบัติยากมาก ปฏิบัติยากปานกลาง ปฏิบัติยากน้อยและน้อยที่สุดลดหลั่นตามลำดับ ในการประชุมปฏิบัติการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูกลุ่มโรงเรียนน้ำมุดครั้งนี้ปรากฏว่าแต่ละกลุ่มสามารถสกัดแก่นความรู้ตามเป้าหมายการจัดการความรู้ (หัวปลา) รวมทั้งสิ้น 40 แก่น ดังตาราง 13

ตาราง 13 แสดงจำนวนแก่นความรู้

กลุ่ม	เป้าหมายการจัดการความรู้ (หัวปลา ¹)	จำนวนแก่นความรู้ (สมรรถนะ)
1	การสร้างความรักและเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้เรียน	1. การศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล 2. สร้างความรักและเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้เรียน
2	การสร้างความเป็นธรรมแก่ผู้เรียนอย่างเท่าเทียมกัน	1. ศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล 2. รับฟังปัญหาและตัดสินใจปัญหา 3. จัดกระบวนการเรียนการสอน 4. ประชุมผู้ปกครอง 5. ช่วยเหลือดูแล
3	การมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง	1. การให้บริการช่วยเหลือและให้คำแนะนำ 2. ควบคุมกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด 3. ติดตามประเมินผลการทำงาน 4. ศึกษาค้นคว้าทดลองสาธิต 5. ส่งเสริมและให้การสนับสนุน
4	การหลีกเลี่ยงไม่หลงมัวเมาในอบายมุข	1. เป็นแบบอย่างที่ดี 2. สร้างความเชื่อมั่น 3. ให้ความรักความอบอุ่น 4. ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ 5. ให้ความรู้ความเข้าใจ

¹ หัวปลา หมายถึง เป้าหมายหลักของการดำเนินการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครู

ตาราง 13 (ต่อ)

กลุ่ม	เป้าหมายการจัดการความรู้ (หัวข้อ)	จำนวนแก่นความรู้ (สมรรถนะ)
5	การมีความขยัน ประหยัด อดทนอดกลั้น และรู้จักการให้อภัย	1. ให้ความรู้ 2. ความรับผิดชอบ 3. ความอดทน
6	การตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน	1. ประสบความสำเร็จในการทำงาน 2. มีความน่าเชื่อถือ 3. มีความรับผิดชอบ
7	การมีความเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	1. อดทน อดกลั้น 2. ความร่วมมือ 3. ความมีน้ำใจ 4. สร้างความภาคภูมิใจ
8	การเห็นคุณค่าในความสามารถของผู้เรียน	1. ศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล 2. ใช้กระบวนการกลุ่ม 3. คุณธรรมนำความรู้ 4. สร้างความภาคภูมิใจในตนเอง
9	การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	1. การแต่งกาย 2. การตรงต่อเวลาและมีวินัยในตนเอง 3. จดเว้นอบายมุข 4. การออกกำลังกาย 5. ความตั้งใจและมุ่งมั่นทำงาน
10	การมีเจตคติที่ดี รักและศรัทธาอาชีพครู	1. ตั้งใจสอน 2. พัฒนาตนเอง 3. สร้างแรงจูงใจในการประกอบอาชีพ 4. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง

จากการสังเกตของผู้วิจัยซึ่งร่วมปฏิบัติการกับวิทยากรในการประชุมปฏิบัติการจัดการความรู้ เมื่อวันที่ 21-22 พฤษภาคม พ.ศ. 2555 พบว่า การจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูของกลุ่มโรงเรียนน้ำพุตอธารามครั้งนี้ ครูทุกคนที่เข้าร่วมประชุมปฏิบัติการมีความมุ่งมั่นตั้งใจและปฏิบัติตามขั้นตอนการจัดการความรู้ได้ถูกต้อง ดังภาพประกอบ 21 -22

ภาพประกอบ 20 แสดงการประชุมปฏิบัติการบ่งชี้ความรู้เรื่อง การมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง

จากภาพประกอบ 20 อธิบายได้ว่า สมาชิกกลุ่มที่ 3 กำลังประชุมปฏิบัติการบ่งชี้ความรู้เรื่องการมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองสามารถสกัดแก่นความรู้ตามเป้าหมายการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูได้ 5 แก่นคือ 1) การให้บริการช่วยเหลือและให้คำแนะนำ 2) ควบคุมกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด 3) ติดตามประเมินผลการทำงาน 4) ศึกษาค้นคว้าทดลองสาธิต 5) ส่งเสริมและให้การสนับสนุน

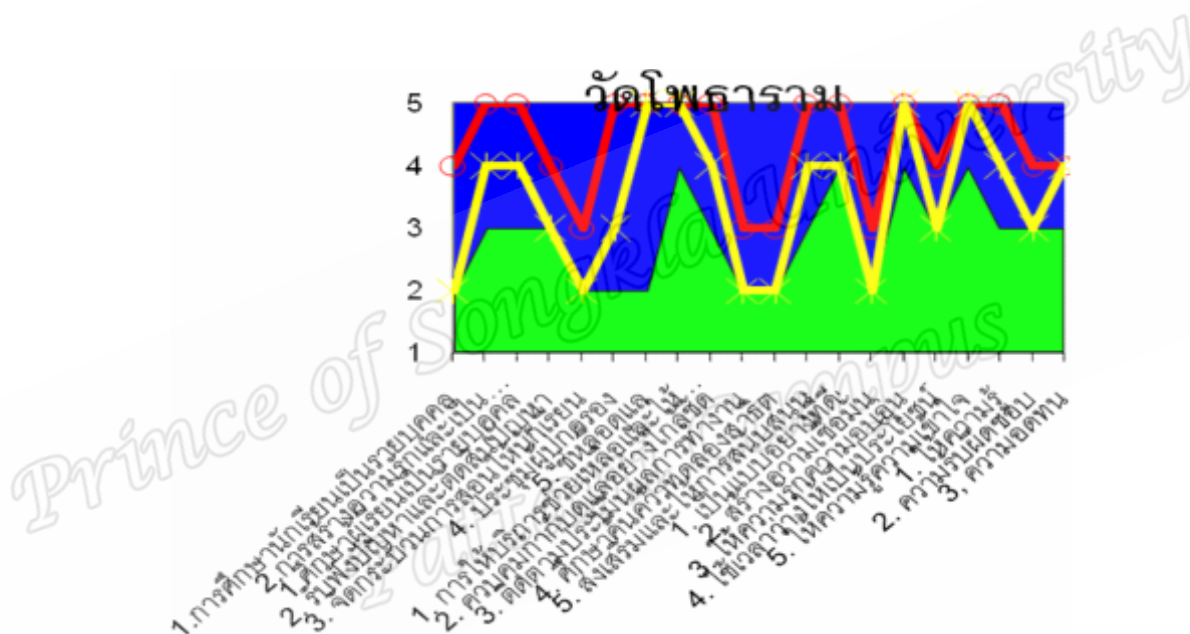
ภาพประกอบ 21 แสดงการประชุมปฏิบัติการบ่งชี้ความรู้เรื่องการมีเจตคติที่ดีรักและศรัทธาอาชีพครู

จากภาพประกอบ 21 อธิบายได้ว่าสมาชิกกลุ่มที่ 10 กำลังประชุมปฏิบัติการบ่งชี้ความรู้เรื่องการมีเจตคติที่ดีรักและศรัทธาอาชีพครู สามารถสกัดแก่นความรู้ตามเป้าหมายการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูได้ 4 แก่นคือ 1) ตั้งใจสอน 2) พัฒนาตนเอง 3) สร้างแรงจูงใจในการประกอบอาชีพ 4) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง

2. การแลกเปลี่ยนความรู้ หลังจากได้แก่นความรู้แล้ว วิทยากรให้ครูเข้ากลุ่มใหม่ตามเครือข่ายจัดการความรู้สถานศึกษาของตนเอง เข้าสู่ขั้นเรียนรู้การใช้เครื่องมือชุดธารปัญญา เรียนรู้และฝึกปฏิบัติการประเมินตนเองตามตารางแห่งอิสรภาพ² โดยการกำหนดเป้าหมายการจัดการความรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งมี 40 แก่นข้างต้นว่าในแต่ละแก่นนั้น ต้องการเป้าหมายอยู่ที่ระดับใด จากการสังเกตพบว่าส่วนใหญ่ครูต้องการเป้าหมายระดับมากที่สุดคือระดับ 5 จากนั้นให้ครูประเมินบ่งชี้ความรู้สถานะสถานศึกษาตนเองว่ามีความรู้มากน้อยเพียงใด วิทยากรขอความร่วมมือให้ทุกคนช่วยรวบรวมข้อมูลการกำหนดเป้าหมายและการประเมินตนเองส่งให้วิทยากรเพื่อนำไปประมวลผลด้วยโปรแกรมที่ สพฐ. ประยุกต์มาจาก ดร.ประพนธ์ ฝาสุกยัด คือโปรแกรม new_demo_river_diagram.xls ประกอบด้วย 3 ส่วน ส่วนแรกแสดงผลข้อมูลที่เป็นภาพรวมขององค์ความรู้ที่มีอยู่ในโรงเรียน (พื้นสีน้ำเงิน) และความรู้ที่ครูต้องการพัฒนาซึ่งต้องหาจากภายนอก (พื้นสี

² ตารางอิสรภาพหมายถึง การประเมินขีดความสามารถของตนเอง/กลุ่ม เพื่อรู้จักตนเองและนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนา

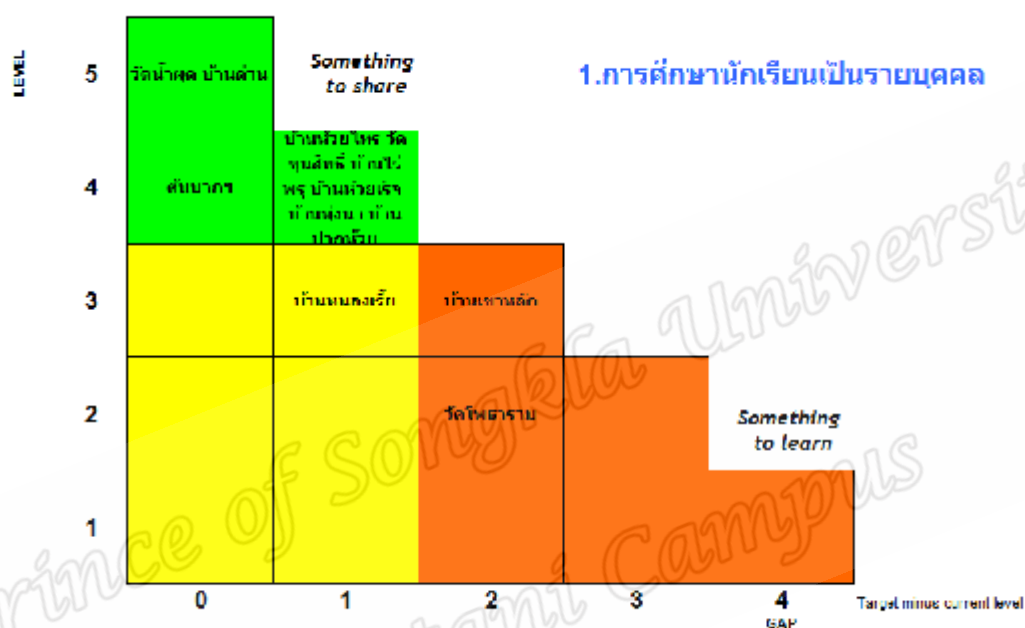
เขียว) ส่วนที่สองแสดงระดับความรู้ ความสามารถปัจจุบัน (เส้นสีเหลือง) กับเป้าหมายความรู้ ความสามารถที่ต้องการ (เส้นสีแดง) เรียกว่าแผนภูมิแม่น้ำ (River Diagram) สถาบันส่งเสริมความรู้ เพื่อสังคม เรียกว่า ธารปัญญา และสุดท้ายแสดงภาพบันไดแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อให้รู้ว่าใครอยู่ตรงจุด สถานภาพใดและจะไปแลกเปลี่ยนความรู้กับใครในแต่ละแก่นความรู้ สามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการวันนี้ประชุมปฏิบัติการจนกระทั่งเวลา 18.00 น.ทุกคนรู้สึกเหนื่อยล้าจึงเลิกการประชุม หลังจากนั้นผู้วิจัยกับวิทยากรนำข้อมูลจากโปรแกรมนี้ไปแจ้งและอธิบายแก่ครูในวันที่สองของการประชุม วิทยากรนำผลการประมวลเป็นรูปธารปัญญา (แผนภูมิแม่น้ำ) บันไดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชี้ให้เห็น เป็นการประเมินตนเองให้ทราบถึงระดับขีดความสามารถของสถานศึกษาของตนทั้งนี้จะนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนา “ขีดความสามารถ” ให้บรรลุผลความต้องการ ดังตัวอย่าง ของโรงเรียนวัดโพธาราม ดังภาพประกอบ 22

ภาพประกอบ 22 แสดงธารปัญญาเป้าหมายความรู้ (หัวปลา 1-5) กับระดับความรู้ปัจจุบันของ โรงเรียนวัดโพธาราม (ตัวอย่าง)

จากภาพประกอบ 22 อธิบายได้ว่าโรงเรียนวัดโพธาราม มีเป้าหมายการจัดการ ความรู้ (หัวปลา 1) เรื่องการสร้างความรักและเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้เรียน โรงเรียนวัดโพธาราม มีแก่น ความรู้ 2 แก่นคือ การศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล กับสร้างความรักและเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้เรียน ปัจจุบันมีความรู้อยู่ในระดับน้อย (2) และมาก (4) ตามลำดับ แต่ได้ตั้งเป้าหมายความรู้ที่ต้องการไว้ที่ ระดับมาก (4) และมากที่สุด (5) ตามลำดับ โรงเรียนต้องจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูให้บรรลุ เป้าหมายหัวปลาดังกล่าว ในเป้าหมายต่อมา(หัวปลา 2) คือ การสร้างความเป็นธรรมแก่ผู้เรียนอย่าง เท่าเทียมกันโรงเรียนนี้มีแก่นความรู้ 5 แก่น เช่น การศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล เป็นต้น โรงเรียน ต้องศึกษาสภาพความรู้ปัจจุบันและตั้งเป้าหมายความรู้ที่ต้องการทำนองเดียวกันจนครบเป้าหมายการ

จัดการความรู้ 10 ด้าน(หัวปลา) ซึ่งประกอบด้วย 40 แก่นความรู้ดังตาราง 13 ข้างต้น โรงเรียนอื่น ๆ อีก 11 โรงเรียนดำเนินการในลักษณะเดียวกันนี้ ทุกโรงเรียนสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมได้จากในสถานศึกษา (พื้นที่สีน้ำเงิน) และนอกสถานศึกษา (พื้นที่สีเขียว) หลังจากโรงเรียนศึกษาธารปัญญาเป้าหมายความรู้ที่ต้องการกับระดับความรู้ปัจจุบันแล้ว ประมวลผลเป็นบันไดแลกเปลี่ยนความรู้ตามรายแก่นความรู้ทั้ง 40 แก่นเพื่อสามารถเห็นเป้าหมายรวมในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ดังภาพประกอบ 23

ภาพประกอบ 23 แสดงภาพบันไดแลกเปลี่ยนความรู้ในแก่นความรู้เรื่องการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลของกลุ่มโรงเรียนน้ำคุดโพธาราม (ตัวอย่าง)

จากภาพประกอบ 23 อธิบายได้ว่าในแก่นความรู้ที่ 1 การศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลของกลุ่มโรงเรียนน้ำคุดโพธาราม โรงเรียนบ้านหนองเรือ โรงเรียนบ้านเขาหลัก และโรงเรียนวัดโพธาราม มีความพร้อมใฝ่รู้ สามารถไปแลกเปลี่ยนความรู้กับโรงเรียนอื่นๆภายในกลุ่มซึ่งมีความพร้อมให้เรียนรู้ ในขณะเดียวกันโรงเรียนวัดน้ำคุดและโรงเรียนบ้านด่านมีความพร้อมให้เรียนรู้ในระดับสูงสุด (ระดับ 5) โรงเรียนอื่นทุกโรงเรียนสามารถไปเรียนรู้ในแก่นความรู้นี้ได้

3. การสร้างความรู้ ครูภายในกลุ่มโรงเรียนน้ำคุดโพธาราม ได้สร้างความรู้ภายในสถานศึกษาและกลุ่มโรงเรียนโดยการนำวิธีการปฏิบัติกิจกรรมด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของแต่ละคนมาเล่าเรื่องราวสู่กันฟังกันภายในกลุ่มโรงเรียน โดยดำเนินการเป็นกระบวนการกลุ่มแบ่งเป็น 10 กลุ่มตามเป้าหมายการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครู สมาชิกร่วมกันการถอดความรู้จากเรื่องเล่าและวิเคราะห์ขุมความรู้ (Knowledge Assets) สมาชิกทุกคน (คุณกิจ) ในแต่ละกลุ่มจะเล่าเรื่องจากประสบการณ์ คุณลิขิตจะบันทึกเรื่องเล่าของคนเอาไว้ในขณะเดียวกัน

ทุกคน (คุณกิจ) ก็บันทึกวิธีปฏิบัติหรือที่เรียกกันว่าชุมชนความรู้ ซึ่งเป็นเคล็ดลับความรู้เฉพาะตนในการทำงานตามหัวปลาให้ประสบความสำเร็จของสมาชิกไว้ด้วย เมื่อปรากฏชุมชนความรู้ในแต่ละเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมจำนวนหนึ่งแล้ว คุณอำนวยและสมาชิกในกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ชุมชนความรู้ นำมาจัดเข้าพวก ชุมชนความรู้ที่มีลักษณะเดียวกันจะถูกจัดไว้ด้วยกัน และมีการตั้งชื่อใหม่ให้ครอบคลุมชุมชนความรู้ทั้งหมด แล้วตั้งชื่อขึ้นใหม่อีกครั้งให้ครอบคลุมกลุ่มชุมชนรู้นั้น เรียกว่า แก่นความรู้ (Core competence) แก่นความรู้ถือเป็นสมรรถนะหลักในการทำงานให้บรรลุหัวปลา ในแต่ละแก่นความรู้สมาชิกลำไปประเมินตนเองในการปฏิบัติงานว่าตนเองอยู่ในระดับใด มีเป้าหมายพัฒนาไปสู่ระดับใด ซึ่งนำมาสู่การเรียนรู้และพัฒนาต่อยอดสร้างองค์ความรู้ใหม่เพิ่มขึ้นในการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครู

4. การจัดเก็บความรู้ โดยผู้วิจัยจัดทำคู่มือ/แนวทางดำเนินงานการจัดการความรู้ของเครือข่ายจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครู เป็นเอกสารประกอบการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนบอกให้ทราบสถานภาพความพร้อมด้านความรู้ กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนาครูและมีเรื่องเล่าจากประสบการณ์ที่ดีด้านคุณธรรมจริยธรรมของครูทุกคน นอกจากนี้เรียนรู้และฝึกการปฏิบัติการใช้ blog เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนพื้นที่ IT สร้างความเข้าใจในการยกระดับการใช้ blog ของ GotoKnow.org ซึ่งเป็นเว็บไซต์ของสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้ เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing : KS) นำไปเก็บไว้อย่างเป็นระบบในคลังความรู้ (Knowledge Assets : KA) ในเว็บไซต์ Mang Moom ซึ่งในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ได้สร้างแพลนเน็ตรวบรวมความรู้ของบุคลากรไว้ในเว็บไซต์ Mang Moom ของสำนักงานด้วย เครือข่ายการจัดการความรู้สามารถเข้าแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ หรือใช้ email , facebook ของตนเองส่งผ่านความรู้กันภายในเครือข่ายครูภายในกลุ่มโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ในคู่มือ/แนวทางดำเนินงานจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูซึ่งแจกให้สถานศึกษาทุกโรงภายในกลุ่มโรงเรียน

5. การนำความรู้ไปใช้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการดำเนินงานการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูของสถานศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนน้ำผุดโพธารามทั้ง 40 แก่นความรู้โดยผู้วิจัยแปลความจากรูปกราฟบันไดแลกเปลี่ยนความรู้ข้างต้นและจัดทำเป็นคู่มือดำเนินการจัดการความรู้ เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งนำความรู้ไปใช้สะดวกยิ่งขึ้นจึงได้สรุปผลการดำเนินงานการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูกลุ่มโรงเรียนน้ำผุดโพธาราม ดังตัวอย่างในตาราง 14

ตาราง 14 แสดงกิจกรรมเสนอแนะการนำการจัดการความรู้ไปใช้เพื่อการพัฒนาครูกลุ่มโรงเรียนน้ำผุดโพธาราม (ตัวอย่าง)

แก่นความรู้	โรงเรียน	สถานภาพ	กิจกรรมเสนอแนะการใช้การจัดการความรู้	
1. การศึกษานักเรียน เป็นรายบุคคล	วัดโพธาราม	ไผ่รู้	กลุ่มไผ่รู้ คุรศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่มีความพร้อม เรียนรู้จาก web blog km , facebook ,email ของสมาชิกในกลุ่ม การสนทนากลุ่มภายในโรงเรียนและกิจกรรมอื่นๆ ตามความเหมาะสม กลุ่มพร้อมให้ คุรเผยแพร่ความรู้ ผลงาน ให้ ความช่วยเหลือกลุ่มไผ่รู้ โดยใช้ web blog km , facebook ,email พัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่อง การสนทนากลุ่มภายในโรงเรียนและกิจกรรม อื่นๆตามความเหมาะสม	
	บ้านหนองเรือ	ไผ่รู้		
	บ้านห้วยไทร	พร้อมให้		
	วัดขุนสิทธี	พร้อมให้		
	ต้นบากา	พร้อมให้		
	วัดน้ำผุด	พร้อมให้		
	บ้านไร่พรุ	พร้อมให้		
	บ้านห้วยเร็จ	พร้อมให้		
	บ้านทุ่งนา	พร้อมให้		
	บ้านดำน	พร้อมให้		
	บ้านปากห้วย	พร้อมให้		
	บ้านเขาหลัก	ไผ่รู้		
	2. การสร้างความรัก และความเป็น กัลยาณมิตรแก่ ผู้เรียน	วัดโพธาราม		พร้อมให้
		บ้านหนองเรือ		ไผ่รู้
บ้านห้วยไทร		พร้อมให้		
วัดขุนสิทธี		พร้อมให้		
ต้นบากา		พร้อมให้		
วัดน้ำผุด		พร้อมให้		
บ้านไร่พรุ		พร้อมให้		
บ้านห้วยเร็จ		พร้อมให้		
บ้านทุ่งนา		พร้อมให้		
บ้านดำน		พร้อมให้		
บ้านปากห้วย	พร้อมให้			
บ้านเขาหลัก	พร้อมให้			
ฯลฯ	ฯลฯ	ฯลฯ	ฯลฯ	

จากตาราง 14 อธิบายได้ว่าในแก่นความรู้ที่ 1 เรื่องการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลโรงเรียนบ้านห้วยไทร โรงเรียนวัดขุนสิทธี โรงเรียนต้นบากา โรงเรียนวัดน้ำผุด โรงเรียนบ้านไร่พรุ โรงเรียนบ้านห้วยเร็จ โรงเรียนบ้านทุ่งนา โรงเรียนบ้านดำน โรงเรียนบ้านปากห้วย และโรงเรียนบ้านเขาหลักมีความพร้อมให้เรียนรู้ ส่วนโรงเรียนวัดโพธาราม โรงเรียนบ้านหนองเรือ และโรงเรียนบ้านเขาหลักเป็นโรงเรียนที่พร้อมไผ่รู้สามารถไปศึกษาเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีความพร้อมให้ได้ ทำนองเดียวกันในแก่นความรู้ที่ 2 - 40 โรงเรียนทุกโรงภายในกลุ่มน้ำผุดโพธาราม สามารถไปศึกษาเรียนรู้กันและกันได้เหมือนกับแก่นความรู้ที่ 1 รายละเอียดปรากฏในคู่มือแนวทางดำเนินงานการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครุกลุ่มโรงเรียนน้ำผุดโพธาราม

6. การประเมินผลความรู้ หลังจากผู้วิจัยได้นิเทศติดตามผลการจัดการความรู้ เพื่อการพัฒนาครูของโรงเรียนทุกโรงแล้วเสร็จ ผู้วิจัยได้ขออนุญาตผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษารังเขต 1 ให้โรงเรียนนำเสนอกิจกรรม/รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูของสถานศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโปธาราม ในงานประชุมสัมมนาวิชาการของกลุ่ม (KM Fair) ในวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2555 ณ ห้องประชุมใหญ่โรงเรียนน้ำพุต มีคณะครูจากทุกโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรม โดยผลัดกันนำเสนอผลงานโรงเรียนละ 15-20 นาที และซักถามแลกเปลี่ยน เรียนรู้กันและกัน ครู 1 โรงเรียนบ้านปากห้วยกล่าวว่า “กิจกรรมการจัดการความรู้ทำให้รู้จักนักเรียนชื่อเด็กชาย น.(นามสมมติ) นักเรียน ป.1 ได้ดีขึ้น ก่อนหน้านี้อันได้เคยทำโทษและเรียกรวด เด็กคนนี้มากเนื่องจากเขาเกียจกร้านการเรียน มีพฤติกรรมก้าวร้าวรวมถึงและไม่ทำการบ้าน รู้ ภายหลังว่าครอบครัวเขาแตกแยกขาดความอบอุ่น จึงใส่ใจเขามากขึ้น ทำให้เขาดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด” ทำนองเดียวกัน ครู 1 โรงเรียนบ้านเขาหลัก บอกว่า “หลังจากครูนำแก่นความรู้ใช้กระบวนการกลุ่มไป ใช้ในการจัดการเรียนรู้ทำให้เห็นคุณค่าในความสามารถผู้เรียนมากขึ้นมีนักเรียนชั้น ป.5 ที่โรงเรียน สามารถช่วยจัดกิจกรรมกลุ่มให้ห้อง ชั้น ป.2 ได้ เป็นผู้ช่วยครูได้เพราะที่โรงเรียนมีครูเพียง 3 คน ในขณะที่มีห้องเรียน 6 ห้อง จากการสังเกตของผู้วิจัยการนำเสนอผลงานของโรงเรียนภายในกลุ่ม โรงเรียน มีโรงเรียนดำเนินงานไปตามคู่มือการจัดการความรู้ 6 ด้านจำนวน 9 โรง มีโรงเรียนดำเนินงานจัดการความรู้ 5 ด้านจำนวน 2 คือ โรงเรียนบ้านหนองเรือ ซึ่งตัดกระบวนการสร้างความรู้ออกไป เนื่องจากเห็นว่าครูส่วนใหญ่ไม่มีเวลาเพราะภาระงานอื่นๆมาก จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องนี้ ผู้บริหารโรงเรียนกล่าวว่า “เห็นด้วยทุกด้านแต่สังเกตจากการปฏิบัติงานจริงของครู ไม่ได้สร้างความรู้ เพิ่ม ส่วนใหญ่เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้มากกว่า ทางโรงเรียนจึงตัดด้านนี้ออกไป” อีกโรงคือโรงเรียน วัดโพธาราม จัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูประกอบด้วย 5 ด้านต่างกันในด้านที่สาม โรงเรียนใช้ชื่อว่า การเข้าถึงความรู้ และด้านที่สี่เรียกว่าการเรียนรู้ ครู 1 โรงเรียนวัดโพธารามกล่าวในประเด็นนี้ว่า “หลังจากแลกเปลี่ยนกันแล้ว ครูควรเข้าถึงแหล่งความรู้ต่างๆ ด้วย เพื่อสามารถเข้าไปเรียนรู้และ นำไปใช้ได้ตลอดเวลา” ส่วนโรงเรียนบ้านไร่พุด คณะครูมีความเห็นว่าใช้กระบวนการ 4 ขั้นตอนก็เพียงพอแล้ว คือ การบ่งชี้ความรู้ การแสวงหาความรู้ การนำความรู้ไปใช้ และการประเมินผล ครู 1 ครู 2 โรงเรียนบ้านไร่พุด กล่าวว่า “กระบวนการที่คล้ายกันควรรวมกันเพื่อง่ายและสะดวกในการ ปฏิบัติจริง” ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับฟังทั้งหมดไปประกอบกับการวิเคราะห์เอกสารสรุปผลการนำเสนอ ผลงานของโรงเรียนเพื่อนำสู่การสนทนากลุ่มผู้ร่วมวิจัยต่อไป การนำเสนอผลของทุกโรงเรียนดำเนินไป ด้วยความเรียบร้อย น่าสนใจ ครูให้ความร่วมมือในการนำเสนอและแลกเปลี่ยนความรู้ (KM Fair) ใน กิจกรรมการจัดการความรู้ที่เป็นเลิศ (Best Practice) อย่างดียิ่งดังตัวอย่างในภาพประกอบ 24 - 25

ภาพประกอบ 24 แสดงการนำเสนอรูปแบบกิจกรรมการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูที่เป็นเลิศของโรงเรียนบ้านปากห้วย กลุ่มน้ำพุตโปธาราม (KM Fair)

จากภาพประกอบ 24 อธิบายได้ว่าตัวแทนครูโรงเรียนบ้านปากห้วย กำลังนำเสนอรูปแบบกิจกรรมการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาครูด้านคุณธรรมจริยธรรมเรื่องการสร้างความรักและเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียนประกอบด้วยแก่นความรู้ 2 แก่นคือ 1) การศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การมีความเป็นกัลยาณมิตร ทางโรงเรียนได้กิจกรรมการจัดการความรู้ที่เป็นเลิศ (Best Practice) คือ ครูทุกคนเยี่ยมบ้านนักเรียนในเขตบริการโรงเรียนเพื่อศึกษาข้อมูลรายบุคคลและสร้างความเป็นกัลยาณมิตรกับครอบครัวของนักเรียน

ภาพประกอบ 25 แสดงการนำเสนอรูปแบบกิจกรรมการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูที่เป็นเลิศของโรงเรียนบ้านเขาลึก กลุ่มน้ำพุตโปธาราม (KM Fair)

จากภาพประกอบ 25 อธิบายได้ว่าตัวแทนครูโรงเรียนบ้านเขาลึกนำเสนอรูปแบบกิจกรรมการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูด้านคุณธรรมจริยธรรมเรื่องการเห็นคุณค่าในความสามารถของผู้เรียน กิจกรรมการจัดการความรู้ที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของโรงเรียนคือการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกลุ่มสาระโดยใช้กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม เนื่องจากโรงเรียนนี้มีครูไม่ครบชั้นกิจกรรมนี้สามารถช่วยแก้ปัญหาให้กับโรงเรียนได้ด้วย

หลังจากโรงเรียนภายในกลุ่มน้ำพุตโปธารามได้นำเสนอกิจกรรมผลการดำเนินงานจัดการความรู้เพื่อพัฒนาครูครบทุกโรงแล้ว ผู้วิจัยได้แจกแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครู เพื่อสอบถามความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 96 คน ได้รับคืนจำนวน 96 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการความรู้ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของรูปแบบการจัดการความรู้ดังกล่าว ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาครูมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, $SD = 0.44$) ดังตาราง 15

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ระดับความเหมาะสมของการทดลองใช้รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาครู ในแต่ละองค์ประกอบและโดยภาพรวม

รูปแบบการจัดการความรู้	\bar{X}	SD	ระดับ ความเหมาะสม
การบ่งชี้ความรู้	4.14	0.50	มาก
การแลกเปลี่ยนความรู้	4.06	0.52	มาก
การสร้างความรู้	4.02	0.57	มาก
การจัดเก็บความรู้	4.05	0.60	มาก
การนำความรู้ไปใช้	4.02	0.58	มาก
การประเมินผลความรู้	4.07	0.52	มาก
รวม	4.06	0.44	มาก

จากตาราง 15 แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวมค่าเฉลี่ย \bar{X} และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการทดลองใช้รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครู พบว่า รูปแบบการจัดการความรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, $SD = 0.44$) และเมื่อพิจารณารายด้านปรากฏว่า การบ่งชี้ความรู้มีความเหมาะสมมากกว่าด้านอื่น ($\bar{X} = 4.14$, $SD = 0.50$) รองลงมาคือ การประเมินผลความรู้ ($\bar{X} = 4.07$, $SD = 0.52$) การแลกเปลี่ยนความรู้ ($\bar{X} = 4.06$, $SD = 0.52$) และการจัดเก็บความรู้ ($\bar{X} = 4.05$, $SD = 0.60$) ตามลำดับและเมื่อพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการความรู้ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) จำแนกด้าน 6 ด้านของรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครู ผลการวิจัยปรากฏผลดังตาราง 16 – 21

ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของรูปแบบการจัดการความรู้ด้านการบ่งชี้ความรู้

รูปแบบการจัดการความรู้	\bar{X}	SD	ระดับ ความเหมาะสม
การสำรวจความต้องการพัฒนา	4.19	0.68	มาก
การสร้างความรู้ตระหนัก	4.11	0.69	มาก
การกำหนดวิสัยทัศน์พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมครู	4.19	0.67	มาก
การกำหนดความรู้หรือถอดความรู้จากเรื่องเล่า	4.00	0.63	มาก
การจัดทำแผน/คู่มือ/แนวทางดำเนินงาน	4.14	0.67	มาก
รวม	4.13	0.51	มาก

จากตาราง 16 แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวมค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของด้านการบ่งชี้ความรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, $SD = 0.51$) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการปรากฏว่า การสำรวจความต้องการพัฒนาและการกำหนดวิสัยทัศน์พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมครูมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.19$, $SD = 0.68$, $SD =$

0.67) รองลงมาคือ การจัดทำแผน/คู่มือ/แนวทางดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.14$, $SD = 0.67$) และการสร้างความตระหนักตามลำดับ ($\bar{X} = 4.11$, $SD = 0.69$) ตามลำดับ

ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของรูปแบบการจัดการความรู้ด้านการแลกเปลี่ยนความรู้

รูปแบบการจัดการความรู้	\bar{X}	SD	ระดับความเหมาะสม
การจัดทำทะเบียนบุคคลผู้มีความรู้	4.04	0.61	มาก
การใช้ระบบเทคโนโลยีเชื่อมโยงเครือข่ายการจัดการความรู้	4.04	0.65	มาก
การใช้เรื่องเล่าและกระบวนการบันทึกความรู้จากเรื่องเล่าอย่างเป็นระบบ	4.00	0.68	มาก
การนำเสนอ แลกเปลี่ยน เผยแพร่วิธีปฏิบัติที่ดีหรือเป็นเลิศ	4.07	0.65	มาก
การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความรู้	4.15	0.63	มาก
รวม	4.06	0.51	มาก

จากตาราง 17 แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวม ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, $SD = 0.51$) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการปรากฏว่าการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.15$, $SD = 0.63$) รองลงมาคือการนำเสนอแลกเปลี่ยนเผยแพร่วิธีปฏิบัติที่ดีหรือเป็นเลิศ ($\bar{X} = 4.07$, $SD = 0.65$) และเท่ากันคือการจัดทำทะเบียนบุคคลผู้มีความรู้และการใช้ระบบเทคโนโลยีเชื่อมโยงเครือข่ายการจัดการความรู้ ($\bar{X} = 4.04$, $SD = 0.61$, $SD = 0.65$)

ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของรูปแบบการจัดการความรู้ด้านการสร้างความรู้

รูปแบบการจัดการความรู้	\bar{X}	SD	ระดับ ความเหมาะสม
การรู้แหล่งความรู้ใหม่ๆทั้งในและนอกสถานศึกษา	4.11	0.69	มาก
การสรุปความรู้จากวิธีปฏิบัติที่ดีหรือเป็นเลิศและ พัฒนาต่อยอด	4.04	0.70	มาก
การเทียบความรู้ตนกับภูมิปัญญาสังเคราะห์เป็น ความรู้ใหม่	3.97	0.69	มาก
การเปลี่ยนแปลงความรู้ให้เป็นผลผลิตและบริการที่ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาครู	4.07	0.65	มาก
การสร้างความรู้ด้วยวิธีเรียนรู้	3.88	0.69	มาก
รวม	4.01	0.57	มาก

จากตาราง 18 แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวมค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของด้านการสร้างความรู้ พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, $SD = 0.57$) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการปรากฏว่า การรู้แหล่งความรู้ใหม่ๆทั้งในและนอกสถานศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.11$, $SD = 0.69$) รองลงมาคือการเปลี่ยนแปลงความรู้ให้เป็นผลผลิตและบริการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาครู ($\bar{X} = 4.07$, $SD = 0.65$) และการสรุปความรู้จากวิธีปฏิบัติที่ดีหรือเป็นเลิศและพัฒนาต่อยอด ($\bar{X} = 4.04$, $SD = 0.70$) ตามลำดับ

ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของรูปแบบการจัดการความรู้ด้านการจัดเก็บความรู้

รูปแบบการจัดการความรู้	\bar{X}	SD	ระดับ ความเหมาะสม
การสร้างกระบวนการรวบรวมความรู้จากผู้ปฏิบัติที่ดี หรือเป็นเลิศ	4.01	0.68	มาก
การวางแผนจัดระบบเก็บรวบรวมความรู้	4.08	0.69	มาก
การสร้างและใช้ช่องทางเก็บความรู้ทางอินเทอร์เน็ต เช่น blog หรือ email	3.96	0.72	มาก
การจัดตั้งศูนย์เก็บข้อมูลสารสนเทศด้านการพัฒนาครู	4.05	0.76	มาก
การใช้สื่อและเทคโนโลยีจัดเก็บความรู้	4.15	0.71	มาก
รวม	4.05	0.60	มาก

จากตาราง 19 แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวมค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของด้านการจัดเก็บความรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, $SD = 0.60$) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการปรากฏว่าการใช้สื่อและเทคโนโลยีจัดเก็บความรู้มีความเหมาะสมอยู่

ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.15$, $SD = 0.71$) รองลงมาคือ การวางแผนจัดระบบเก็บรวบรวมความรู้ ($\bar{X} = 4.08$, $SD = 0.69$) และการจัดตั้งศูนย์เก็บข้อมูลสารสนเทศด้านการพัฒนาครู ($\bar{X} = 4.05$, $SD = 0.76$) ตามลำดับ

ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของรูปแบบการจัดการความรู้ด้านการนำความรู้ไปใช้

รูปแบบการจัดการความรู้	\bar{X}	SD	ระดับความเหมาะสม
การจัดตั้งเครือข่ายการจัดการความรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา	3.99	0.07	มาก
การใช้คู่มือ/แนวทางดำเนินงานจัดการความรู้พัฒนาครู	4.01	0.69	มาก
การนำความรู้สู่การเรียนรู้และฝึกปฏิบัติการใช้เครื่องมือการจัดการความรู้	4.08	0.68	มาก
การสร้างและใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ต	3.84	0.77	มาก
การใช้วิธีการเรียนรู้จากการปฏิบัติตน ปฏิบัติงานตามสภาพจริงของครู	4.16	0.67	มาก
รวม	4.01	0.58	มาก

จากตาราง 20 แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวมค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของด้านการนำความรู้ไปใช้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, $SD = 0.58$) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการปรากฏว่าการใช้วิธีการเรียนรู้จากการปฏิบัติตน ปฏิบัติงานตามสภาพจริงของครู มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.16$, $SD = 0.67$) รองลงมาคือ การนำความรู้สู่การเรียนรู้และฝึกปฏิบัติการใช้เครื่องมือการจัดการความรู้ ($\bar{X} = 4.08$, $SD = 0.68$) และการใช้คู่มือ/แนวทางดำเนินงานจัดการความรู้พัฒนาครู ($\bar{X} = 4.01$, $SD = 0.69$) ตามลำดับ

ตาราง 21 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของรูปแบบการจัดการความรู้ด้านการประเมินผลความรู้

รูปแบบการจัดการความรู้	\bar{X}	SD	ระดับ ความเหมาะสม
การวางแผนจัดกระบวนการสังเกต ติดตาม และ ประเมินผลการนำความรู้ไปใช้	4.04	0.65	มาก
การสังเกต ติดตามดูแลการปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน ในหน้าที่ของครู	4.11	0.66	มาก
การนำผลมาปรับปรุงแนวปฏิบัติหรือคู่มือ/ แนวทางดำเนินงาน/กิจกรรมการจัดการความรู้ ให้เหมาะสมกับบริบทอยู่เสมอ	4.08	0.61	มาก
การสอบถาม สัมภาษณ์บรรยากาศการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการพัฒนาครู	4.08	0.59	มาก
การประเมินประสิทธิผลของการพัฒนารูปแบบ การจัดการความรู้ให้เหมาะสมกับบริบท	4.05	0.59	มาก
รวม	4.07	0.52	มาก

จากตาราง 21 แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวมค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของด้านการนำความรู้ไปใช้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, $SD = 0.52$) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการปรากฏว่าการสังเกต ติดตามดูแลการปฏิบัติตน ปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.11$, $SD = 0.66$) รองลงมาเท่ากันคือการนำผลมาปรับปรุงแนวปฏิบัติหรือคู่มือ/แนวทางดำเนินงาน/กิจกรรมการจัดการความรู้ให้เหมาะสมกับบริบทอยู่เสมอและการสอบถาม สัมภาษณ์บรรยากาศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการพัฒนาครู ($\bar{X} = 4.08$, $SD = 0.61$, $SD = 0.59$)

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารรายงานสรุปผลการนำเสนอการปฏิบัติกิจกรรมที่ดี (KM Fair) ในการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูของโรงเรียนทุกโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนนำพุทธาธรรมและประมวลผลจากการสังเกตติดตามการปฏิบัติตามคู่มือฯ จำนวน 8 ครั้ง และสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องพบว่าทุกโรงเรียนได้ดำเนินการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูตามคู่มือแนวทางดังกล่าวและทางโรงเรียนได้ประยุกต์ใช้แนวทางการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูได้อย่างเหมาะสมกับสภาพบริบทโรงเรียน จนเกิดผลงานที่ภาคภูมิใจสามารถสรุปผลการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นเลิศ (Best Practice) ได้ดังนี้

1. โรงเรียนวัดโพธารามได้พัฒนาครูตามเป้าหมายการจัดการความรู้ตามคู่มือ/แนวทางดำเนินงานจัดการความรู้ เรื่องที่ทำให้โรงเรียนมีความภาคภูมิใจมากที่สุดคือเรื่อง การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและการตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน โรงเรียนนี้พัฒนาครูโดยใช้การสนทนาเรื่องราวจากการปฏิบัติงาน การปฏิบัติตนของครูตามแนวทางที่กำหนดในคู่มือข้างต้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีต่อครู ได้แก่ การแต่งกาย การตรงต่อเวลาและมีวินัยในตนเอง งดเว้นอบายมุข การออกกำลังกาย ความตั้งใจและมุ่งมั่นทำงานประสบความสำเร็จ มีความน่าเชื่อถือ มีความรับผิดชอบ คณะครูทุกคนได้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่อง ปิดน้ำปิดไฟทุกครั้งหลังการใช้ การเข้า-ออกคาบสอนตรงเวลา การแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับโอกาสต่าง ๆ การไม่มาโรงเรียน

สาย การประพุดิปฏิบัติอยู่ในหลักพระพุทธศาสนา การร่วมกิจกรรมชุมชนในการอนุรักษ์วัฒนธรรม การพูดจาสุภาพ และการทักทายตอนเช้าด้วยการไหว้ โดยทางโรงเรียนจัดกิจกรรมสนทนายามเช้า ก่อนสอน พบกันหลังโรงเรียนเลิกเพื่อสรุปผลการปฏิบัติงานงานในรอบวันและเตรียมงานในวันต่อไป

2. โรงเรียนบ้านห้วยไทร ทางโรงเรียนนี้ภูมิใจในเรื่อง การเห็นคุณค่าในความสามารถของผู้เรียน โดยพัฒนาครูให้สามารถมีความรู้ความเข้าใจแก่นความรู้เรื่อง การศึกษานักเรียนรายบุคคล การใช้กระบวนการกลุ่มโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้พัฒนาครู คุณธรรมนำความรู้ และสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง โดยจัดกิจกรรมประชุมให้ความรู้แก่ครูในการจัดทำแฟ้มข้อมูลนักเรียน และการเขียนแผนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดกิจกรรมสรุปผลการดำเนินงานในทุกรอบเดือนเพื่อให้ครูทุกคนได้รายงานความเคลื่อนไหวการพัฒนาเองให้บรรลุเป้าหมายการจัดการความรู้ดังกล่าว

3. โรงเรียนบ้านหนองเรี้ย โรงเรียนนี้ภาคภูมิใจเรื่องการสร้างความรักและเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้เรียนการศึกษาจัดกิจกรรมให้ครูมีความรู้ ความสามารถ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สร้างความรักและเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้เรียน โดยเน้นในชั้นเรียนก่อนประถมศึกษา ภายใต้อำนวยการ ชื่อ “ เครือข่ายคุณธรรม จริยธรรม เลี้ยงด้วยรัก ตระหนักในกัลยาณมิตร ” ครูทุกคนในโรงเรียนมีความเชื่อตรงกันว่า คุณธรรม จริยธรรม สามารถสร้างความรักและกัลยาณมิตรให้ผู้เรียนได้ โดยครูต้องตระหนักและ ตั้งใจจัดกิจกรรมการเลี้ยงดูเด็กด้วยการเอาใจใส่ ให้ความรัก ความเป็นเองเหมือนอยู่กับผู้ปกครองที่บ้าน ครูใช้กระบวนการจัดการความรู้ สร้างเครือข่ายระดมสรรพกำลังของทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา สามารถสร้างผลงานความสำเร็จที่เด่นชัดแบบก้าวกระโดด ชุมชนส่งลูกหลานเข้ามาเรียนในโรงเรียนเดิมร้อยละ 79 เพิ่มขึ้น เป็นร้อยละ 98 ในปัจจุบัน ดังภาพประกอบ 26

ภาพประกอบ 26 แสดงกิจกรรมการเลี้ยงดูเด็กด้วยการเอาใจใส่ ให้ความรัก ความเป็นเอง

จากภาพประกอบ 26 อธิบายได้ว่าครูโรงเรียนบ้านหนองเรือสร้างความรักและเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้เรียน กำลังให้นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาฝึกทักษะการใช้มือโดยการจับดินสอสีระบายลงในรูปภาพที่กำหนด ทำให้นักเรียนสนุกในการเรียนรู้

4. โรงเรียนวัดขุนสิทธี ภาคภูมิใจเรื่องการมีเจตคติที่ดี รักและศรัทธาอาชีพครู โรงเรียนพัฒนาครูให้มีสมรรถนะตามแก่นความรู้ได้แก่ ตั้งใจสอน พัฒนาตนเอง สร้างแรงจูงใจในการประกอบอาชีพ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนเป็นแนวทางในการพัฒนาครู ทางโรงเรียนจัดรวบรวมเอกสารความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าและพัฒนาตนเองและจัดให้มีการติดตามประเมินผลระดับคุณภาพการปฏิบัติตนของครู เพื่อพัฒนาครูให้สู่คุณภาพระดับ 3 ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา คือ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีจนผู้เรียนเกิดศรัทธาแล้วปฏิบัติตนตามแบบอย่างที่ดีเลือกสรรแล้วเป็นปกตินิสัย โดยพิจารณาจาก การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูในโรงเรียน การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกพฤติกรรมของตนเอง การเสริมแรงทางบวกแก่ผู้เรียน และการเผยแพร่วิธีการที่ถูกต้องในการสร้างคุณธรรมของครู

5. โรงเรียนต้นบากราชบุรินทร์ ภาคภูมิใจเรื่องการการสร้างความเป็นธรรมแก่ผู้เรียนอย่างเท่าเทียมกัน จัดกิจกรรมพัฒนาครูด้วยการปฏิบัติงานโดยร่วมมือกับศูนย์คุณธรรม

(องค์กรมหาชน) กระทรวงวัฒนธรรมและภาคชุมชนเขตบริการของโรงเรียนโดยทางโรงเรียนจัดทำแผนงานโครงการพัฒนาคุณธรรมครูด้วยการปฏิบัติงาน เช่นการสร้างวินัยการตรงต่อเวลา การให้บริการอาหารกลางวันแก่นักเรียน การจัดระเบียบห้องเรียนและวินัยรอนแก่นักเรียน การใช้เวลารว่างปลูกฝังสวนครัวรั้วกินได้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถทำให้ครูได้รับการพัฒนาตามแก่นความรู้ที่กำหนดคือ ศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล รับฟังปัญหาและตัดสินใจปัญหา จัดกระบวนการเรียนการสอน ประชุมผู้ปกครอง ช่วยเหลือดูแลนักเรียนให้เกิดความเป็นความเป็นธรรมเท่าเทียมกัน ส่งผลดีต่อการสร้างความสัมพันธ์ชุมชนแก่ครูและเป็นแบบอย่างให้นักเรียนปฏิบัติตามได้เป็นอย่างดี ภาพประกอบ 27

ภาพประกอบ 27 แสดงการให้บริการอาหารกลางวันแก่นักเรียนโรงเรียนต้นบากราชบุรีบำรุงอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

จากภาพประกอบ 27 อธิบายได้ว่า ครูโรงเรียนต้นบากราชบุรีบำรุงกำลังให้บริการอาหารกลางวันแก่นักเรียนในโรงเรียน โดยนำพืชผักสวนครัวรั้วกินได้ตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนมาประกอบในการจัดทำอาหาร นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันโรงเรียนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

6. โรงเรียนบ้านไร่พรุ มีความภาคภูมิใจ 3 เรื่องได้แก่ การสร้างความรักและเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้เรียน การสร้างความเป็นธรรมแก่ผู้เรียนอย่างเท่าเทียมกัน และการเห็นคุณค่าใน

ความสามารถของผู้เรียน โดยนำมาบูรณาการเป็นการศึกษาและวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคลด้านการเรียนรู้ที่ช่วยให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference) ทางโรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาครู คือ การประชุมคณะครูให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียน การเรียนรู้และปฏิบัติการร่วมกัน การทบทวนการดำเนินงานในปีการศึกษาที่ผ่านมาในรายกลุ่มสาระการเรียนรู้ การกำหนดแบบการศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนโดยแยกวิเคราะห์เป็น 4 ด้านคือ ด้านการเรียนรู้ ด้านสังคม/อุปนิสัย ด้านสุขภาพอนามัย และด้านครอบครัว แต่เน้นด้านการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้ การมอบหมายให้ครูผู้สอนนำแบบการศึกษานี้ไปใช้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนรับผิดชอบ 1 กลุ่มสาระ การติดตามผลการพัฒนาครูด้วยการใช้แบบการศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยให้ครูที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ นำเสนอผลงานของตนเองในที่ประชุมประจำเดือนของโรงเรียนเพื่อให้ครูทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

7. โรงเรียนบ้านห้วยเร็จ ภาคภูมิใจเรื่อง การสร้างความเป็นธรรมแก่ผู้เรียนอย่างเท่าเทียมกัน โดยพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ทางโรงเรียนมีนักเรียนอ่านหนังสือไม่คล่องจึงจัดกิจกรรมให้ครูทบทวนหลักการสอนนักเรียนเป็นรายบุคคล หลักการสอนแบบกลุ่มย่อย หลักการให้นักเรียนสอนกันเอง ยึดหลักหลักจิตวิทยาการเรียนรู้และการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล ทางโรงเรียนจัดประชุมครูรวบรวมข้อมูลนักเรียนดังกล่าว วิเคราะห์จัดกลุ่มผู้เรียนและแบ่งครูรับผิดชอบ สร้างเครื่องมือแบบทดสอบและแบบฝึกต่างๆ จัดประชุมสรุปผลการพัฒนาการของครู ดังภาพประกอบ 28

ภาพประกอบ 28 แสดงกิจกรรมการช่วยเหลือนักเรียนอ่านหนังสือไม่คล่องด้วยกิจกรรมกลุ่มย่อยของครูโรงเรียนบ้านห้วยเร็จ

จากภาพประกอบ 28 อธิบายได้ว่าครูโรงเรียนบ้านห้วยเร็จกำลังจัดกิจกรรมช่วยนักเรียนอ่านหนังสือไม่คล่องด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อยทำให้นักเรียนมีความสุขและมีบรรยากาศในการเรียนรู้ สร้างโอกาสให้กับผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

8. โรงเรียนวัดน้ำผุด มีความภาคภูมิใจเรื่องการมีความเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ทางโรงเรียนรณรงค์จัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะความเป็นครู ได้แก่ อดทนอดกลั้น ความร่วมมือ ความมีน้ำใจ สร้างความภาคภูมิใจ โดยการดำเนินงานตามโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียนภายใต้ชื่อ “การพัฒนาประชาธิปไตยโดยใช้กิจกรรมบ้านสัมพันธ์” มีกิจกรรมร่วมกัน 6 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน กิจกรรมดูแลสุขภาพ กิจกรรมธนาคารความดี กิจกรรมเที่ยงวัน กิจกรรมสุดสัปดาห์ และกิจกรรมกลุ่มบ้านสัมพันธ์ มีการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ คือ การประชุมวางแผนงานโครงการ การขออนุมัติโครงการ การดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนด การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรม การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนากิจกรรม การสรุปผลการดำเนินงาน ทำให้โรงเรียนได้รับความร่วมมือร่วมใจ การเสียสละ ส่งผลให้โรงเรียนมีทีมงานครูที่เข้มแข็ง ดังภาพประกอบ 29

ภาพประกอบ 29 แสดงการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนากิจกรรมการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูโรงเรียนวัดน้ำผุด

จากภาพประกอบ 29 อธิบายได้ว่าคณะครูโรงเรียนวัดน้ำผุดกำลังประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปผลการดำเนินงานตามโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียนภายใต้ชื่อ “การพัฒนาประชาธิปไตยโดยใช้กิจกรรมบ้านสัมพันธ์”

9. โรงเรียนบ้านเขาหลัก โรงเรียนนี้มีความภาคภูมิใจเรื่องการมีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ของตนเองได้จัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะความเป็นครูที่ดีตามแก่น ความรู้ที่กำหนด ได้แก่ การให้บริการช่วยเหลือและให้คำแนะนำ ควบคุมกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด ติดตามประเมินผลการทำงาน ศึกษาค้นคว้าทดลองสาธิต ส่งเสริมและให้การสนับสนุนนักเรียน ทาง โรงเรียนได้ กำหนดกิจกรรมพัฒนาครูภายใต้โครงการสำคัญ 3 โครงการคือ โครงการแปลงผักปลอด สารพิษ โครงการเลี้ยงหมูหลุม และโครงการยุวเกษตรกร เนื่องจากโรงเรียนนี้มีจุดเด่นเรื่องการทำ โครงการเศรษฐกิจพอเพียงมาก่อนจึงได้รับงบประมาณต่อเนื่องจากสำนักงานเกษตรจังหวัดตรัง ทาง โรงเรียนจึงบูรณาการโครงการทั้ง 3 เข้าด้วยกันภายใต้ชื่อใหม่ “โครงการเกษตรโรงเรียน” ได้ขอความ เห็นชอบกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียน โรงเรียนนี้มีสภาพปัญหาคือครูไม่ครบชั้นแต่ได้รับความ ร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดีโดยร่วมกันจัดกิจกรรมหาเงินช่วยจ้างครูให้โรงเรียน ครูทุกคนมีความ รับผิดชอบต่อหน้าที่และปฏิบัติงานตามแผนจัดการเรียนรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้บูรณาการวิชาการ เกษตรกับโครงการดังกล่าวและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบอย่างเต็มที่และส่งเสริมให้นักเรียน เป็นผู้ช่วยครู ทำงานต่างๆของโรงเรียนจนปรากฏผลงาน ดังภาพประกอบ 30

ภาพประกอบ 30 แสดงผลงานผักปลอดสารพิษตามโครงการเกษตรโรงเรียนของโรงเรียนบ้านเขาหลัก

จากภาพประกอบ 30 อธิบายได้ว่าการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูด้าน คุณธรรมจริยธรรมเรื่องความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ครูโรงเรียนบ้านเขาหลักมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่

สามารถจัดการเรียนรู้งานเกษตรของโรงเรียนโดยนักเรียนละชุมชนมีส่วนร่วม จึงเกิดผลสำเร็จนำภาคภูมิใจ

10. โรงเรียนบ้านทุ่งนา โรงเรียนนี้มีความภาคภูมิใจในเป้าหมายการจัดการความรู้เรื่อง การหลีกเลี่ยงไม่หลงมัวเมาในอบายมุข และการเห็นคุณค่าในความสามารถของผู้เรียน ได้มุ่งมั่นจัดการความรู้พัฒนาครูให้มีคุณลักษณะที่ดีของความเป็นครู คือ เป็นแบบอย่างที่ดี สร้างความเชื่อมั่น ให้ความรักความอบอุ่น ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ให้ความรู้ความเข้าใจ การศึกษานักเรียนรายบุคคล และการใช้กระบวนกลุ่มกับนักเรียน โดยใช้คู่มือ/แนวทางการดำเนินงานจัดการความรู้เป็นแนวทางเช่นเดียวกับโรงเรียนอื่นภายในกลุ่ม มีกิจกรรมสำคัญคือ การประชุมชี้แจงเป้าหมายการดำเนินงาน การดำเนินงานตามเป้าหมายที่กำหนด การแสวงหาความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนางาน การรายงานและชื่นชมผลงาน ครูทุกคนในโรงเรียนประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มุ่งมั่นสร้างสรรค์ความสามารถของผู้เรียน โรงเรียนสามารถตั้งคณะกลองยาวนักเรียนให้บริการชุมชน ในโอกาสวันสำคัญต่างๆ เกี่ยวกับ ศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมเช่นวันทอดกฐิน ทอดผ้าป่า สามารถสร้างความสัมพันธ์ชุมชนได้เป็นอย่างดี

11. โรงเรียนบ้านด่าน มีความภาคภูมิใจคุณธรรมจริยธรรมเรื่อง การมีความขยัน ประหยัด อดทนอดกลั้น และรู้จักการให้อภัย ทางโรงเรียนพัฒนาครูตามคู่มือแนวทางการดำเนินงานจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครู ให้ครูมีลักษณะที่ดีคือ สามารถให้ความรู้แก่ศิษย์ มีความรับผิดชอบ และความอดทน กิจกรรมที่ใช้พัฒนาครูคือ การส่งครูไปอบรมและศึกษาดูงาน การส่งนักเรียนเข้าร่วมประกวดแข่งขันกิจกรรมต่างๆ การส่งเสริมการออมเงินภายในโรงเรียน การร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ และการจัดงานสังสรรค์ศิษย์เก่า โรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมืองครูทุกคนมีความขยัน ประหยัดและอดทนต่อความยากลำบากทั้งในการเดินทางไปปฏิบัติงานและค่าใช้จ่าย น้ำมันรถ แต่ด้วยความตั้งใจและขยันในการทำงานโรงเรียนส่งนักเรียนเข้าร่วมการประกวดการแข่งขันกิจกรรมนักเรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และสามารถชนะเลิศการประกวด ดังภาพประกอบ 31

ภาพประกอบ 31 แสดงการได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดแข่งขันกิจกรรมนักเรียน

จากภาพประกอบ 31 อธิบายได้ว่าครูโรงเรียนบ้านด่านมีความขยัน ตั้งใจฝึกซ้อม กิจกรรมการประกวดแข่งขันของนักเรียนในการประกวดแข่งขัน รายการหุ่นยนต์บังคับมือ (วิ่งเร็ว) ระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2555 สามารถชนะเลิศการประกวดได้รับรางวัลที่ 1 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

12. โรงเรียนบ้านปากห้วย มีความภาคภูมิใจเรื่องการสร้างความรักและเป็น กัลยาณมิตรต่อผู้เรียน ทางโรงเรียนได้ส่งเสริมพัฒนาครูให้มีสมรรถนะด้านการศึกษานักเรียนเป็น รายบุคคล และสร้างความรักและเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้เรียน เนื่องจากโรงเรียนนี้อยู่ห่างไกล เช่นเดียวกับโรงเรียนบ้านด่าน มีสภาพปัญหา นักเรียนจำนวนมากพ่อแม่แยกทางกันจากการสอบถาม พบว่า พ่อแม่แต่งงานอายุยังน้อยและมีบ้านอยู่ใกล้ๆ กัน พอเลิกกันต่างคนต่างแต่งงานใหม่แต่บ้านก็ ยังอยู่ใกล้กัน ต่างฝ่ายต่างสอนลูกให้รักตนเองและเกลียดอีกฝ่าย ทำให้เด็กเกิดความสับสนและมีนิสัย เกือบกต ก้าวร้าว ทางโรงเรียนมีกิจกรรมพัฒนาครู 4 ขั้นตอนคือ 1) การกำหนดความรู้เพื่อแก้ปัญหา ร่วมกัน พบว่าเด็กขาดความรักความอบอุ่นจากครอบครัว ร่วมกันคิดหาแหล่งข้อมูลมาช่วยแก้ปัญหา เช่น ขอความร่วมมือผู้นำชุมชน กรรมการสถานศึกษา พระจากสำนักสงฆ์บ้านปากห้วย เพื่อหา แนวทางปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดังกล่าวของผู้เรียน 2) การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรม การสร้าง ความรักและเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียนซึ่งครูที่มีลักษณะ 7 ประการด้วยกัน ได้แก่ น่ารักมีเมตตา กรุณา นำเคารพมีความประพฤติดีเป็นที่พึ่งได้ มีความรู้จริงฝึกตนเองอยู่เสมอ รู้จักพูดให้เข้าใจให้ คำแนะนำเป็นที่ปรึกษาที่ดี อดทนต่อถ้อยคำพร้อมที่จะฟังคำปรึกษา ชี้แจงเรื่องราวต่างๆ ที่ยุ่งยากให้ เข้าใจได้ และไม่ชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสียไม่เป็นประโยชน์ 3) การนำความรู้ไปใช้ ครูนำหลักการ รู้จัก

นักเรียนรายบุคคลและหลักการสร้างความรักๆ มาใช้กับนักเรียน เช่นนักเรียนมีปัญหาการเรียน ครูก็เข้ามาปลอบใจโดยการลงตบเบาๆ ใช้น้ำเสียงอ่อนโยน ให้กำลังใจ ให้เขารู้สึกว่าครูไม่ได้ดูต่ำหรือทุบตีเพื่อลดภาวะตึงเครียด พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการสอนหลักธรรม หลักการปฏิบัติตนเมื่อเกิดความสับสนทางจิตใจให้กับนักเรียนในทุกวันศุกร์ ส่วนครูเวรประจำวันเล่านิทานคุณธรรม และฝึกให้นักเรียนนั่งสมาธิก่อนเข้าห้องเรียน ดังภาพประกอบ 32

ภาพประกอบ 32 แสดงพระสงฆ์มีส่วนร่วมในการสอนหลักธรรม

จากภาพประกอบ 32 อธิบายได้ว่า ทางโรงเรียนบ้านปากห้วยจัดกิจกรรมให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการสอนหลักธรรม หลักการปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาจิตใจให้กับนักเรียนและครูโรงเรียนบ้านปากห้วย

ขั้นที่ 2 การพัฒนารูปแบบ

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครู มีการปรับด้านการสร้างความรู้เป็นการแสวงหาความรู้ ดังรายละเอียดการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูดังนี้

หลังจากให้แต่ละโรงเรียนนำเสนอกิจกรรมการจัดการความรู้ที่เกิดผลงานการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นเลิศ (Best Practice) ผู้วิจัยประมวลผลข้อมูลจากเอกสารรายงานสรุปเป็นกระบวนการจัดการความรู้ของแต่ละสถานศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนและคัดกรองเป็นรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูด้านคุณธรรมจริยธรรมภายในกลุ่มโรงเรียนน้ำมุดโพธาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารัง เขต 1 ดังตาราง 22

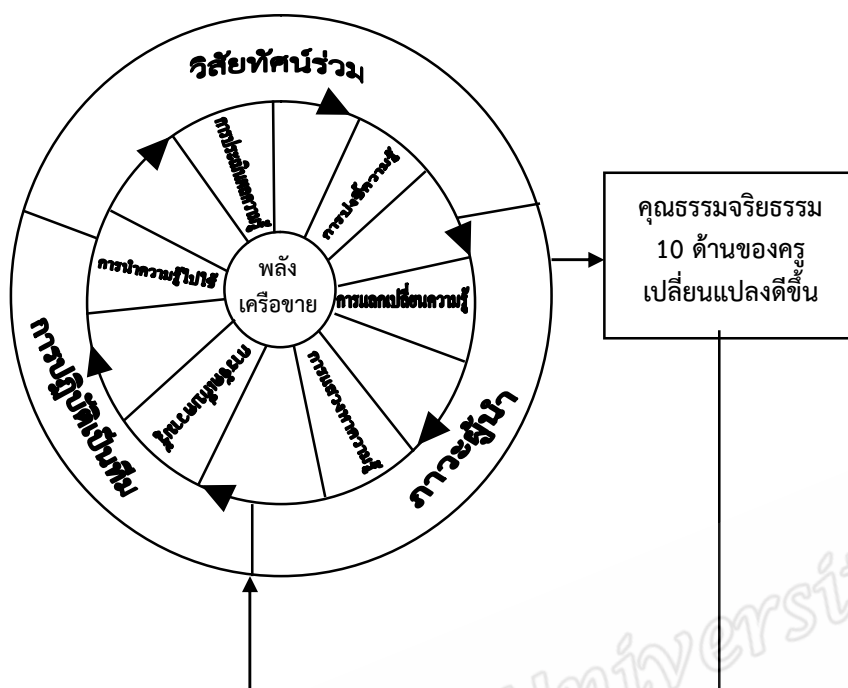
ตาราง 22 แสดงกิจกรรมการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูของสถานศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนน้ำผุดโพธาราม

วัดโพธาราม	บ้านห้วยไทร	บ้านหนองเรีย	บ้านขุนสิทธิ์	บ้านต้นบาก	บ้านไร่พรุ	บ้านห้วยเรียง	วัดน้ำผุด	บ้านเขาหลัก	บ้านทุ่งนา	บ้านด่าน	บ้านปากห้วย
1.การจัดการ ความรู้	1.การบ่งชี้ ความรู้	1.การบ่งชี้ ความรู้	1.การบ่งชี้ ความรู้	1.การกำหนด ความรู้	1.การบ่งชี้ ความรู้	1.การบ่งชี้ ความรู้	1.การบ่งชี้ ความรู้	1.การ กำหนด ความรู้	1.การบ่งชี้ ความรู้	1.การบ่งชี้ ความรู้	1.การศึกษา สภาพปัญหา
2.การ แลกเปลี่ยน ความรู้	2.การ แลกเปลี่ยน ความรู้	2.การแสวงหา และ แลกเปลี่ยน ความรู้	2.การ แลกเปลี่ยน ความรู้	2.การ แลกเปลี่ยน ความรู้	2.การแสวงหา ความรู้	2.การ แลกเปลี่ยน ความรู้	2.การ แลกเปลี่ยน ความรู้	2.การ แลกเปลี่ยน ความรู้	2.การ แลกเปลี่ยน ความรู้	2.การ แลกเปลี่ยน ความรู้	2.การกำหนด ความรู้
3.การเข้าถึง ความรู้	3.การแสวงหา ความรู้	3.การแสวงหา ความรู้	3.การสร้าง ความรู้	3.การแสวงหา ความรู้	3.การนำ ความรู้ไปใช้	3.การแสวงหา ความรู้	3.การสร้าง ความรู้	3.การแสวงหา ความรู้	3.การแสวงหา ความรู้	3.การสร้าง ความรู้	3.การแสวงหา ความรู้
4.การเรียนรู้	4.การจัดเก็บ ความรู้	4.การจัดเก็บ ความรู้	4.การจัดเก็บ ความรู้	4.การจัดเก็บ ความรู้	4.การ ประเมินผล ความรู้	4.การจัดเก็บ ความรู้	4.การจัดเก็บ ความรู้	4.การจัดเก็บ ความรู้	4.การจัดเก็บ ความรู้	4.การจัดเก็บ ความรู้	4.การนำ ความรู้ไปใช้
5.การ ประเมินผล ความรู้	5.การนำความรู้ ไปใช้	5.การ นำความรู้ไปใช้	5.การนำ ความรู้ไปใช้	5.การนำ ความรู้ไปใช้	6.การ ประเมินผล ความรู้	5.การนำ ความรู้ไปใช้	5.การนำ ความรู้ไปใช้	5.การวัด ประเมินผล ความรู้	5.การนำความรู้ ไปใช้	5.การนำ ความรู้ไปใช้	5.การสรุปผล ความรู้
	6.การ ประเมินผล ความรู้	6.การ ประเมินผล ความรู้	6.การ ประเมินผล ความรู้	6.การ ประเมินผล ความรู้		6.การ ประเมินผล ความรู้	6.การ ประเมินผล ความรู้	6.การ ประเมินผล ความรู้	6.การ ประเมินผล ความรู้	6.การ ประเมินผล ความรู้	

จากตาราง 22 อธิบายได้ว่าการแสดงกิจกรรมการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครู เกิดผลงานที่ภาคภูมิใจสามารถสรุปผลการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของสถานศึกษา ภายในกลุ่มโรงเรียนโดยภาพรวมประกอบด้วยกิจกรรมการจัดการความรู้ 6 ด้านได้แก่ การบ่งชี้ความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ การแสวงหาความรู้ การจัดเก็บความรู้ การนำไปใช้และประเมินผลความรู้

ผู้วิจัยนำสรุปผลกิจกรรมการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาครูไปสนทนากลุ่มผู้ร่วมวิจัย (Focus Group) ประกอบด้วยผู้บริหาร ครูผู้สอนและบุคลากรอื่นจำนวน 12 คน โดยตั้งประเด็นการสนทนากลุ่ม 3 ประเด็น คือ ท่านมีความคิดเห็นในกระบวนการจัดการความรู้แต่ละด้านอย่างไรบ้าง? ควรให้มีครบทั้ง 6 ด้าน เหมือนรูปแบบที่ผู้วิจัยนำเสนอหรือปรับปรุงด้านใด? หากมีความคิดเห็นว่าคุณควรปรับปรุงหรือยุบรวมใ้ให้น้อยลง ท่านคิดว่าควรปรับปรุงหรือยุบรวมด้านใดและใช้ชื่อเรียกว่าอย่างไร? และถามถึงข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ จากการสนทนากลุ่มสามารถสรุปสาระสำคัญ คือ ในประเด็นแรกเรื่องกระบวนการจัดการความรู้ผู้ร่วมวิจัยมีความเห็นโดยรวมสอดคล้องกันว่าควรมีการจัดการความรู้ทั้ง 6 ด้านตามที่ผู้วิจัยนำเสนอข้างต้น ผู้ร่วมวิจัย 7 ให้ข้อคิดเห็นว่า องค์ประกอบการจัดการความรู้ได้ศึกษามาจากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านเหมาะสมแล้วควรคงไว้เช่นเดิม แต่เมื่อนำมาใช้แล้วควรเสนอคำนิยามเชิงปฏิบัติการให้สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง ในประเด็นต่อมาเรื่องการปรับปรุงหรือยุบรวมการจัดการความรู้ มีผู้ร่วมวิจัยจำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 75 เสนอความเห็นว่าคุณควรปรับปรุงในด้านการสร้างความรู้ให้ปรับเป็นการแสวงหาความรู้เนื่องจากครูส่วนใหญ่ไม่ได้สร้างความรู้ขึ้นเอง สอดคล้องกับตาราง 22 แสดงกิจกรรมการจัดการความรู้ข้างต้น ผู้ร่วมวิจัย 6 กล่าวเพิ่มเติมว่า “การจัดการความรู้ทั้ง 6 ด้านเป็นสิ่งที่ดี โดยเฉพาะด้านที่ 3 การแสวงหาความรู้เป็นขั้นตอนสำคัญมากเพราะจะทำให้ครูมีความรู้ใหม่ๆ มาพัฒนาตนเอง พัฒนางานได้ดีขึ้น” สอดคล้องกับผู้ร่วมวิจัยคนอื่นๆ ทุกคน มีความเห็นว่าตรงกันว่า ควรปรับขั้นตอนการสร้างความรู้เป็นการแสวงหาความรู้ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการจัดการความรู้จริงของครูภายในกลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโปธาราม เพราะครูส่วนใหญ่แสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ มากกว่าการสร้างความรู้ขึ้นด้วยตนเอง และมีผู้ร่วมวิจัยจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 25 มีความคิดเห็นต่างและเสนอแนะว่าควรยุบขั้นตอนการสร้างความรู้โดยให้เหตุผลเพราะครูส่วนใหญ่ไม่ได้สร้างความรู้หรือนวัตกรรมขึ้นใหม่ เพียงสอนตามตำราหรือแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้มาใช้เท่านั้น ส่วนประเด็นข้อเสนอแนะผู้ร่วมวิจัยทุกคนได้เสนอแนะเชิงพัฒนาว่าการจัดการความรู้ภายในกลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโปธารามครั้งนี้มีลักษณะเด่นเอื้อให้เกิดผลสำเร็จคือ ครูภายในกลุ่มโรงเรียนมีส่วนร่วมกำหนดความต้องการในการพัฒนาตนเอง (Shared Vision) ครูมีส่วนร่วมในเรียนรู้และการจัดการความรู้ ได้ใช้ทักษะภาวะผู้นำในการแสดงออกทางวิชาการ ตลอดจนการทำงานเป็นทีมทั้งภายในและนอกสถานศึกษา จนเกิดเป็นพลังเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูภายในกลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโปธาราม มีปฏิสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสารที่ดีในการปฏิบัติงานส่งผลดีต่อการเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมของครูไปในทางที่ดีขึ้น ควรให้สถานศึกษาสร้างบรรยากาศการจัดการความรู้ให้เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาครูทุกโรงเรียนภายในกลุ่มโรงเรียนและจัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ติดตามผลประเมินผลการพัฒนาครูเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสังเกต ติดตามและประเมินความเหมาะสมของการ รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครู และผลการสนทนากลุ่มผู้ร่วมวิจัย มาประมวลผล เพื่อ พัฒนารูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นตามแนวทางการปฏิบัติที่สอดคล้องกับสภาพกลุ่มโรงเรียนน้ำ ผุดโพธาราม ซึ่งการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูครั้งนี้ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครู: กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนน้ำผุดโพธาราม สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราง เขต 1 มีรูปแบบการจัดการความรู้ 6 ด้าน ได้แก่ การบ่งชี้ความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ การแสวงหาความรู้ (เดิมคือการสร้างความรู้) การจัดเก็บความรู้ การนำความรู้ ไปใช้ และการประเมินผลความรู้ และได้กำหนดนิยามการจัดการความรู้ 6 ด้านให้สอดคล้องกับการ ปฏิบัติยิ่งขึ้นได้แก่การบ่งชี้ความรู้คือการกำหนดจุดมุ่งหมายความต้องการพัฒนา การหาความรู้มา พัฒนาสิ่งที่ต้องการ โดยการเล่าเรื่องจากประสบการณ์ที่สำเร็จ สกัดเป็นแก่นความรู้ ประเมินบ่งชี้ ความรู้ของตนและนำความรู้มาพัฒนาตนเอง การแลกเปลี่ยนความรู้คือ การนำความรู้ที่มีอยู่ของแต่ละคนมาเล่าสู่กันฟังด้วยวิธีการหลากหลาย เพื่อนำวิธีการดีๆ ไปใช้แก้ปัญหาหรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะ กับบริบทของตนทำให้เกิดความร่วมมือช่วยเหลือกันและกันในการทำงาน การแสวงหาความรู้คือ การ นำความรู้ใหม่ที่ได้รับจากบุคคลอื่น จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ และจาก การนำประสบการณ์การปฏิบัติที่เป็นเลิศมาเป็นองค์ความรู้ใหม่ในการทำงาน การจัดเก็บความรู้คือ การนำความรู้ทั้งหมดที่มีอยู่มาจัดรวบรวมเป็นระบบไว้ให้ผู้ปฏิบัติงานได้ศึกษาค้นคว้าและนำไปใช้ได้ สะดวกโดยจัดทำเป็นคู่มือ/แนวทางดำเนินงานหรือเก็บไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ การนำความรู้ไปใช้คือ การนำความรู้ที่สังเคราะห์แล้ว ซึ่งจัดเก็บอย่างเป็นระบบไปใช้พัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมตามความ ต้องการของครู การประเมินผลความรู้คือ การศึกษาประเมินความเหมาะสมของการจัดการความรู้ เพื่อการพัฒนาครู และการสะท้อนคิดความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับครูตลอดจนการสังเกตติดตาม และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครู ผู้วิจัยได้นำแนวคิดข้อเสนอแนะ เชิงพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูของผู้ร่วมวิจัยสรุปเป็น รูปแบบการจัดการ ความรู้เพื่อการพัฒนาครู: กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนน้ำผุดโพธาราม ภายใต้ชื่อ “ล้อการพัฒนาครู (Teacher Development Wheel” ดังภาพประกอบ 33

ภาพประกอบ 33 แสดงวงล้อการพัฒนาครู(Teacher Development Wheel)

จากภาพประกอบ 33 อธิบายได้ว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครู : กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโปธาราม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ 1) การจัดการความรู้ 6 ด้านได้แก่ การบ่งชี้ความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ การแสวงหาความรู้ การจัดการความรู้ การนำความรู้ไปใช้ และการประเมินผลความรู้ 2) พลังเครือข่ายการจัดการความรู้ ได้แก่ ความร่วมมือช่วยเหลือภายในกลุ่มโรงเรียน การมีปฏิสัมพันธ์ในการปฏิบัติงาน และการติดต่อสื่อสารเครือข่ายทางสังคม 3) ปัจจัยเสริมสนับสนุนการจัดการความรู้ ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม การมีภาวะผู้นำ และการทำงานเป็นทีม พลังเครือข่ายจัดการความรู้สถานศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโปธาราม เป็นกลไกขับเคลื่อนให้เกิดการเคลื่อนไหวสู่การพัฒนาครูเสมือน “ล้อการพัฒนาครู” (Teacher Developing Wheel) ที่ก้าวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง และมีปัจจัยเสริมสนับสนุนให้ครูมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมตามความต้องการของครูและสามารถทบทวนสะท้อนคิดผลการพัฒนาครูด้านคุณธรรมจริยธรรมได้ตลอดไป ผู้วิจัยได้นำรูปแบบนี้ไปใช้พัฒนาครูต่อไป

5. ผลการวิจัยระยะที่ 4 การศึกษาผลการพัฒนาครูโดยใช้รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครู : กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโปธาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1

หลังจากโรงเรียนนำรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครู:กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโปธาราม ไปพัฒนาครูในสถานศึกษาตนเองระหว่างเดือนพฤศจิกายน – ธันวาคม 2555 ผู้วิจัยได้แจกแบบสะท้อนคิดเพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมไปยังกลุ่ม

ตัวอย่างโดยตรงจำนวน 96 คน ได้รับกลับมา 96 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และแบบสัมภาษณ์ถึง โครงสร้างสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ร่วมวิจัยจำนวน 24 คน เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของการใช้ รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครู : กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโปธาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรังเขต 1 สามารถวิเคราะห์สาระสำคัญจากเนื้อหาในแบบสะท้อนคิด ของกลุ่มตัวอย่างและแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการจัดการความรู้มีประสิทธิผล ครูได้ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมไปในทางที่ดีขึ้น สามารถสรุปผลโดยภาพรวมของ สถานศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโปธารามได้ดังนี้

โรงเรียนวัดโปธาราม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความคิดเห็นไปทางเดียวกันว่าเกิดประโยชน์ ต่อโรงเรียนทำให้ครูเกิดความตื่นตัวในการพัฒนาตนเองด้านคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้น และเป็น แบบอย่างที่ดีต่อผู้ร่วมงานและนักเรียนทุกคน ครู 1 โรงเรียนนี้กล่าวว่า “ทำให้การทำงานในโรงเรียน เป็นทีมมากขึ้น ครูมีการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ในการทำงาน มีปฏิสัมพันธ์ในทางที่ดีต่อกัน งานมีความสำเร็จตามโครงการที่วางไว้” สอดคล้องกับโรงเรียนบ้านห้วยไทร ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความ คิดเห็นว่าทำให้บุคลากรในโรงเรียนมีกระบวนการทำงานเป็นระบบ บุคลากรในโรงเรียนได้มีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และปรับปรุงพัฒนางานได้มากขึ้น “มีขั้นตอนในการทำงาน ศึกษาวิเคราะห์งาน แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน มีการประมวลผลโดยนำข้อผิดพลาดต่างๆ มาปรับปรุงพัฒนางานใน ครั้งต่อไป” ครู 2 โรงเรียนนี้ กล่าวสรุปทั้งท้าย โรงเรียนหนองเรือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความคิดเห็นว่าเป็นว่า ทำให้บุคลากรในโรงเรียนได้นำความรู้และเทคนิครูปแบบต่างๆ จากการจัดการความรู้มาพัฒนาตนเอง และใช้ในการพัฒนางาน ทำให้งานบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่าง สร้างสรรค์และมีความสุข ครู 3 โรงเรียนนี้อธิบายว่า “เป็นประโยชน์ต่อระบบการทำงาน ครูทำงานได้ สะดวกขึ้นส่งผลต่อตัวผู้เรียนโดยตรง” โรงเรียนบ้านขุนสิทธ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความคิดเห็นว่าเป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนาครู ครูสามารถศึกษาเรียนรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กันและกันได้ สามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในการจัดการความรู้กับนักเรียนได้ ครู 2 โรงเรียนนี้ เน้นว่า “สิ่งสำคัญต้องให้เกิดการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน โรงเรียนใช้แนวทางนี้เป็นหลักในการทำงาน” ทำนองเดียวกับ โรงเรียน บ้านต้นบากราชบุรีบารุง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความคิดเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลากรของ โรงเรียน ทำให้ทุกคนภายในโรงเรียนได้นำเรื่องเล่าเร้าพลังมาใช้พัฒนาตนเองและงานในหน้าที่ได้ ยัง สามารถขยายผลสู่เด็กนักเรียนได้ด้วย โรงเรียนบ้านไร่พรุ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความคิดเห็นว่าเป็น การดำเนินงานตามกระบวนการจัดการความรู้ ทำให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างมีระบบ สามารถส่งผลดีต่อผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทำให้ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้นได้ ครู 4 โรงเรียนนี้ อธิบายว่า “ทำให้ครูเข้าใจและตระหนักในบทบาทของตนเองมากขึ้น สามารถนำวิธีการจัดการความรู้มา ประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งส่งผลดีต่อการพัฒนานักเรียนเป็นสำคัญ” ครู 5 อธิบายต่อว่า “ได้ไปใช้ในการจัดการความรู้ในห้องเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ เรื่องการสร้างบล็อก เพื่อเป็น เครื่องมือในการจัดการความรู้ของนักเรียนชั้น ป.6 ” ส่วน โรงเรียนบ้านห้วยเรือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมี ความคิดเห็นว่าเป็นว่า การจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูทำให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น เช่นเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก ตรงเวลามีความเป็นกันเองกับผู้ร่วมงานและนักเรียน ทำให้บรรยากาศ การทำงาน การเรียนการสอนมีความเป็นกัลยาณมิตร เป็นผลดีต่อโรงเรียน ครู 4 โรงเรียนนี้ กล่าว เสริมว่า “ทำให้ครูปฏิบัติต่อนักเรียนดีขึ้นมาก ทุ่มเทกกำลังกายกำลังใจ กำลังทรัพย์หวังให้นักเรียนเกิด

สัมฤทธิ์ที่ดี และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน” โรงเรียนวัดน้ำผุด ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความคิดเห็นว่า การจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูทำให้เกิดการทำงานแบบบูรณาการของบุคลากรในโรงเรียน ทำให้งานต่างๆ ของโรงเรียนสำเร็จ รวดเร็วขึ้น พร้อมทั้งครูทุกคนได้พัฒนาตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงด้วย ครู 3 โรงเรียนนี้อธิบายว่า “ครูมีคุณลักษณะที่ดีเช่นกระตือรือร้น มาปฏิบัติงานตรงเวลา เอาใจใส่ศิษย์ และเป็นกัลยาณมิตรกับทุกคน” โรงเรียนบ้านเขาหลัก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความคิดเห็นว่า รูปแบบการจัดการความรู้ เพื่อการพัฒนาครู สามารถนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้ ครู 1 โรงเรียนนี้เล่าว่า “โดยเฉพาะช่วงเวลาที่รับประทานอาหารกลางวันด้วยกัน บุคลากรรับประทานอาหารกลางวันพร้อมหน้ากัน แต่ละคนสามารถเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน และสามารถนำวิธีการที่ดี ไปใช้พัฒนาตนเองและผู้เรียนทำให้โรงเรียนก้าวหน้าขึ้น” สอดคล้องกับโรงเรียนบ้านทุ่งนา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความคิดเห็นว่า การจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครู มีประโยชน์ต่อโรงเรียน เพราะสามารถเอาเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงมาเล่าต่อกันทำนองเดียวกับโรงเรียนบ้านเขาหลัก และทบทวนตนเองเพื่อให้ตนเองมีความก้าวหน้ายิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้บุคลากรของโรงเรียนได้พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการจัดการความรู้อีกด้วย ครู 7 โรงเรียนนี้ บอกว่า “การจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูทำให้ครูมีความรู้ เข้าใจกระบวนการปฏิบัติ สามารถประยุกต์ใช้ทั้งต่อตนเองหน้าที่การงาน” ทำนองเดียวกัน โรงเรียนบ้านด่าน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความคิดเห็นว่า การจัดการความรู้เป็นผลดีต่อการพัฒนาครูและนักเรียน ทำให้ครูตื่นตัวและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้กับสิ่งต่างๆ มากขึ้นทั้งยังส่งผลต่อการเรียนการสอนกับผู้เรียนด้วย โรงเรียนบ้านปากห้วย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความคิดเห็นว่า การจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูเป็นประโยชน์มากกับโรงเรียน ทำให้ครูได้ประสบการณ์ตรงในการนำความรู้ไปใช้พัฒนาตนเองและผู้เรียน และทำให้มีการจัดระบบการทำงานวิชาการของโรงเรียนดีขึ้นด้วยเพราะการจัดการความรู้ เป็นกระบวนการขั้นตอนการปฏิบัติงานที่บุคลากรต้องเรียนรู้และจัดการอย่างเป็นระบบ ครู 5 โรงเรียนนี้ กล่าวเสริมว่า “ครูเกิดความรู้ใหม่ ๆ มีมุมมองใหม่ๆ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในด้านบวก หลังจากมีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กัน” ส่วนครู 4 โรงเรียนเดียวกัน กล่าวว่า “ทำให้เกิดประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ ทุกคนได้พัฒนาตนเองด้านคุณธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีกับผู้เรียน ตลอดจนการค้นคว้าหาข้อมูลใหม่ๆ ทาง Internet อยู่เสมอ”

นอกจากนี้ผู้วิจัยติดตาม สังเกตการเปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรมจริยธรรมใน 10 ด้านของกลุ่มตัวอย่างจากแบบสะท้อนคิดและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่าโดยภาพรวมครูมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมดีขึ้นในทุกด้าน เกิดประสิทธิผลโดยตรงต่อการพัฒนาครูในแต่ละด้าน ดังนี้

1. การสร้างความรักและเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียน

การสร้างความรักความเข้าใจและยอมรับในความแตกต่างของผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญต้น ๆ ของความเป็นครู การเป็นครูที่ดีต้องมีลักษณะครูผู้เป็นกัลยาณมิตรกล่าวคือ เมตตากรุณา ห่มเทจจัดการเรียนรู้ให้กับศิษย์ มีความประพหุติตนดี เป็นผู้มิจิตใจโอบอ้อมอารีปราณีแก่ศิษย์ทุกเมื่อ ผู้เรียนอยากเรียนรู้อยู่ใกล้ชิด ดัง ครู 1 โรงเรียนวัดโพธาราม ได้สะท้อนคิดว่า “ปกติเป็นคนที่มีความรักและเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียนเป็นปกติอยู่แล้วแต่หลังจากได้รับการพัฒนา ทำให้รู้จักเรื่องนี้ลึกซึ้งขึ้น รู้ถึงความเป็นอยู่ที่บ้าน ครอบครัวและได้ไปเยี่ยมบ้าน เมื่อก่อนพูดอะไรไปมักไม่คิด วันนี้นักจะพูดจะ

กล่าวอะไรกับผู้เรียนคิดแล้วคิดอีก กล่าวกระทบจิตใจเขา เพราะสิ่งที่พูดหลายครั้ง เราไม่เข้าใจสภาพจริงที่ผู้เรียนประสบอยู่ จึงระมัดระวังในการพูดมากขึ้น” ส่วนโรงเรียนบ้านห้วยไทร บุคลากรในโรงเรียนให้ความสนใจติดตามผู้เรียนทุกระยะรับฟังความคิดเห็นผู้เรียน ให้ความช่วยเหลือในเรื่องการเรียนการสอนและด้านส่วนตัวเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนมีการประสานงานกับผู้ปกครองของผู้เรียนมากขึ้นกว่าเดิม ในขณะเดียวกัน โรงเรียนหนองเรี่ย ครูมีความเข้าใจพฤติกรรมนักเรียนมากขึ้น เนื่องจากได้ศึกษาปมหลังครอบครัวและสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว เช่น ครู 8 โรงเรียนนี้กล่าวว่า “ทราบว่ามีน้องบี (นามสมมุติ) ต้องอยู่กับปู่ย่าที่ไม่ค่อยรู้หนังสือ แม้ว่าพ่อแม่มีชีวิตอยู่ก็ตาม แต่แม่ก็ให้ความรัก ความสนใจน้องบี น้อยกว่าลูกคนอื่น” การพูดให้กำลังใจจึงมีความสำคัญมากดังครู 1 โรงเรียนวัดโพธาราม สะท้อนคิดข้างต้น ให้ความสำคัญระหว่างครูกับผู้เรียนดีขึ้นผู้เรียนกล้าบอกปัญหา ครูเป็นแบบอย่างและให้คำปรึกษาที่ดี เป็นที่เชื่อถือและได้รับความเคารพเพิ่มมากขึ้นจากผู้เรียน โรงเรียนบ้านขุนสิริได้เปลี่ยนแปลงดีขึ้น บุคลากรของโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านผู้เรียนสร้างความรัก ความผูกพันและรับทราบสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวผู้เรียนตลอดจนการช่วยเหลือความเดือดร้อนที่จำเป็นของผู้เรียน เช่น สมุด ดินสอ สร้างความรักความเข้าใจอันดีต่อกัน ครู 2 โรงเรียนนี้เสริมว่า “ยามลูกศิษย์มีปัญหาหนักใจ จะเข้าช่วยเหลือทันที มีความผูกพันเหมือนลูก” ลักษณะเดียวกัน ครู 4 โรงเรียนบ้านต้นบากราษฎร์บำรุง กล่าวว่า “เอาใจใส่ ดูแลช่วยเหลือ แนะนำด้านต่างๆ ตลอดจนยกย่องชมเชยให้ขวัญกำลังใจในการเรียน แสดงออกอย่างเป็นกัลยาณมิตรทั้งกาย วาจา ใจ โดยยิ้มแย้ม แจ่มใส ใจโอบอ้อมอารีต่อศิษย์ ในขณะที่ ครู 6 โรงเรียนเดียวกันกล่าวเพิ่มว่า “รักและเข้าใจผู้เรียนมากขึ้น เมื่อเขาเจ็บไข้ได้ป่วยต้องไปโรงพยาบาล ฉันทจะพาเขาไปโดยทันที” ครู 7 โรงเรียนนี้เป็นครูอีกคนหนึ่งกล่าวว่า “ทุ่มเทเวลาหลังเลิกเรียน สอนเด็กนักเรียนที่เกเรด้วยวิธีสอนใหม่ๆ มีเวลาให้กับเขามากขึ้นเพราะด้วยความรักและห่วงอนาคตเขา” โรงเรียนบ้านไร่พรุ ทำให้คณะครูมองเห็นความน่ารักของผู้เรียนตามแบบฉบับที่เขาเป็นอยู่ รู้ข้อมูลของเขาว่าแต่ละคนมีจุดเด่นจุดด้อยอะไร และนำความแตกต่างไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และให้ความสนใจตลอดจนสร้างความสุขให้กับผู้เรียนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ครู 1 เล่าว่า “เด็กในชั้นเรียนไม่ทำการบ้าน โดนครูตีจึงหนีกลับบ้านไปฟ้องยาย ยายเห็นผลหลานจึงโกรธพญาตีพี่น้องมาประท้วงครู ผู้บริหารโรงเรียนเห็นเหตุการณ์ ได้เข้าพูดคุยไกลเกลี่ยปัญหา กล่าวถึงความเข้าใจสภาพความเป็นอยู่ของเด็กมอมเขาในทางบวกและอธิบายความตั้งใจของครูที่ดูแลบุตรหลานเขา ทำให้สองฝ่ายเข้าใจกันได้” ครู 3 บอกว่า “ครูต้องเป็นกันเองกับผู้เรียนอย่างทั่วถึง ไม่เลือกที่รักมักที่ชังและถ่ายทอดวิชาความรู้ให้ผู้เรียนด้วยความเต็มใจ” ครู 6 เพิ่มเติมว่า “นักเรียนเกรงใจครูไม่กล้าถามในสิ่งที่ตนไม่รู้เป็นอุปสรรคในการสร้างทักษะความรู้แก่นักเรียนดังนั้นตนเองอาศัยความเป็นกัลยาณมิตรสร้างแกนนำนักเรียนช่วยเพื่อนนักเรียนบางคนที่ไม่กล้าถาม” โรงเรียนบ้านห้วยเร็จ คุณครูให้ความสนใจนักเรียนที่เรียนช้ากว่าคนอื่นให้วิธีการพูดคุยบ่อยๆ สอบถามความเป็นอยู่ของครอบครัวช่วยเหลือด้านเสื้อผ้า อุปกรณ์การเรียน สร้างความเป็นมิตร สร้างความคุ้นเคยให้ความอบอุ่น สนใจเป็นพิเศษกับผู้เรียนด้วยโอกาสและเรียนช้า ตลอดจนสอนการบ้านในเวลาพิเศษเพื่อช่วยให้อ่านหนังสือและคิดเลขได้ ดังครู 4 อธิบายว่า “ได้ให้ความสนใจนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการอ่าน การเขียนเพิ่มขึ้น จนทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกรู้สึกไว้วางใจครูมากขึ้นกล้าพูดคุยสอบถามและทำการบ้านมากขึ้น” โรงเรียนวัดน้ำผุด คุณครูได้จัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล มีการเยี่ยมบ้านนักเรียนเช่นเดียวกับโรงเรียนวัดขุนสิริ เอาใจใส่ต่อการเรียนของ

ผู้เรียนโดยเสียสละเวลาให้ผู้เรียนมากขึ้น โอบกอดปลอบใจผู้เรียนที่มีปัญหา เอาใจใส่ผู้เรียนที่เจ็บป่วย คอยเป็นที่ปรึกษาให้ข้อคิดต่างๆ ให้ความรักศิษย์เสมอ ลูก ดังครู 3 พูดว่า “คอยเติมเต็มในส่วนที่นักเรียนขาด ดูแลเอาใจใส่สม่ำเสมอ ให้ความรักเทียบเท่าลูก” โรงเรียนบ้านเขาหลัก คณะครูได้ลดช่องว่างระหว่างวัยกับผู้เรียน ทำให้เข้าใจสิ่งที่ผู้เรียนคิด เสมือนครูเป็นผู้เรียนในวัยเดียวกันกับเขา ทำให้รู้สาเหตุที่ผู้เรียนคิดและทำอย่างนั้นเพราะอะไร ทำให้ครูสามารถเข้าถึงจิตใจเขาได้มากขึ้น ครู 1 โรงเรียนนี้บอกว่า “ครูเองก็สามารถลดความโมโห เกรี้ยวกราดได้มากขึ้น ลดการตะคอกเสียงใส่ผู้เรียน และสร้างความรักความเข้าใจกันมากขึ้น” โรงเรียนบ้านทุ่งนา ทำให้คณะครูได้ศึกษาธรรมชาติของผู้เรียนเป็นรายบุคคลหาวิธีปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของศิษย์ ทำให้ทราบว่าผู้เรียนบางคนต้องการความเอาใจใส่และดูแลเป็นพิเศษ ครูต้องให้ความรู้และความอบอุ่นมากกว่า คนอื่นบ้างแล้วแต่กรณี ครู 5 กล่าวว่า “คิดว่านักเรียนเป็นบุคคลในครอบครัวให้คำปรึกษาทุกเรื่องแก่เขา เช่นนักเรียนหญิงเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายได้แนะนำให้ทราบและนำไปปฏิบัติ” โรงเรียนบ้านด่าน คณะครูสนใจความต้องการของผู้เรียนมากขึ้นให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ สร้างความสุขให้ผู้เรียน เช่นการแสดงออกด้านดนตรี กีฬา เป็นต้น โรงเรียนบ้านปากห้วย คณะครูก็เปลี่ยนแปลงทางที่ศิษย์ได้สร้างความผูกมิตรกับผู้เรียน เกิดความไว้วางใจ ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างครูและผู้เรียน ใช้หลักยกย่อง ชมเชย สร้างสุขในการจัดกิจกรรมที่โรงเรียน ดังครู 4 โรงเรียนนี้ “ได้หักท่าย พูดชมนักเรียนหญิงว่า สวย นักเรียนชาย ว่าหล่อ ทำให้มีบรรยากาศกัลยาณมิตรมากขึ้น นับว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ขึ้นเกิดใหม่กับตนเอง” ซึ่งสอดคล้องกับครูหลายๆ คนที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมด นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์ของผู้วิจัยในประเด็น ท่านคิดว่าครูมีการเปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรมจริยธรรมในแต่ละด้านหรือไม่อย่างไร ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนบ้านหนองเรือ กล่าวว่าครูเปลี่ยนแปลงดีขึ้นทุกด้าน พูดถึงการรับผิดชอบของครู อนุบาลของโรงเรียนบ้านหนองเรือ ว่า “ผมเห็นครูกอดเด็ก ทำให้เกิดความรักความอบอุ่น ผู้ปกครองที่มาส่งลูกยืนมองดูพฤติกรรมของครู เดิมไม่เป็นแบบนี้ วันนี้ครูเปลี่ยนแปลงดีขึ้น” ส่วนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนวัดขุนสิริ กล่าวว่า ทางโรงเรียนใช้ “แนวทางใช้สายใยรักเป็นหลัก เอาความรักเป็นจุดเปลี่ยน เพื่อนำพานักเรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม” ซึ่งสอดคล้องกับการเปลี่ยนวิธีการลงโทษนักเรียนจากการตี เป็นการใช้นุ่มนวลกว่าเดิมพึงเหตุผลนักเรียนประกอบด้วย ดังผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนต้นบากราษฎร์บำรุง ว่า “ได้ยีน ครูปกครองคุยกับนักเรียน เกี่ยวการปฏิบัติกิจกรรม พัฒนาอาคารสถานที่ ทดแทนการทำผิด ก็เป็นสิ่งที่ ดี เด็กจะได้ประสบการณ์ และเป็นประโยชน์ ผมเห็นด้วย” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนบ้านห้วยเร็จ ให้สัมภาษณ์เสริมว่า “ขณะนี้เท่าที่สังเกต ผู้ปกครองมีความเข้าใจการทำงานของครู ไม่มาฟ้องร้องการลงโทษนักเรียนเหมือนอดีตซึ่งทำให้ผู้บริหารต้องแก้ปัญหาทุกวัน” ส่วนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนบ้านไร่พรุ พูดถึงประเด็นเดียวกันนี้ว่า “ครูได้ถูกคิดขึ้นบ้าง เข้าใจความเป็นอยู่ของเด็ก มองเด็กเชิงบวก ทำให้นักเรียนกล้าพูด กล้าแสดงมากขึ้น”

กล่าวโดยสรุปการเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมเรื่องการสร้างความรักและเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียนของครูภายในกลุ่มโรงเรียนนำพุทธโพธารามมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในทุกโรงเรียน จากการสะท้อนคิดครูได้นำกระบวนการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูมาใช้ในการพัฒนาคุณธรรมด้านนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การปฏิบัติที่ดีๆ โดยการนำ

เรื่องเล่าที่ดีมาเล่าต่อและนำไปใช้พัฒนาพฤติกรรมของตน จนเกิดความเปลี่ยนแปลงที่ดีทั้งต่อตนเอง และโรงเรียน

2. การสร้างความเป็นธรรมกับผู้เรียน

คุณลักษณะครูที่ดีเรื่องนี้ เป็นพื้นฐานสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม โรงเรียนเป็นสังคมหนึ่งของนักเรียนที่มาจากความหลากหลายของครอบครัวย่อมมีความแตกต่าง ความไม่พร้อมของนักเรียน การสร้างความเป็นธรรม มีความเป็นกลางกับผู้เรียนเป็นหน้าที่ของครูอีก อย่างหนึ่ง อันจะส่งผลดีต่อนักเรียนในอนาคต ดังครู 2 โรงเรียนวัดโพธาราม ได้เล่าการเปลี่ยนแปลงที่ เกิดขึ้นกับตนเองว่า “เมื่อก่อนจะยกย่องชมเชยเฉพาะนักเรียนที่เรียนเก่งเป็นตัวเด่นของห้องเรียน หลังจากใช้การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ มองเห็นนักเรียนทุกคนเป็นคนเก่งหมด แต่เก่งคนละ ด้านจึงมอบหมายงานต่างกัน ทำให้บรรยากาศของการเรียนรู้ดีขึ้น” ในขณะที่ครู 1 โรงเรียนบ้านห้วย ไทร กล่าวต่อว่า “คุณครูที่โรงเรียนเปลี่ยนแปลงไปทางดีขึ้นมีกระบวนการในการตัดสินใจตาม ข้อเท็จจริงใช้เหตุผล รับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนอย่างรอบคอบ ชี้แจงการรู้สำนึกถูก – ผิด โดยให้ ผู้เรียนยอมรับในการตัดสินใจด้วยความเป็นธรรม โรงเรียนหนองเรือ มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีโดยครูได้ให้ ผู้เรียนแสดงออกอย่างเท่าเทียมกัน ดังครู 6 เล่าว่า “ได้จัดกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต พิชิตความรู้ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเท่าเทียมกัน” ส่วน ครู 8 เล่าต่อว่า “ใช้หลัก ประชาธิปไตย เช่นการคัดเลือกหัวหน้าห้องได้ให้โอกาสการสมัครและหาเสียงโดยเท่าเทียมกัน การ ผลักดันเป็นผู้นำกายบริหารและการเล่นกีฬาประจำวัน เช่นเดียวกันครู 9 กล่าวต่อว่า “หลังมีการ แข่งขันจะมอบสิ่งของรางวัลอย่างเท่าเทียมกันและทั่วถึง” เป็นต้น ด้านโรงเรียนบ้านขุนสิทธิ คณะครู มีความตระหนักผู้เรียนเหมือนลูก ไม่ว่าจะมีความประพฤติด้านบวกหรือลบ ครูจะให้ความเป็นธรรมเท่า เทียมกันโดยจัดลำดับความจำเป็น ความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนแต่ละคน แล้ววิเคราะห์ ปัญหา กำหนดระยะเวลาในการแก้ไข เช่น ปัญหาเร่งด่วนต้องแก้ทันที ปัญหาปกติ ปัญหาที่ต้องติดตาม ตลอดเวลา ทุกปัญหาต้องได้รับการดูแลผู้เรียนอย่างเท่าเทียมและทั่วถึงอย่างเป็นธรรม ดังครู 12 โรงเรียนนี้ สะท้อนคิดตอนหนึ่งว่า “คนเป็นครูต้องมีความยุติธรรมในทุกเรื่อง โดยเฉพาะการตัดสิน ปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนในโรงเรียน” สอดคล้องกับครู 8 โรงเรียนบ้านต้นบากระบุว่า บำรุง อธิบายว่า “เน้นการสร้างกติการ่วมกันในชั้นเรียน สอบสวนนักเรียนทำผิดตามข้อเท็จจริง ให้ ความเป็นธรรมกับนักเรียนทุกคนไม่ลำเอียง” ส่วนครู 5 โรงเรียนเดียวกัน กล่าวว่า “หลังจากได้รับการ พัฒนา เข้าใจเรื่องนี้มากขึ้น ได้ให้ความสำคัญกับนักเรียนที่ไม่มีบิดา-มารดา ต้องอาศัยกับปู่ ย่า ตา ยาย มากขึ้นเช่นจัดทุนการศึกษาให้เป็นลำดับแรก” โรงเรียนบ้านไร่พรุ คณะครูได้จัดกิจกรรมสร้าง ความเป็นธรรมแก่ผู้เรียนเช่นการไม่ละเมิดสิทธิ์ของผู้อื่น การไม่เอาเปรียบผู้อื่น การเข้าใจสิทธิและ หน้าที่ของตนเอง นอกจากนี้ การตัดสินใจปัญหาของผู้เรียนที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ครูได้ชี้แจงให้ผู้เรียนเข้า หลักการใช้สิทธิของตนเองและผู้อื่นสร้างความยอมรับความเป็นธรรมอย่างทั่วถึง ลักษณะคล้ายกับ โรงเรียนต้นบากฯข้างต้น ครู 5 โรงเรียนนี้กล่าวเพิ่มเติมว่า “เปิดโอกาสให้นักเรียนที่กระทำความผิดได้ มีการแก้ตัว” ส่วนครู 6 ชี้ให้เห็นว่า ได้จัดกลุ่มนักเรียนเก่งกับนักเรียนอ่อน จัดกิจกรรมการเรียน สอดคล้องกับศักยภาพ และสนับสนุนให้กลุ่มเก่งช่วยเพื่อนนักเรียนกลุ่มอ่อน เป็นต้น โรงเรียนบ้าน ห้วยเร็จ คณะครูเป็นผู้รับฟังปัญหาความต้องการของผู้เรียนเป็นผู้ให้ความใกล้ชิด ให้ความสำคัญ ปัญหาที่ผู้เรียนทะเลาะกัน กลั่นแกล้งกันครูชี้แจง ชี้ผิด สอบถามความจริงออกมาได้ โดยการหว่านล้อม

ด้วยดีไม่ใช่อารมณ์เป็นเครื่องตัดสินและใช้จากหยาบคาย แต่ตักเตือนหรือลงโทษด้วยกิจกรรมต่าง ๆ อย่างทันทีทันใดโดยความเป็นธรรม ดัง ครู 4 โรงเรียนนี้ ให้ข้อคิดว่า “ครูต้องไตร่ตรอง คิดให้รอบคอบ ก่อนตัดสินใจทำโทษนักเรียน ไม่ว่า” โรงเรียนวัดน้ำผุด คณะครูเปลี่ยนพฤติกรรมคอยดูแลเอาใจใส่อบรมศิษย์ให้เป็นคนดีมากขึ้น คอยให้กำลังใจช่วยแก้ปัญหา ปฏิบัติต่อผู้เรียนเสมอภาคกัน โดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ดัง ครู 1 โรงเรียนบ้านเขาหลัก เล่าถึงความทรงจำในอดีตว่า “มีครูคนหนึ่งของโรงเรียนเคยได้รับความลำเอียงตอนเป็นนักเรียน จึงรู้สึกขบขี้ซึ่งเรื่องนี้ คณะครูในโรงเรียนได้ให้ความเป็นธรรมผู้เรียนทุกคน โดยศึกษาและเข้าใจผู้เรียนตามสภาพของแต่ละคน ยกย่องในความดีความถูกต้อง หากผู้เรียนผิดพลาดก็ตักเตือนด้วยดี ซึ่งเหตุผลให้ผู้เรียนรับทราบ และเกิดความยอมรับความผิดพลาดที่เกิดขึ้น” ครู 2 โรงเรียนเดียวกันสะท้อนว่า กีฬาสีภายในกลุ่มโรงเรียนน้ำผุดโพธาราม ปีนี้ทางโรงเรียนบ้านเขาหลักได้รับรางวัลชมเชย นักเรียนดีใจมากเพราะเป็นโรงเรียนขนาดเล็กมากแต่ให้ความร่วมมือเต็มที่จนได้รับการชมเชย สร้างความเป็นธรรมให้กับโรงเรียนอย่างยิ่ง โรงเรียนบ้านทุ่งนา คณะครูได้จัดระบบดูแลนักเรียนอย่างละเอียดมากขึ้นหลังจากได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing) กับภายในกลุ่ม โดยเฉพาะการจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล สามารถสร้างความเป็นธรรมเป็นระบบมากขึ้น เช่น การช่วยเหลือผู้เรียนด้วยโอกาส การลงโทษที่เหมาะสม การขจัดเกลานิสัยผู้เรียน ดังครู 1 กล่าวว่า “หลังจากตนได้รับการพัฒนาแล้ว ไม่มีคดีลำเอียงต่อศิษย์ มีความเป็นธรรมในการให้คะแนนนักเรียนมากขึ้น” เป็นต้น โรงเรียนบ้านด่าน คณะครูโรงเรียนนี้มีการเปลี่ยนแปลงทำนองเดียวกับโรงเรียนอื่นภายในกลุ่ม แต่ครูให้ความดูแลเอาใจใส่กับนักเรียนห่างไกลทุกรักกันดารเป็นพิเศษ ทำนองเดียวกันกับโรงเรียนบ้านปากห้วย คณะครูได้เปลี่ยนแปลงดีขึ้น เยี่ยมบ้านนักเรียนห่างไกล โดยไม่เลือกปฏิบัติกับนักเรียน เช่น ชอบนักเรียนที่เก่ง ช่วยงานเก่ง ตอบคำถามได้และไม่สนใจผู้เรียนที่เกเร หลังจากฟังเรื่องเล่าจากเพื่อนครูภายในกลุ่ม ได้สร้างความเป็นธรรมโดยหันไปสนใจผู้เรียน เกเรมากขึ้น โดยศึกษาสภาพพื้นฐานของผู้เรียนแต่ละคน เป็นทำนองเดียวกันกับโรงเรียนบ้านทุ่งนาซึ่งจัดเป็นระบบมากขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 6 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนวัดขุนสิทธ์ สรุปได้ว่าครูเข้าใจและเข้าถึงนักเรียนสังเกตจากการให้สัมภาษณ์ว่า “นักเรียนที่นี้ทุกคนไม่ว่าเรียนเก่งหรือเรียนอ่อนต้องได้แสดงออกตามความสามารถ บนเวทีกิจกรรมนักพูด” ในขณะที่เดียวกันผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 7 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนต้นบากฯ ให้สัมภาษณ์ว่า “การตัดสินความผิดของนักเรียน ครูมองข้อมูลกว้างขึ้น และใช้กระบวนการไต่สวนเป็นระบบ หลังจากได้จัดการความรู้ร่วมกัน” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 8 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนบ้านไร่พรุ กล่าวเสริมว่า “คำพูดที่ครูพูดโดยไม่คิดมักพูดให้เด็กน้อยใจ เช่น โง่เหมือน... วันนี้ไม่ได้ยินแล้ว” ทำนองเดียวกันผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนบ้านห้วยเร้ง ให้สัมภาษณ์ถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นว่า “การช่วยเหลือทุนการศึกษาได้กระจายไปถึงนักเรียนที่ยากลำบากอย่างทั่วถึง เดิมมักได้เฉพาะกลุ่มที่เคยได้” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนวัดน้ำผุด กล่าวเรื่องเดียวกันนี้ว่า “ครูเข้าใจนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดกิจกรรมได้สอดคล้องกับความสามารถเด็ก เด็กเรียนรู้อย่างมีความสุข”

โดยสรุปภาพรวม การเปลี่ยนแปลงของครูเรื่องการสร้างความเป็นธรรมแก่ผู้เรียนภายในกลุ่มน้ำผุดโพธาราม เกิดการเปลี่ยนแปลงทางที่ดีขึ้นในทุกโรงเรียน จากสะท้อนคิดพบว่า ครูรู้จักและเข้าใจความหมายของความเป็นธรรม สามารถแปลความหมายไปสู่การปฏิบัติในการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้เป็นอย่างดี ทำให้บรรยากาศเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ภายในโรงเรียนมากขึ้น ผู้ให้

ข้อมูลสำคัญกล่าวถึงนักเรียนทุกคนได้รับการดูแลเป็นธรรมชาติการเรียนรู้ด้วยความสุขอย่างเท่าเทียมกัน

3. การมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ตนเอง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กำหนดหน้าที่ครู มีลักษณะหลายประการ ประการหนึ่งที่สำคัญคือ มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ มุ่งมั่นในการทำงาน ทำงานเป็นระบบ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ในการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูครั้งนี้แม้ครูรู้หน้าที่อยู่แล้ว ตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพครูแต่เมื่อได้เข้ากระบวนการพัฒนานี้ทำให้ครูได้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังเช่น โรงเรียนวัดโพธาราม บุคลากรทุกคนในโรงเรียนได้ทบทวนบทบาทหน้าที่กันใหม่อีกครั้งหนึ่งทำให้ทราบขอบข่ายการปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นดัง ครู 3 กล่าวในเรื่องนี้ว่า “มีความสนใจในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความละเอียดรอบคอบมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับภาระหน้าที่ของตนเองทั้งในด้านผลดีและผลเสีย อีกทั้งพยายามปรับปรุงผลการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น” ซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงทำนองเดียวกันในโรงเรียนบ้านห้วยไทร คือ คณะครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานดีขึ้น เช่น มาปฏิบัติงานตรงเวลาในตอนเช้าและทำหน้าที่ครูเวรประจำวัน การจัดการเรียนตามแผนการเรียนรู้ได้เตรียมไว้ตลอดจนการรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร เป็นต้น โรงเรียนหนองเรือ คณะครูมีความตระหนักต่องานในหน้าที่การสอนมากขึ้น เช่น เตรียมการสอนล่วงหน้า ทำให้งานและกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับผู้เรียนสำเร็จตามเป้าหมาย ดังครู 1 เล่าย่อๆว่า “งานที่ได้รับมาจะทำตารางกิจกรรมประจำวัน และสรุปผลทุกวัน จะทำงานได้ตั้งใจ” คล้ายๆกัน ครู 3 “ตนเองมีความตระหนักเพิ่มขึ้นเห็นคุณค่าของตนเองมากขึ้น มีกำลังใจที่จะปฏิบัติงาน” ครู 6 กล่าวสนับสนุนว่า ตนเองใช้คิดว่า “งานสำเร็จได้ ด้วยรู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบ” ใช้ปฏิทินการปฏิบัติงาน กำหนดเวลาชัดเจน บุคลากรทำงานร่วมกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร เพิ่มประสิทธิภาพงานของโรงเรียนได้ดี โรงเรียนบ้านขุนสิทธิ์ เปลี่ยนแปลงลักษณะเดียวกับโรงเรียนบ้านห้วยไทร คือ บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน เช่น การมาทำงานทวนเวลา การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ การแต่งกายที่สุภาพเรียบร้อย การเคารพความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน โรงเรียนบ้านต้นบากราชบุรีบำรุง คณะครูโรงเรียนนี้ได้เน้นความรับผิดชอบต่องานสอนมากขึ้น ประกอบกับโรงเรียนมีเป้าหมายยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในปีการศึกษานี้ด้วย ดังครู 4 กล่าวว่า “ได้ทุ่มเทเต็มความรู้ความสามารถ เต็มเวลา และเต็มใจให้กับการเรียนการสอน หวังให้บรรลุเป้าหมายเพิ่มขึ้นร้อยละ 4” ครู 7 โรงเรียนเดียวกันนี้กล่าวอย่างภูมิใจหลังจากทุ่มเทสอนว่า “เด็กหญิง เอ (นามสมมุติ) เก่งวิชาการ ข้าพเจ้าส่งเสริมจนสอบ O-net วิชาคณิตศาสตร์ได้คะแนนเต็ม และสอบเข้าห้องเรียนพิเศษ โรงเรียนสวัสดีรัตนานิมขุได้ลำดับที่ 1” โรงเรียนบ้านไร่พุด คณะครูปฏิบัติหน้าที่การสอนเต็มเวลา เต็มความสามารถมากขึ้นพร้อม โดยเฉพาะด้านการเรียนการสอน การตรวจการบ้านนักเรียน ดัง ครู 6 บอกว่า “เปลี่ยนตัวเองในการ เข้า – ออกสอนตรงเวลายิ่งขึ้น และสอนเพิ่มเติมในช่วงว่าง เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ผ่านบล็อกสำเร็จลุล่วงด้วยดี” ขณะเดียวกับ ครู 7 กล่าวว่า “ทำหน้าที่เต็มที่หากผิดพลาด พร้อมทั้งจะยอมรับและแก้ไขในสิ่งที่ผิดเสมอ” ครู 1 โรงเรียนบ้านห้วยเรือ หลังจากได้รับการพัฒนาเรื่องนี้ได้เน้นหนักรับผิดชอบการตรวจการบ้านนักเรียนละเอียดมากยิ่งขึ้น ได้สัพทว่า “เพื่อให้เขาได้รับรู้ถึงความสามารถ ผลงานของเขาเอง” โรงเรียนวัดน้ำผุด คุณครูเปลี่ยนแปลงการทำงานดีขึ้น ดูแลเอาใจใส่ผู้เรียน ปฏิบัติตนเป็นครูแบบกัลยาณมิตรกับ

ผู้เรียน รับผิดชอบงานสอนเต็มความสามารถและปฏิบัติงานที่ผู้บริหารมอบหมายเสร็จทันต่อเวลาที่กำหนด ดังครู 3 พูดทิ้งท้ายว่า “วันนี้ งานธุรการ ชั้นเรียนเป็นปัจจุบันเสมอ รู้สึกสบายใจขึ้นเยอะ” โรงเรียนบ้านเขาหลัก ครูทุกคนปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถในทุกด้านที่ได้รับมอบหมาย เพราะที่นี่มีครูน้อยมากแต่ต้องสอนตั้งแต่ ป.1 – ป.6 ครูจึงทำหน้าที่อย่างเต็มที่ตั้งแต่ครูเวรประจำวัน การทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน/ห้องเรียน กิจกรรมหน้าเสาธง การตรวจความสะอาดร่างกายของผู้เรียน ตลอดจนการโภชนาการของผู้เรียน ดังครู 3 โรงเรียนนี้เสริมว่า “จะตรวจ ผม เล็บ การแต่งกาย การแปรงฟัน นักเรียนทำไม่เรียบร้อยจะตักเตือน ตลอดถึงการดูแลภาวะโภชนาการนักเรียนด้วยตนเองรับผิดชอบเต็มที่” โรงเรียนบ้านทุ่งนา ครูปฏิบัติหน้าที่ด้านการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก และทำหน้าที่เพิ่มเติมตามที่ได้รับมอบหมายงานทุกอย่างสำเร็จตามเวลาที่กำหนด และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ช่วยครูในการพัฒนาโรงเรียน ตลอดถึงการพัฒนาตนเองของครู ดังเช่น ครู 6 สะท้อนคิดว่า “รับผิดชอบเต็มที่ในงานที่ทำ สิ่งใดไม่รู้จะพยายามศึกษาจากเพื่อนครู หน่วยงาน อินเทอร์เน็ต แหล่งเรียนรู้ต่างๆ” สอดคล้องกับ ครู 8 กล่าวว่า “ได้พัฒนาตนเองมากขึ้น หลังจากได้เข้ากระบวนการจัดการความรู้” โรงเรียนบ้านด่าน คณะครูเปลี่ยนแปลงด้านความรับผิดชอบต่อชุมชนมากขึ้นโดยครูเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนในโอกาสต่างๆ โรงเรียนบ้านปากห้วย ครูทุกคนตั้งใจสอนผู้เรียน ให้บรรลุจุดหมายหลักสูตร โดยใช้ความพยายามปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้นตลอดเวลา ยอมรับในการนิเทศจากผู้บริหาร และแก้ไขพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยใช้เรื่องเล่ามาเป็นแนวทางในการพัฒนา ครู 2 โรงเรียนนี้ สะท้อนว่า “ตนไม่เคยละทิ้งชั้นเรียนหรือการสอนเลย มีความสุขกับการสอนมากยิ่งขึ้น หลังจากได้ร่วมจัดการความรู้” นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 11 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนบ้านหนองเรือกล่าวว่า “ยกตัวอย่างวันลอยกระทงปีนี้ นักเรียนกับครูร่วมกันรับผิดชอบทำกระทงเองไม่ต้องเสียเงิน อีกเรื่องการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบความสะอาดของโรงเรียน ครูกับนักเรียนช่วยกันแบ่งพื้นที่ดูแล” กล่าวต่ออีกว่า “งานธุรการชั้นเรียนก็เช่นกัน ไม่ต้องเตือนให้ส่ง” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 12 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนต้นบากฯ กล่าวสรุปการเปลี่ยนแปลงที่โรงเรียนว่า “ไม่มีคนมาสาย เข้าสอนตรงเวลา กลับหลังนักเรียน” กล่าวเพิ่มว่า “ทุกคนเรียนรู้หน้าที่ตนเอง” ทำนองเดียวกันผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 13 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนบ้านห้วยเรือ กล่าวว่า “เดิมเคยเห็นครูจับลับในห้องปัจจุบันไม่มีแล้ว”

จากที่กล่าวมาเรื่องการมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองในฐานะบทบาทหน้าที่ที่ครู โดยภาพรวมสรุปได้ว่าหลังจากกลุ่มโรงเรียนน้ำผุดโพธาราม ได้นำรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นมาใช้พัฒนาครู ทำให้พฤติกรรมการแสดงออกด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี จากการสะท้อนคิดครูมีความรับผิดชอบต่อเวลา ต่อหน้าที่งานสอนและงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนยอมรับต่อความผิดพลาดที่อาจเกิดจากการปฏิบัติงานของตนและรับผิดชอบต่อในการแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น นับว่าเป็นนิมิตหมายที่ดีที่ทุกคนมีรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อส่วนรวม อันจะส่งผลดีให้ครูพัฒนาตนเองเกิดผลดีโดยรวมต่อโรงเรียน

4. การหลีกเลี่ยงไม่หลงมัวเมาบายมุข

บุคคลที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นครูในโรงเรียนเป็นเสมือนพ่อแม่คนที่สองของนักเรียน การประพฤติตนในการหลีกเลี่ยงไม่หลงมัวเมาบายมุขเป็นแนวทางที่ถูกต้องเป็นสิ่งที่ดีงามเพราะนักเรียนเห็นพฤติกรรมที่เป็นจริงของครู แม้ครูจะสอนได้อย่างไรหากการปฏิบัติมิได้เป็นไปทางเดียว

กันยอมสร้างความสะดวกให้กับนักเรียน และขาดความเป็นครูที่ดีไปด้วย การใช้การพัฒนาแบบ
จัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูครั้งนี้ส่งผลดีต่อครู ดังเช่น โรงเรียนวัดโพธาราม เกิดสิ่งที่เปลี่ยนแปลง
ในตัวครูคือ ได้นำความรู้ ตัวอย่างที่ไม่ดีเกี่ยวกับการมั่วสุมอบายมุข มาพูดคุยบอกเล่ากันมากขึ้น ดัง
ครู 1 ได้ยกตัวอย่างว่า “ตนเองนำภาพข่าวเหตุการณ์ที่เกิดจากการหลงอบายมุขจากหนังสือพิมพ์
รายวันให้เพื่อนครูได้ วิเคราะห์ข่าวและสนทนากันเพื่อเป็นประโยชน์ในการใช้ชีวิต และนำไปแทรกใน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ตนรับผิดชอบด้วย รู้สึกว่านักเรียนสนใจ เหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้น” ด้าน
โรงเรียนบ้านห้วยไทร ครูส่วนใหญ่มีอาวุโสเป็น ผู้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานในเรื่อง
ต่างๆ เช่น การมีความรับผิดชอบต่อการสอน การประหยัดต่อตอม การตรงต่อเวลา การช่วยเหลือ
ผู้อื่น การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน หลังจากใช้การพัฒนาแบบการจัดการความรู้
เพื่อการพัฒนาครูครั้งนี้ ครู 2 ย้ำว่า “ได้นำเวลาว่างไปใช้ประโยชน์ในครอบครัวโดยปลูกผักสวนครัว
ทำให้สามารถประหยัดรายจ่ายลงได้ และนำมาบอกเล่านักเรียนให้ปฏิบัติตามแนวทางปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” โรงเรียนบ้านหนองเรี่ย คณะครูที่โรงเรียนนี้
จัดกิจกรรมทางศาสนาทุกวันพระ เช่น สวดมนต์ร่วมกันในตอนเช้า แม่เมตตา บันทึกความดี ตลอดจน
การฝึกสมาธิ ดัง ครู 6 ได้จัดกิจกรรม “สานพลัง รู้หน้าที่ หนีห่างอบายมุข” เป็นต้น ส่วนโรงเรียนบ้าน
ขุนสิทธิ์ ครูโรงเรียนนี้ใช้วิธีหลีกเลี่ยงอบายมุขแบบบัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น โดยพิสูจน์ผลที่เกิดขึ้นโดย
ประจักษ์กับคนใกล้ชิดที่หลงผิดไปแล้ว ดัง ครู 1 เล่าว่า “เพื่อนผม คนหนึ่ง มั่วสุมอบายมุข พบว่าเขา
ไม่ได้พบกับความสุข ความเจริญเลย เช่น ติดเหล้า ติดการพนัน หลายคนตายไปก่อนวัยอันสมควร ผม
เล่าเรื่องเหล่านี้กับทุกคนเมื่อมีโอกาส เพื่อเป็นอุทาหรณ์ให้กลับตัวกลับใจก่อนที่จะสายไป” สอดคล้อง
กับ ครู 9 โรงเรียนบ้านต้นบากราษฎร์บำรุง ซึ่งกล่าวว่า “ตนไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขเลย การได้ร่วม
กิจกรรมการพัฒนาแบบการจัดการความรู้ในครั้งนี้ ยิ่งทำให้ตนเองตระหนักในการหลีกเลี่ยงอบายมุข
ในรูปแบบอื่นๆ ทุกประเภท และเล่าต่อว่า กองทุนพัฒนาวิชาชีพครูได้พิจารณาให้รับทุนการศึกษา
ปริญญาโทเนื่องจากเห็นว่าตนไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขต่างๆ เลย” โรงเรียนบ้านไร่พรุ คณะครูมีการ
เปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้น หลีกเลี่ยงอบายมุขโดยหันไปสนใจสุขภาพโดยการออกกำลังกาย เล่นกีฬา
ได้สร้างรายการออกกำลังกายภายในโรงเรียนในช่วงเวลาพักแต่ละวัน ทุกคนไม่สนใจอบายมุข เช่น
เล่นเปตอง ยามเที่ยงและหลังเลิกเรียน เช่น ครู 7 โรงเรียนนี้มีคติยึดสำหรับตนเองหลังจากพัฒนาครั้ง
นี้ว่า “รักษาศิล มีสมาธิ ใช้สติปัญญา” ส่วน ครู 8 ยึดว่า “ทำงานเต็มความสามารถ ไม่ทำสิ่งที่เกี่ยวข้อง
กับอบายมุข” สังเกตเห็นว่าโดยรวมครูโรงเรียนนี้ขยันมีฐานะมั่นคง โรงเรียนบ้านห้วยเร็จ เกิดความ
เปลี่ยนแปลงโดยโรงเรียนจัดโครงการห่างไกลยาเสพติด เช่น มีกิจกรรมค่ายคุณธรรม กิจกรรมกีฬา
กิจกรรมปลูกต้นไม้ การร่วมกิจกรรมดูแลบ้านคนชรา ทำให้เกิดผลดีต่อครูทุกคนและนักเรียนได้เห็น
กิจกรรมและมีส่วนร่วมอย่างมีความสุข ดังครู 4 เปรยว่า “ผู้ใหญ่ทุกคน ต้องเป็นหน้าที่ดูแลนักเรียน
ชุมชนก็มีบทบาทสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าโรงเรียน” โรงเรียนวัดน้ำผุด ครูทุกคนตระหนักเรื่องนี้เพิ่มขึ้น
โดยหลีกเลี่ยงอบายมุขโดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขและประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
นำผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญทางศาสนาเป็นประจำ เนื่องจากมีวัดอยู่หน้าโรงเรียนทำให้สะดวกใน
การทำกิจกรรมทางศาสนา ทำนองเดียวกับโรงเรียนบ้านหนองเรี่ยข้างต้น โรงเรียนบ้านเขาหลัก ทาง
โรงเรียนจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนห่างไกลยาเสพติด ร่วมกับชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาแบบ
จัดการความรู้นี้ช่วยให้ครูนำไปขยายสู่ชุมชนโดยให้ชุมชนเล่าเรื่องอบายมุขที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้

ครูและนักเรียนตระหนักยิ่งขึ้น ด้านโรงเรียนบ้านทุ่งนา คณะครูโรงเรียนนี้ หลังจากพัฒนาการจัดการ ความรู้แล้วได้ลงความเห็นกันว่าไม่มั่วสุมและเกี่ยวข้องกับอบายมุขทั้งปวง ครู 2 โรงเรียนนี้เห็นว่า “จากประสบการณ์และการแลกเปลี่ยนความรู้กัน พบว่าไม่เห็นมีใครจะดีขึ้น เมื่อมั่วเมากับอบายมุขมี แต่จะเสียเงินทองและทรัพย์สิน” ครู 6 โรงเรียนเดียวกันเสริมว่า “สิ่งเสพติดทุกชนิดติดแล้วเลิกยาก เท่าที่พบเห็นไม่มีใครมีความเจริญหรือมีชีวิตที่ดีได้” เหมือนกับครู 1 โรงเรียนวัดขุนสิทธิ์กล่าวไว้ข้างต้น แล้ว ครู 7 อีกคนเกิดความเปลี่ยนแปลงกับชีวิตตนเองหลังจากร่วมพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ เพื่อการพัฒนาครู กล่าวว่า “เดิมมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดอยู่บ้างคือ บุหรี่ เหล้า กิจกรรมนี้ทำให้เกิดแรงบันดาลใจคิดเล็กข้องเกี่ยว” ส่วนครูโรงเรียนบ้านด่านเปลี่ยนแปลงไปคือ มุ่งมั่นทำหน้าที่ การสอนอย่างเต็มที่และใช้เวลาเกิดประโยชน์มากขึ้นเหมือนคณะครูโรงเรียนบ้านห้วยไทรดังกล่าวข้างต้น สุดท้ายโรงเรียนบ้านปากห้วย ครูทุกคนมีการประพฤติปฏิบัติตามแนวคำสอนของพุทธศาสนาเคร่งครัด ยิ่งขึ้น โดยให้แนวทางศีล 5 และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนในโรงเรียนทำนองเดียวกับโรงเรียนบ้านไร่ พุ่ ดังกล่าวแล้วข้างต้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 14 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียน วัดโพธาราม กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า “เดิมมีครูผู้ชายชอบดื่ม หลังเลิกเรียน แต่เดี๋ยวนี้ไม่ปรากฏให้เห็นแล้ว” ลักษณะเดียวกัน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 15 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนบ้านหนองเรือพูดว่า “ที่โรงเรียนเดิมมี ครูชาย ว (นามสมมติ) เคยดื่มจัดพอช่วงเช้าพรราชาเขาลดดื่ม พอเขาเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้เขาลดการ ดื่มอย่างต่อเนื่องและคิดเล็กดื่มอย่างถาวร” เช่นเดียวกับ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 16 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียน บ้านปากห้วย กล่าวว่า “เดิมที่โรงเรียนมีครูอยู่ 1 คน พอเดินผ่านมีกลิ่น... ขณะนี้ไม่มีแล้ว”

โดยภาพรวมสรุปว่าการใช้รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูด้านคุณธรรม จริยธรรมภายในกลุ่มโรงเรียนน้ำผุดด้านการหลีกเลี่ยงไม่หลงมั่วเมากับอบายมุข จากการสะท้อนคิดและการให้ข้อมูลสำคัญ ครูในโรงเรียนทุกโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนน้ำผุดโพธารามเกิดความเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมในทางสร้างสรรค์ ใช้เวลาว่างเป็นประโยชน์ ทำงานให้เกิดคุณค่าต่อชีวิตและหน้าที่ ทั้งยัง นำแนวทางการใช้ปรัชญาชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เกิดประโยชน์ทั้งในการดำรงชีวิตและหน้าที่ การเรียนการสอนด้วย ตลอดจนนำหลักธรรมคำสอนของศาสนามายึดเหนี่ยวในการใช้ชีวิตประจำวัน ให้ห่างไกลอบายมุขทุกรูปแบบ สามารถเป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียนได้อย่างดี

5. การมีความอดทน อดกลั้น ขยัน ประหยัดและรู้จักการให้อภัย คุณธรรม

จริยธรรม

ในด้านนี้ผู้วิจัยได้รวมคุณลักษณะหลายอย่างไว้ด้วยกันเนื่องจากเห็นว่าเป็นลักษณะ ความเรียบง่ายในการปฏิบัติและเป็นประโยชน์กับครูโดยตรง คุณลักษณะเหล่านี้หากเกิดกับครูจะทำให้ครูสงบเยือกเย็นมีความมั่นคงทางอารมณ์และจิตใจเหมาะสมกับผู้เป็นครูเนื่องจากต้องเพียรพยายาม นำพาศิษย์สู่ความสำเร็จ หลังจากใช้รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูด้านนี้แล้ว ครูได้ สะท้อนคิดการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังเช่นครู 1 โรงเรียนวัดโพธาราม ได้ระบายความในใจว่า “มีความอดทนต่อความยากลำบากต่างๆ ที่คนอื่นหรือเพื่อนร่วมงานมีต่อเรา จะไม่ได้ตอบ สงบเสถียร อ่อนน้อมต่อผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน ไม่ทอดย้อต่ออุปสรรค มีความมุ่งมั่นสอนเด็กให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ควบคุมอารมณ์ได้ดีขึ้น ไม่โกรธง่าย อดกลั้นต่อคำวิจารณ์ของเพื่อนได้” โรงเรียนบ้านห้วยไทร ครูมี ความเห็นแนวเดียวกันในการพัฒนาตนเองด้านการอดทนต่อความยากลำบาก การมีความขยันในการ ทำงานการรู้จักใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล พยายามใช้เงินเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และพยายามลงมือทำกิจกรรม

ต่างๆ ด้วยตนเองเพื่อเป็นการประหยัด เช่น ครู 2 โรงเรียนนี้ หลังจากร่วมกิจกรรมการจัดการความรู้ เพื่อการพัฒนาครูครั้งนี้ เผยว่า “จะฝึกตนในด้านอดทน อดกลั้นให้มากขึ้น และหากเกิดการผิดพลาดกันบ้าง ก็จะทำให้ภัยกับทุกคน” ทำนองเดียวกับ โรงเรียนบ้านหนองเรือ ครูเกิดความเปลี่ยนแปลงอดทน ต่อคำพูดผู้ร่วมงานได้มากขึ้น ทำให้ใจเย็นลงได้ และรู้จักการสร้างความสุขโดยการให้อภัยผู้อื่นและได้ ถือสาในเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ทำให้มีความสุขในการทำงานร่วมกันมากขึ้น โดย ครู 1 บอกว่า “คิดถึงสิ่งดี ๆ ที่เรามีอยู่” สอดคล้องกับ ครู 3 บอกว่า “มองโลกแง่ดีไว้ก่อน จะทำให้เราอยู่มีความสุข” ส่วนครู 5 โรงเรียนเดียวกันนี้ได้คิดถึงเรื่องความประหยัดโดยกล่าวว่า “ตนได้หันมาใช้กระดาษสองหน้าเพราะ เห็นว่าเป็นการประหยัดงบประมาณของโรงเรียน เราควรช่วยกันทำเรื่องเหล่านี้ด้วย” ครู 8 เล่าว่า “อดทนได้มากขึ้น ให้อภัยผู้อื่นเสมอ และไม่เคยอาฆาตพยาบาทใคร แต่รู้ตนเองว่ายังไม่ประหยัด เท่าที่ควร กิจกรรมนี้สร้างแรงบันดาลใจอีกครั้ง” ส่วนที่โรงเรียนบ้านขุนสิทธ์ ทำให้ครูได้เรียนรู้เพื่อน ร่วมงานได้มากขึ้น ซึ่งมีทั้งที่เราพอใจและไม่พอใจ แต่ความอดทน อดกลั้น ทำให้เราสามารถรับความ กดดันต่างๆ ได้ และรู้จักการวางแผน พอเวลาผ่านไปทุกอย่างก็เข้าสู่ภาวะปกติ สร้างความสุขร่วมกันใน การทำงานได้ดี ทุกคนต้องอดทนและเรียนรู้กับเหตุการณ์ต่างๆ ที่หมุนเวียนเข้ามาและจากไป “ กิจกรรมครั้งนี้ทำให้ครูได้ถูกคิดทบทวนพฤติกรรมของตนเองในการทำงานร่วมกัน” ครู 3 ที่โรงเรียนนี้ กล่าวสรุป คณะครู โรงเรียนบ้านต้นบากราชภัฏบารุง ได้ใช้แนวทางสายกลางในการครองตน เอาใจ เขาใส่ใจเรา ไม่ทะเลาะกันภายในโรงเรียน การใช้การพัฒนา รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนา ครูทำให้ครูเปลี่ยนไปทางบวก ดังครู 6 สาธยายว่า “เมื่อมีครูในโรงเรียนพูดรุนแรงกับข้าพเจ้า จะใช้ ความอดทนอดกลั้น ให้อภัย เพราะรู้ว่าทะเลาะกันภายในเป็นเรื่องไม่ดี ทำให้โรงเรียนไม่น่าอยู่” เช่นเดียวกับครู 7 โรงเรียนนี้กล่าวสั้นๆว่า “กิจกรรมนี้ทำให้ผมใจเย็นขึ้นมามาก” โรงเรียนบ้านไร่พรุ โรงเรียนนี้ครูยึดแนวทางปรัชญาชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงมาต่อเนื่องหลังจากร่วมกิจกรรมจัดการ ความรู้แล้ว มีความขยัน อดออม สร้างระบบความมั่นคงทางเศรษฐกิจดียิ่งขึ้น ได้ช่วยเหลือผู้อื่นและ ชุมชนโดยไม่หวังผลตอบแทนตลอดจนรู้จักการให้อภัยเมื่อผู้อื่นผิดพลาด เช่น ครู 4 เปรยว่า “หากมี การผิดใจกันในโรงเรียน สำหรับตนจะให้อภัย ไม่นำมาคิดผูกใจเจ็บพยาบาท” ครู 9 โรงเรียนเดียวกัน ภาคภูมิใจผลงานเล่าว่า “ได้ปลูกผักสวนครัว พิธีกรรมไว้กินได้ เช่น ชะอม และแบ่งเงินเป็นส่วนๆ ไว้ใช้ ง่าย ทำให้ครอบครัวมีความสุขเพิ่มขึ้น การงานก็พลอยดีไปด้วย” โรงเรียนบ้านห้วยเรือ ครูโรงเรียนนี้ คล้ายกับโรงเรียนบ้านไร่พรุ มีความเป็นอยู่แบบประหยัด เรียบง่าย เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน พุดจา สุภาพเรียบร้อย ไพเราะและรู้จักการให้อภัยกันและกัน เช่น ครู 2 เล่าว่า “นำสิ่งเหลือใช้มาประยุกต์ใช้ ใหม่ไม่ฟุ้งเฟ้อ ได้ทำให้นักเรียนเห็นเป็นประจำเขาจะได้เอาอย่าง เช่น นำถุงนมโรงเรียนมาประดิษฐ์ เป็นดอกไม้ เป็นต้น โรงเรียนวัดน้ำผุด ครูไม่ยึดถือความคิดตนเองเป็นใหญ่ ยอมรับฟังความคิดเห็น ผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้นในความเห็นที่ต่างกัน และรู้จักการให้อภัยในความผิดที่เกิดขึ้น ครู 1 กล่าว สั้นๆว่า “ไม่บ่น ไม่เบื่อกับงาน” ครู 3 ให้สติว่า “ไม่หลงไหลกับสิ่งยั่วยู่ทั้งหลาย โรงเรียนบ้าน เขาหลัก ครูเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินในสิ่งที่จำเป็นไม่จ่ายเงินตามความอยากมีอยากเป็น แต่ใช้ ปัญญาและเหตุผลมากขึ้น ทำให้สามารถนำเงินที่เหลือไปใช้ทำงานอื่นๆ ได้มากขึ้น ทั้งนี้โรงเรียนนี้มี เด็กน้อย งบประมาณก็น้อยจึงมีผลดีต่อโรงเรียน ครู 1 เล่าว่า “เดิมซื้อของตามปากอยากกิน ของมี แล้วยังซื้อมาอีกจนเต็มตู้เย็น ไว้จนเน่าเสีย การได้ร่วมกิจกรรมครั้งนี้ได้ทบทวนพฤติกรรมที่เคยชิน เหล่านี้เสียใหม่” ด้านครู 3 ระบายความในใจว่า “ใช้ความอดทนกับนักเรียนก้าวร้าวไม่ตั้งใจเรียนมาก

ขึ้น ตั้งสติทบทวนหากวิธีที่ดีกว่ามาใช้ เช่น ฟังความคิดเห็นของเขาเพิ่มขึ้น และให้เขาร่วมกำหนดกิจกรรมด้วย รู้สึกได้ผลดีขึ้นกว่าเดิม” ลักษณะเดียวกัน โรงเรียนบ้านทุ่งนา ครูสามารถระงับอารมณ์ฉุนเฉียว เมื่อตนเองไม่พอใจผู้เรียนได้มากขึ้น เพราะได้ฟังเรื่องเล่าจากเพื่อนครูทำให้เกิดปัญหาควบคุมตนเองให้มีความอดทนอดกลั้นได้มากขึ้น ทำให้การปฏิบัติงานราบรื่น ดังเช่น ครู 6 โรงเรียนนี้เผยว่า “เรื่องใดทำให้เกิดความรู้สึกไม่ดีจะนิ่งแล้วรีบเดินหนี ไปทบทวนโดยพิจารณาไตร่ตรองว่าเรื่องเหล่านั้นเป็นไปตามที่เขาว่าหรือไม่ ถ้าไม่ใช่ก็พยายามหาโอกาสอธิบายในภายหลังไม่เอามาเป็นอารมณ์หรือแสดงความโกรธแค้น” และครู 7 เปรยทำนองเดียวกันว่า “เดิมเป็นคนใจร้อน และไม่ค่อยประหยัด เมื่อได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำให้ตระหนักถึงความประหยัดมากขึ้นและพยายามนำมาใช้เพื่อสร้างวินัยทางการเงินที่ดี” ส่วนโรงเรียนบ้านด่าน คณะครูมีความสามัคคี ร่วมใจกันประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปทำงานด้วยโครงการ “รถหารสอง” ช่วยค่าน้ำมันซึ่งกันและกัน โรงเรียนบ้านปากห้วย บุคลากรทุกคนมีพฤติกรรมการทำงาน ที่เข้าใจผู้อื่นมากขึ้น เพราะคิดได้ว่าทุกอย่างไม่ได้ดังใจที่เราต้องการทั้งหมด แต่เดิมนั้นมักทะเลาะเบาะแว้งกัน เพราะทุกคนเอาแต่ตามใจตนเอง ซึ่งขาดความอดทนกัน และกัน วันหนึ่งบรรยากาศที่ทำงานดีขึ้นดังครู 3 โรงเรียนนี้พูดตรงๆ ว่า “ไม่แสดงกิริยาไม่ดีในที่ทำงาน กลัวทำให้บรรยากาศเสีย” นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 17 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนบ้านห้วยไทรกล่าวว่า “เห็นพฤติกรรมการสอนของครู สนุกสนานกว่าเดิม นักเรียนได้แสดงออก ไม่เก็บกดมาก พูดจาสร้างสรรค์” เช่นเดียวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 18 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนบ้านเขาหลักให้ข้อคิดว่า “ครูใช้สติมาคุมความไม่พอใจไว้ และคิดว่าเป็นวัยของเขาด้วย จึงทนกับพฤติกรรมที่ไม่พอใจได้ พอเวลาผ่านไปทุกอย่างก็ดีขึ้น ครูมีความอดทนมากขึ้น” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 19 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนบ้านหนองเรียกกล่าวถึงเรื่องเดียวกันนี้ว่า “ครูต้องทำความเข้าใจกับผู้ปกครองด้วย เพราะเขาไม่ค่อยสนใจเรื่องการเรียนของเด็ก เดียวนี้เราต้องอดทนจะพูดอะไรต้องระวังอาจเข้าใจผิดกันได้” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 20 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนวัดขุนสิทธีซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยเล่าเรื่องเดิมว่า “นักเรียนเปิดประตูห้องเรียนไปกระทบครู ครูโกรธจึงฟาดด้วยไม้เรียวสวนออกไปกลายเป็นปัญหาที่โรงเรียนต้องแก้ไข เรื่องทำนองนี้เดี๋ยวนี้ไม่มีแล้ว ครูเกิดการเรียนรู้มากขึ้น” ส่วนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 21 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนต้นบากฯ เกี่ยวกับการประหยัดวัสดุในโรงเรียนกล่าวว่า “เดี๋ยวนี้ครูเขาวางแผนใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด เช่น ใช้กระดาษสองหน้า เอาถุงนมใช้แล้วมาประดิษฐ์ดอกไม้” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 22 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนบ้านห้วยเร็จ เล่าว่า “ตอนไปรับตำแหน่งใหม่ๆ มักได้ยินการพูดจากระทบกัน หลังครูเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้ บรรยากาศอยู่ร่วมกันเปลี่ยนแปลงไปทางที่ดี”

โดยภาพรวมสรุปว่าการเป็นครูที่เพียบพร้อมด้วยคุณลักษณะต่างๆ มารวมในตัวครูนั้น ต้องผ่านการขัดเกลาพัฒนาด้วยวิธีการต่างๆ การใช้รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูครั้งนี้เป็นวิธีการสำคัญอย่างหนึ่งในการกระตุ้นให้ครูได้ฉุกละหุกทบทวนพฤติกรรมการกระทำต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่ครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน จะทำให้ครูย้อนนึกถึงความผิดพลาดที่เกิดขึ้นทั้งตนเองและผู้เรียน ตลอดจนการนำความรู้ ประสบการณ์ใหม่มาแก้ไขการปฏิบัติงานในหน้าที่ตนเองรวมถึงการให้อภัยแก่กันและกันในการปฏิบัติงาน จากการสะท้อนคิดและการให้ข้อมูลสำคัญ การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาครูด้านนี้ทำให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดีขึ้น

6. การตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน

คุณลักษณะที่ดีในเรื่องการตรงต่อเวลา เป็นองค์ประกอบที่มีความจำเป็นสำหรับทุกสาขาอาชีพ เนื่องจากมนุษย์เราทุกคนมีเวลาในแต่ละวันเท่ากัน แต่มีภารกิจในหน้าที่การงานไม่เท่ากัน บุคคลที่ประกอบอาชีพเป็นครูการตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงานมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องด้วยอาชีพนี้มีภารกิจเกี่ยวกับนักเรียนตั้งแต่อายุย่างเข้าปีที่ 7 จนย่างเข้าปีที่ 16 คือพ้นการศึกษาภาคบังคับซึ่งเกี่ยวข้องกับเอกสารต่างๆมากมาย การใช้การพัฒนา รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาครูในเรื่องนี้เป็นการช่วยให้การปฏิบัติงานดียิ่งขึ้น ดังเช่น การตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกคนในโรงเรียนวัดโพธาราม เดิมมีเสียงสะท้อนจากชุมชนในเรื่องการเดินทางมาปฏิบัติราชการของครู มาไม่สม่ำเสมอ บางวันเช้าบางวันค่อนข้างสาย ผู้ปกครองวิตกกังวลความปลอดภัยของนักเรียน หลังจากครูได้เข้าร่วมพัฒนา รูปแบบการจัดการความรู้ครั้งนี้ ทำให้ได้ทบทวนเรียนรู้แก้ไขพัฒนาในเรื่องนี้ ช่วงหลังเสียงมีสะท้อนจากชุมชนในทางดี ผู้วิจัยได้สอบถามผู้ปกครองนักเรียนชั้น ป.1 ในโอกาสที่มาส่งลูกเรียนในตอนเช้าวันหนึ่ง เขาพูดด้วยความสบายใจว่า “ฉันทึ่งใจมาก มีครูมาเช้า ๆ คอยรับนักเรียนทุกวัน ที่หน้าโรงเรียน” ในขณะเดียวกันโรงเรียนบ้านห้วยไทร ครูก็โรงเรียนมาปฏิบัติงานได้ทันเวลามากขึ้นกว่าเดิม หากมีเหตุจำเป็นก็ขออนุญาตผู้บริหาร ทั้งนี้เพราะละเอียดใจต่อผู้เรียนและผู้ร่วมงาน เพราะเรื่องเหล่านี้ได้ถูกนำมาเรียนรู้และบอกเล่ากันอยู่ตลอดเวลา ดัง ครู 1 ที่นี้ สะท้อนว่า “ทุกครั้งทุกเรื่องจะพยายามให้ทันเวลาเสมอ และได้ฝึกจนเป็นนิสัยเพื่อเป็นแบบอย่างกับคนในครอบครัวและนักเรียน การพัฒนาครั้งนี้ยิ่งทำให้ตนเองดีขึ้น” ส่วนที่โรงเรียนบ้านหนองรี ครูได้สร้างข้อตกลงร่วมกันเรื่องการมาทำงานก่อนเวลา และกลับหลังเวลาทำงาน โดยทุกคนให้ความสำคัญเรื่องนี้มาก เพราะเชื่อว่าเป็นการบ่งบอกถึงความตั้งใจในการทำงาน ดังครู 4 เล่าความภูมิใจของตนว่า “ตรงเวลาทำให้งานที่ทำสำเร็จลุล่วงไปตามเป้าหมายที่วางไว้และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุข” ครู 9 กล่าวเพิ่มเติมว่า “ตนให้ความสำคัญในเรื่องการตรงเวลามากที่สุดในชีวิตการรับราชการ” โรงเรียนบ้านขุนสิทธิ์ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน เพราะมีความเชื่อว่ามิตต่อการพัฒนาผู้เรียนด้วย เขาเห็นแบบอย่างทุกวันที่โรงเรียน จึงส่งผลให้ครูทุกคนนำไปสู่การปรับปรุงตนเอง ภายใต้นแนวคิดที่ว่า “ถ้าจะทำอะไรก็ต้องทำก่อนเวลาเสมอ ไม่ใช่ปล่อยให้เวลาวันสุดท้าย” ครู 2 โรงเรียนเดียวกันนี้ บอกว่า “ครูทุกคนต้องเป็นแบบอย่างในเรื่องนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่สอนลูกเสือ” ส่วนครู 9 โรงเรียนบ้านต้นบากราชภรณ์บำรุง เล่าว่า “ข้าพเจ้ามีภาระความรับผิดชอบส่งลูกที่โรงเรียนในตอนเช้า หลังจากร่วมการใช้การพัฒนา รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาครู ข้าพเจ้าได้พยายามปรับตัวให้เร็วขึ้นในการไปส่งลูก การมาโรงเรียนจึงมาได้ในช่วงเวลา ก่อน 8 โมงเช้า และทันนักเรียนเข้าแถว ส่วนถ้ามีการนัดหมายไปร่วมกิจกรรมกับสถาบันอื่น ๆ ช่วงเช้า ข้าพเจ้าจะให้ภรรยาไปส่งลูกแทน ข้าพเจ้าไปตรงตามเวลานัดในการปฏิบัติงานข้าพเจ้าเข้าสอนตรงตามตารางสอนที่กำหนดไว้” โรงเรียนบ้านไร่พรุ ครูที่มีสัญญาว่า “ตรงต่อเวลาเพราะนักเรียนคอยอยู่ และกลับหลังเวลาเมื่อมีงานเพิ่มเติมเข้ามา” ทุกคนเปลี่ยนแปลงด้านเวลาในทางดีขึ้นและทำงานได้สำเร็จอย่างมีความสุขกว่าเดิม ครู 1 ชี้ว่า “การตรงต่อเวลาเป็นตัวชี้วัดสำคัญของคุณภาพครูในโรงเรียน” ครู 6 บอกว่า “ชั่วโมงสอนคอมพิวเตอร์ต้องอาศัยเวลาเพื่อให้เกิดทักษะ จึงเข้า-ออกสอนตรงเวลาเสมอและรู้สึกละเอียดใจหากเวลาล้าไปชั่วโมงถัดไป” ครู 7 เพิ่มเติมว่า “การพัฒนาครั้งนี้เป็นการฝึกให้ครูมีวินัยในตนเองเกี่ยวกับเวลา สามารถจัดการงานได้เป็นระเบียบ จะส่งผลสำเร็จในชีวิตได้” ทำนองเดียวกัน ครู 3 โรงเรียน

บ้านห้วยเร็จ กล่าวว่า “ทำให้ชีวิตมีระเบียบ มีวินัยกับตนเอง แสดงให้เห็นนิสัยเอาการเอางาน” ครูโรงเรียนนี้เน้นการเข้าสอนตรงเวลามากขึ้นกว่าเดิม และไม่ทิ้งผู้เรียนให้อยู่ตามลำพัง ส่วนโรงเรียนวัดน้ำผุด พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงดีขึ้น คือ ครูไม่มาโรงเรียนสาย มาเช้ากว่าเดิม สอนเต็มเวลามากขึ้น และงานที่รับผิดชอบเสร็จตามกำหนดเวลา สร้างความสุขในการทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี ดัง ครู 2 มาโรงเรียนเวลา ก่อน 07.30 น. ทุกวัน โรงเรียนบ้านเขาหลัก ครูที่นี้บอกว่ามาปฏิบัติงานตรงเวลาเป็นประจำทุกวัน เว้นแต่บางครั้งมีเหตุสุดวิสัย เช่น ฝนตกหนักน้ำท่วมทาง อาจล่าช้าบ้างหรือกลับหลังเวลาราชการ การพัฒนาครูครั้งนี้ทำให้ได้ทบทวนพฤติกรรมตนเองอีกครั้ง ดังครู 3 เล่าประสบการณ์ว่า “บางครั้งมีเหตุให้มาสายบ่อย จนละเอียดใจ พอนำเรื่องนี้มาคุยกันก็ได้ปรับปรุงตัวเองใหม่อีกครั้ง” เป็นต้น โรงเรียนบ้านทุ่งนา ครูเข้าสอนตามเวลา และทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด ดังครู 2 สะท้อนว่า “ก่อนพัฒนาครั้งนี้ก็ตรงเวลาปกติอยู่ แต่ดีใจที่นำเรื่องนี้มาคุยกันและปฏิบัติเหมือน ๆ กันทั้งโรงเรียน” โรงเรียนบ้านด่าน ครูได้เปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานเป็นคนตรงเวลา ดังเช่น ครู 2 เปรียบเปรยว่า “เดิมการเข้าประชุมครูล่าช้ามักต้องคอยใครคนใดคนหนึ่งอยู่เสมอ วันนี้นั้นเหล่านั้นเปลี่ยนไปแล้ว” ครูตกลงสร้างความสุขร่วมกันในการทำงานด้วยการรักษาเวลาต่อกัน และจะรักษามาตรฐานที่ดีนี้เอาไว้ตลอดไป และโรงเรียนบ้านปากห้วย ก็เป็นอีกโรงเรียนที่เปลี่ยนไปลักษณะเดียวกันคือครูรักษาเวลาที่นัดหมายเป็นสำคัญ และรักษาคำพูดด้วยตลอดจนการสร้างนิสัยที่ดีในด้านการตรงเวลา เช่น การประชุม การเข้าแถวหน้าเสาธง เป็นต้น จากการสัมภาษณ์ของผู้วิจัยในประเด็นนี้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 19 ให้สัมภาษณ์ ณ. โรงเรียนบ้านหนองเรี่ย กล่าวว่า “ทุกวันนี้ ก่อน เวลา 8.00 น. ทุกคนมาถึงโรงเรียนหมดแล้ว ก่อนหน้านั้นผมหนักใจในเรื่องนี้มาก” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 20 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนวัดขุนสิทธ์กล่าวว่าทำนองเดียวกันว่า “ครูมาถึงโรงเรียนก่อนเวลาทำงาน 15 นาที คิดว่าเป็นผลมาจากการเรียนรู้ร่วมกันครั้งนี้” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 22 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนบ้านห้วยเร็จกล่าวว่า “ครูทุกคนมาปฏิบัติงานก่อนเวลา 15 นาที ยกเว้นครูผู้รับผิดชอบจัดซื้ออาหารกลางวันนักเรียนมาถึงโรงเรียน 8.30 น.มีความพอใจพฤติกรรมครูมาก”

โดยภาพรวมสรุปได้ว่าการตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงานนับเป็นคุณลักษณะหนึ่งที่มีความสำคัญไม่หยิ่งหย่อนกว่ากันกับคุณลักษณะอื่นของความเป็นครู การใช้รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูครั้งนี้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงานของครูมากยิ่งขึ้นสังเกตได้จากการสะท้อนคิดและพฤติกรรมการประพฤติตนของครู เช่นการสร้างข้อตกลงในการทำงานในตอนเช้า การนัดหมายต่างๆ พฤติกรรมเหล่านี้ล้วนส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูและเป็นประโยชน์ทั้งต่อนักเรียนและโรงเรียน พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปทางที่ดีขึ้นสอดคล้องการให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

7. การมีความเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

คุณลักษณะข้อนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน ซึ่งเต็มไปด้วยการแข่งขันการทำงานแข่งกับเวลา แย่งชิงทรัพยากรอันมีจำกัดส่งผลให้เกิดความเดือดร้อนในหมู่มนุษย์และสรรพสัตว์ทั้งหลาย การใช้ชีวิตแบบสมถะ เรียบง่าย ลดความสูญเสียดู และเสียสละแบ่งปันและคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นคุณลักษณะที่คนเป็นครูควรมีถือปฏิบัติ และสั่งสอนให้ศิษย์ปฏิบัติตาม การใช้รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูครั้งนี้ ทำให้ครูได้เปลี่ยนแปลงเรื่องนี้ไปในทางที่ดี ดังครู 3 โรงเรียนวัดโพธาราม แสดงความเห็นว่าการเสียสละเป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานของคนในการอยู่ร่วมกันในสังคม

และพูดว่า “ดิฉัน จะฝึกให้นักเรียนรู้จักบริจาคสิ่งของ รู้จักช่วยเหลือด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ เช่น การร่วมกิจกรรมทอดผ้าป่า ทอดกฐิน งานการกุศลต่างๆ รอบๆ โรงเรียน” บุคลากรทุกคนในโรงเรียนนี้ก็เปลี่ยนไปทางที่ดีขึ้น ทำนองเดียวกัน โรงเรียนบ้านห้วยไทร คณะครูในโรงเรียนสละเวลาส่วนตัวเพื่อช่วยงานบริการชุมชนมากขึ้น เช่น งานการกุศล งานประเพณีต่างๆ ของชุมชน บางครั้งต้องเสียสละเงินทองด้วย ทำให้ชุมชนรู้จักครูในโรงเรียนมากกว่าเดิม ดังครู 1 โรงเรียนนี้พูดว่า “ตนเองชอบบริการ บางครั้งนอกจากเสียสละเงินทอง ยังต้องเสียสละเวลาด้วย ทำให้เป็นที่รู้จักของชุมชน” สร้างสัมพันธ์ชุมชนที่ดีทั้งต่อโรงเรียนและครูทุกคน ด้านโรงเรียนบ้านหนองเฒ่า ครูอุทิศเวลาส่วนตัวให้กับทางราชการ เช่น วันเสาร์ อาทิตย์ มาช่วยงานสำคัญของโรงเรียน เช่น การพัฒนาอาคารสถานที่ การเตรียมรับการประเมินจากหน่วยงานอื่น (สมศ.) งานสัมพันธ์ชุมชนต่างๆ ครูมีจิตสาธารณะมากกว่าเดิม เห็นอกเห็นใจกันและกัน คำนี้ถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ทำให้องค์กรเกิดความรู้สึกและสามัคคีกันในการทำงานมากขึ้น นอกจากนี้ครู 5 โรงเรียนนี้ ขยายผลสู่นักเรียนที่ตนสอนเช่นเดียวกับครู 1 โรงเรียนวัดโพธาราม โดยจัดกิจกรรมสถานักเรียนในโรงเรียน ให้ทำงานเป็นกลุ่มสี่ และสอดแทรกคุณลักษณะการเสียสละลงในตัวเด็กได้เล่าว่า “ดิฉัน มีความสุขมากเมื่อเห็น นักเรียนร่วมกันทำงานส่วนรวมสำเร็จ” ครู 9 เป็นครูอีกคน สะท้อนให้ฟังว่า “เดี๋ยวนี้มีใจมาทำงาน นอกเวลาราชการมากกว่าเดิม เพราะเห็นว่าเป็นประโยชน์ส่วนรวมและผู้อื่น” โรงเรียนบ้านขุนสิทธิ์ ทางโรงเรียนจัดกิจกรรมวันสำคัญศาสนามีคณะครูเข้ามาร่วมกิจกรรมในวันเสาร์-อาทิตย์มากกว่าเดิม และเสียสละเพื่อร่วมกิจกรรมกุศลด้วยความเต็มใจสร้างสัมพันธ์ชุมชนที่ดีต่อกัน ทั้งช่วยเหลือนักเรียนยากจน ด้อยโอกาสต่างๆ มากขึ้นด้วย ครู 1 เผยความในใจว่า “นอกจากเกิดผลดีต่อส่วนรวมแล้ว ยังเกิดอันสงส์ต่อตนเองด้วย ทำให้รู้สึกสบายกายสบายใจ” ครู 2 พูดต่อว่า “ได้สอนพิเศษให้นักเรียนในวันหยุดโดยไม่เก็บค่าสอน” โรงเรียนบ้านต้นบากราษฎร์บำรุง ขณะนี้โรงเรียนได้รับความสนับสนุนงบประมาณจัดกิจกรรมคุณธรรมจากศูนย์คุณธรรม สำนักนายกรัฐมนตรี นักเรียนและครูได้รับความรู้และพัฒนา กิจกรรมด้านนี้เป็นระบบ มีโรงเรียนอื่นๆ มาดูงานที่นี้ นักเรียนและครูมีจิตอาสาเสียสละเวลาในการช่วยงานโรงเรียน เช่น กิจกรรมหล่อเทียนพรรษาประจำปี การดูแลสวนอุทยานการศึกษาของโรงเรียน การแข่งขันกีฬา การเข้าค่ายลูกเสือ ตลอดจนการบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนเขตบริการของโรงเรียน ดัง ครู 8 ซึ่งสอนโรงเรียนนี้กล่าวว่า “ไม่เคยปฏิเสธในการช่วยงานสังคม เช่นการเป็นคณะกรรมการเลือกตั้งทุกระดับ กรรมการตัดสินต่างๆ ในชุมชน” ขณะเดียวกัน ครู 9 กล่าวเพิ่มเติมว่า “ตนเองก็เป็นกรรมการสมัชชาสุขภาพจังหวัดตั้งร่วมกันพัฒนาระบบสุขภาพให้เกิดขึ้นในจังหวัดตั้งซึ่งเกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษา และปัจจุบันร่วมเป็นกรรมการรุ่นมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดตั้งตนเองได้เห็นมุมมองการช่วยเหลือสังคมรอบด้านมากขึ้นหลังจากได้รับการพัฒนา” ส่วนที่ โรงเรียนบ้านไร่พรุ คณะครูโรงเรียนนี้ใช้เวลาวันหยุดราชการมาปฏิบัติงานวิชาการที่โรงเรียน เช่น การเตรียมการสอนการจัดห้องเรียนและงานพิธีกรรมทางศาสนา ตลอดจนพัฒนาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนจนสภาพแวดล้อมสวยงามน่าอยู่ น่าเรียน ครูมีจิตใจเอื้ออาทรต่อกันดัง เช่น ครู 4 สะท้อนว่า “เดิมไม่เคยเข้าสอนแทนใคร แต่วันนี้จะเข้าสอนแทนครูท่านอื่นที่ติดราชการหรือลา เพราะสงสารนักเรียนไม่อยากให้เสียเวลาไปโดยเปล่า” ส่วนครู 9 เผยว่า “วันหยุดเสาร์ – อาทิตย์ จะขับรถเวียนเข้ามาดูโรงเรียน และอยู่เฝ้ารักษาความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด เพราะห่วงทรัพย์สินของโรงเรียน ช่วงหลังทราบว่า มีวัยรุ่นมาวนเวียนบ่อย” ทางโรงเรียนบ้านห้วยเฒ่า เปลี่ยนแปลงไปเหมือนกับโรงเรียนข้างต้น

คือ มีการช่วยเหลือชุมชน โดยเฉพาะกับวัดใกล้โรงเรียน เช่น ช่วยงานบุญ ได้มีการสละแรงกาย แรงทรัพย์ ด้านศรัทธา ครูและผู้ปกครองมีความเอื้อเฟื้อต่อกัน ร่วมกันสร้างประโยชน์ต่อส่วนร่วม ทำให้มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ดัง ครู 4 กล่าวว่า “เราต้องเดินไปคู่กัน ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ครู กับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อลูกหลานของเรา โรงเรียนวัดน้ำผุด ครูโรงเรียนนี้ใช้เวลาว่างสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่เรียนอ่อน และเสียสละเวลาวันหยุดมาร่วมกิจกรรมสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน เช่น งานกฐิน งานผ้าป่าฯลฯ ครู 1 บอกว่า “พานักเรียนไปร่วมงานศิลปะหัตถกรรมนักเรียนที่จังหวัด ได้ใช้เงินส่วนตัวบางส่วนเลี้ยงนักเรียน ส่วนใดช่วยโรงเรียนได้ก็ช่วยตลอด ทำแล้วสบายใจ รู้สึกรักองค์กรนี้” โรงเรียนบ้านเขาหลัก ครูเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธ์ชุมชนกับหน่วยงานอื่นในพื้นที่มากขึ้น เช่นค่ายกิจกรรมอาสา ค่ายป้องกันยาเสพติด โดยเสียสละเวลาส่วนตัวของครอบครัวทำให้ความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานต่าง ๆ และชุมชน และบางครั้งโรงเรียนได้รับความช่วยเหลืองบประมาณจากหน่วยงานดังกล่าว ดังครู 2 สะท้อนความรู้สึกว่า “ข้าพเจ้าปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เต็มเวลาทั้งในและนอกเวลาราชการเพื่อประโยชน์ของโรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติมาโดยตลอด บอกตรงๆ สงสารประเทศไทย และคิดว่าจะทำแบบนี้ให้มากขึ้นเรื่อยๆ เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการพัฒนาครูครั้งนี้” โรงเรียนบ้านทุ่งนา ครูเสียสละเวลาวันหยุดราชการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนด้อยโอกาสและให้ความช่วยเหลือสิ่งของจำเป็น เช่น เสื้อผ้ามือสองช่วยน้อง วัสดุอุปกรณ์การเรียน สร้างความเข้าใจอันดีกับผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี ครู 5 โรงเรียนนี้มาสอนรำกลองยาวให้นักเรียนเพื่อร่วมแห่กฐินของวัด กล่าวว่า “เสียสละช่วยงานทำนองนี้ มาตลอด รู้สึกตัวเองมีคุณค่ากับสังคม การพัฒนาการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูทำให้กิจกรรมเหล่านี้ดีขึ้นทั้งต่อโรงเรียนและชุมชน” ส่วนครู 7 ส่วนโรงเรียนบ้านด่าน เน้นการจัดงานศิษย์เก่า ประจำปีของโรงเรียนทั้งครู นักเรียนและชุมชนทุ่มเทช่วยงานเต็มที่สร้างความพอใจทุกฝ่าย ดังครู 4 ให้ข้อคิดว่า “การใช้การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูนี้ได้เข้ามาช่วยให้กิจกรรมทางสังคมของโรงเรียนได้ราบรื่นขึ้น อยากรู้อย่างต่อเนื่อง” โรงเรียนบ้านปากห้วย พัฒนาไปทางเดียวกันกับทุกโรงคือ ครูเสียสละเวลาหลังเลิกเรียนจัดกิจกรรมฝึกซ้อมกีฬาให้ผู้เรียนและกิจกรรมช่วยเหลือนักเรียนอ่านหนังสือไม่ออกเป็นรายบุคคล ตลอดจนการเสียสละทรัพย์สินเงินทองของส่วนตัวช่วยนักเรียนเหล่านี้มากขึ้นคล้ายครูโรงเรียนวัดน้ำผุด สามารถทำความเข้าใจอันดีกับผู้ปกครองและผู้เรียนได้ดี ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 23 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนบ้านด่าน กล่าวว่า “ครู น(นามสมมติ) ไม่ปฏิเสธงานที่ผมมอบหมายเลย มีจิตอาสางานอีกด้วย เขาเปลี่ยนไป ผมดีใจมาก” ทำนองเดียวกันผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 22 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนบ้านห้วยเรียง กล่าวว่า “ครู ฉ (นามสมมติ) ใช้รถยนต์ส่วนตัวบรรทุกสิ่งอุปกรณ์ของโรงเรียนไม่เคยเรียกร้องค่าใช้จ่าย และครู ศ (นามสมมติ) ก็เช่นกัน พานักเรียนไปร่วมแข่งขันกิจกรรมศิลปะหัตถกรรมนักเรียนที่เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยไม่เบิกงบประมาณ” เช่นเดียวกันผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 20 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนวัดขุนสิทธ์ “ครูทุ่มเทเวลาฝึกนักเรียนก่อนเข้าแข่งขันกิจกรรมศิลปะหัตถกรรมนักเรียน ปรากฏว่าทางโรงเรียนได้ชนะเลิศกิจกรรมปะติภาพ ชั้น ป.3-4 ”นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 13 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนบ้านไร่พุกกล่าวถึงการดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงว่า “เห็นพฤติกรรมครูเสียสละเวลาดูแลเอาใจใส่นักเรียนเสี่ยงเรื่องยาเสพติดจำนวน 6 คน โดยพาบำบัดที่โรงพยาบาลอำเภอนาโยง โดยไม่เบิกค่าใช้จ่ายจากโรงเรียน” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 12 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนบ้านต้นบากฯ กล่าว

เพิ่มเติมว่า “กิจกรรมนอกเวลาราชการ ครูช่วยเหลือเต็มที่ เช่น งานชุมชน งานประชุมสมัชชาสุขภาพ จังหวัดตรัง ตลอดจนงานการกุศลต่างๆ”

โดยภาพรวมสรุปว่า การใช้รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูด้านนี้ภายใน กลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโปธารามครั้งนี้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ แสวงหาประสบการณ์ดีๆ จากครูทั้งในและ ต่างโรงเรียน ทำให้ครูทบทวนพัฒนาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานด้วยความเสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ในทางที่ดีขึ้น และรักษามาตรฐานเดิมได้ยั่งยืน สอดคล้องกับแนวโน้ม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบันที่ต้องเน้นความเสียสละและรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมเป็น ตัวอย่างแก่นักเรียน จากการสะท้อนคิดและข้อมูลสำคัญ การจัดการความรู้สามารถพัฒนาครู เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านนี้ไปในทางที่ดีขึ้นเข้าสู่ภาวะสมดุลทั้งทางกายและจิตใจ

8. การเห็นคุณค่าในความสามารถของผู้เรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับผู้เรียนโดย กำหนดไว้ในมาตรา 22 ซึ่งเขียนไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนผู้เรียนทุกคนมีความ สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริม ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” คุณลักษณะสำคัญของครูในเรื่องนี้จึง นับว่าสำคัญยิ่ง การใช้การพัฒนา รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทางที่ดีขึ้น ดังเช่น ที่โรงเรียนวัดโปธาราม บุคลากรทุกคนในโรงเรียนมีทัศนคติมองนักเรียนทุกคนมี ความเท่าเทียมกัน แตกต่างด้านความสามารถเก่งและดีกันในแต่ละด้าน ครูต้องทราบและสนับสนุนให้ เหมาะกับศักยภาพแห่งตน ครู 5 เล่าความหลังว่า “เด็กชายเขียว(นามสมมติ) ศิษย์ตน ปัจจุบันเป็นผู้ พิพากษา เดิมชอบแต่งเรียงความและได้คะแนนวิชาที่สูงตนชมเชยและสนับสนุนเขามาตลอดจนจบ มัธยม” โรงเรียนบ้านห้วยไทร ทุกครั้งที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะมอบของขวัญเป็นกำลังใจกับ ผู้เรียนที่มีส่วนร่วมการเรียนรู้ตลอดถึงการพูดจายกย่อง ชมเชย และให้ผู้เรียนแสดงเต็มความสามารถ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในตนของผู้เรียน ดัง ครู 1 โรงเรียนนี้ชอบซื้อของรางวัลโดยเงินส่วนตัวเพื่อ มอบให้นักเรียนที่มีผลงานเด่น หวังสร้างกำลังใจและจูงใจเพื่อนนักเรียนคนอื่นพร้อมพูดขณะให้รางวัล ว่า “เธอเก่งมาก ทำชื่อเสียงให้โรงเรียนนี้ ทุกคนภูมิใจในตัวเธอ” ส่วนครู 3 โรงเรียนเดียวกัน ชอบ สังเกตนักเรียนที่เรียนอ่อนและเสริมสร้างกำลังใจโดยจัดกิจกรรมนักเรียนตามศักยภาพเด็ก เช่น เกม ต่างๆ กีฬา เป็นต้น ทำนองเดียวกันโรงเรียนบ้านหนองรี คณะครูมีความเข้าใจความสามารถที่หลากหลาย แตกต่างของผู้เรียนเพิ่มและสนับสนุนผู้เรียนให้สอดคล้องกับความรู้ความสามารถดังกล่าว เช่น ผู้เรียนบางคนไม่พร้อมครูก็คอยเพิ่มเติมความรู้และประสบการณ์ตามกำลังของผู้เรียน ขณะเดียวกัน ผู้เรียนที่มีพร้อมสูงกว่าก็ส่งเสริมให้มีความสามารถยิ่งขึ้น ดังครู 5 กล่าวว่า “นักเรียนบางคน พุดเก่ง เช่น เด็กหญิง บี (นามสมมติ) ก็ให้เขาเป็นพิธีกรต้อนรับคณะผู้มาเยี่ยมโรงเรียน และกล่าวขอบคุณใน นามโรงเรียน” ครู 7 สะท้อนว่าตนได้คิดถึงเรื่องการลงโทษนักเรียน ซึ่งเดิมจะตักเตือนนักเรียนอย่างแรง แต่ปัจจุบันนี้ถึงสิทธิเด็กใช้การลงโทษด้วยกิจกรรมพัฒนาและพึงเหตุผลประกอบด้วย” ครู 8 ต้อง คอยเสริมประสบการณ์ให้นักเรียนด้อยโอกาสทั้งหลายเช่นเด็กชายเอ เด็กหญิงซี (นามสมมติ) ซึ่งมัก ตามเพื่อนไม่ทัน เผยว่า “แม่เหนื่อย ก็เต็มใจเมื่อเห็นเขาดีขึ้น” โรงเรียนบ้านขุนสิทธิ์ ทางโรงเรียนจัด กิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนตามความสามารถ โดยส่งผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทางวิชาการที่หน่วยต้น สังกัดจัดขึ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมและการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น

ป.1 เขียนหนังสือบน เทปเล็ต (Tablet) อย่างเพลิดเพลิน หลังจากครูได้สอนเขา” สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 19 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนบ้านหนองเรือ ให้ข้อมูลว่า “ครูจัดกิจกรรมเวทีเพียงวันฝึกให้นักเรียนทำหน้าที่พิธีกร โฆษกบนเวที การร้องเพลงและการแสดงนักเรียนทำกันได้ดี” เช่นเดียวกัน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 12 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนต้นบากฯ กล่าวถึงความสามารถนักเรียนที่โรงเรียน “ครูจัดนักเรียนรำนโนราห์รับกรรมการมาประเมินโรงเรียนพระราชทานที่เพิ่งผ่านมา เป็นที่พอใจยิ่ง” ส่วนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 13 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนบ้านไร่พุดให้ความเห็นด้านเด็กด้อยโอกาส ว่า “ไม่น่าผล การสอบของเด็กกลุ่มนี้มาจัดลำดับที่กับเด็กปกติแต่ได้ประกาศผลรวมกันไป เพราะคิดว่าอาจทำให้เขาเสียใจมากกว่า” ส่วนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 22 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนบ้านห้วยเร็จ กล่าวว่า “ครูสนับสนุนนักเรียนให้เข้าร่วมการแข่งขันในระดับสูงขึ้นไปพร้อมช่วยเตรียมความพร้อมให้เขาด้วย” เช่น ลักษณะเดียวกันผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 16 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนบ้านปากห้วย กล่าวว่า “ครูรู้สึกได้ว่านักเรียนมีความสุขในการเรียนร่วมกัน และส่งการบ้านตามกำหนด”

จากการสะท้อนคิดข้างต้นแสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวมโรงเรียนทุกโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนน้ำผุดโพธารามได้เห็นคุณค่าความสามารถของผู้เรียน โดยให้ความสนใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลและส่งเสริมให้สอดคล้องกับความคิดและศักยภาพ การใช้รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูด้านนี้ยิ่งช่วยให้ครูได้นำประสบการณ์ที่ดีมาบอกเล่าต่อกันภายในกลุ่มโรงเรียน ครูได้เทียบเคียงการพัฒนาตนเองก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางที่ดีต่อการพัฒนาครู สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาชาติดังกล่าวข้างต้น

9 การประพัตินเป็นแบบอย่าง

“แบบอย่างที่ดีมีค่ากว่าคำสอนใดๆ” เป็นวลีที่ได้ยินกันโดยทั่วไปและสะท้อนให้ทุกคนได้คิดอย่างหลากหลาย ในแง่มุมของการประกอบอาชีพครูก็เช่นเดียวกัน การครองตนที่ดีงามเป็นคุณลักษณะที่ดีของความเป็นครูและ เป็นแบบอย่างที่ดีกับศิษย์ในโรงเรียน โรงเรียนวัดโพธาราม หลังจากเข้าร่วมพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ได้เน้นให้บุคลากรทุกคนเป็นตัวอย่างที่ดีด้าน การแต่งกาย การพูดจา และความประพฤติ ดังครู 1 คุยว่า “ทุกวันศุกร์ทุกคนตกลงกันจะแต่งชุดไทย และรณรงค์การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย” โรงเรียนบ้านห้วยไทร หลังจากได้จัดการความรู้ภายในกลุ่มโรงเรียนน้ำผุด คณะครูของโรงเรียนได้พัฒนาตนเองด้านความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา การแต่งกายชุดเครื่องแบบสีทึบในทุกวันจันทร์ดีขึ้นกว่าเดิมสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีต่อกัน และส่งเสริมให้นักเรียนแต่งชุดนักเรียนและชุดลูกเสือสามารถดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย ทางโรงเรียนบ้านหนองเรือ คณะครูได้เน้นด้านการพูดจาสุภาพ และการตรงต่อเวลา สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีต่อโรงเรียนอื่นๆ ภายในกลุ่ม เช่น ครูเรียกนักเรียนว่า “ลูก” และโอบกอดต้อนรับสู่โรงเรียน เป็นภาพที่สร้างความรักผูกพัน ความเอาใจใส่ต่อผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้ปกครองเกิดความมั่นใจในโรงเรียน ส่วนการตรงต่อเวลาครูมาก่อนเวลาทำงานสร้างความพึงพอใจให้กับชุมชนเป็นอย่างดี ครู 9 พูดถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นว่า “วันนี้ชั้นอนุบาลมีนักเรียนเพิ่มขึ้น ผู้ปกครองมั่นใจจึงส่งลูกมาเรียน และเข้าใจบทบาทของครูมากกว่าเดิม” โรงเรียนบ้านขุนสิทธิ์ การเปลี่ยนที่ดีขึ้น คือ คณะครูประพัตินเป็นแบบอย่างที่ดี เช่น ไม่หลงอบายมุข ไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ ตลอดจนการรับผิดชอบต่องาน ดังครู 1 สะท้อนความหลังว่า “เคยอุปสมบทในพระพุทธศาสนา การกระทำต่างๆ จะสอดคล้องกับความเป็นจริงไม่ติดอบายมุข และจะคิดบวกโดยจริงใจกับทุกคน” โรงเรียนบ้านต้นบากราษฎร์บำรุง เปลี่ยนไป

ลักษณะทางโรงเรียนเน้นพูดจาสุภาพอ่อนน้อมถ่อมตน และสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ตามวัฒนธรรมไทย สังคมในโรงเรียนสงบเรียบร้อย อยู่ร่วมงานกันอย่างมีความสุข นักเรียนเอาอย่างด้านการพูดจากครู ดัง ครู 8 เพิ่งย้ายมาจาก 3 จังหวัดชายแดนใต้กล่าวว่า “เด็กที่นี่ดีจริง ๆ ดิฉันมาอยู่ 2 เดือนแล้วไม่เคยได้ยิน คำด่าเลย” โรงเรียนบ้านไร่พรุ คณะครูทุกคนเป็นแบบอย่างที่ดีได้หลายอย่างและครูมีอิทธิพลต่อศิษย์ ทั้งทางด้านวาจาความคิด บุคลิกภาพและความประพฤติ ครูต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และศิษย์อาจ เลียนแบบอย่าง บทบาทต่างๆ ของครู เช่น ตรงต่อเวลา การพูดจาสุภาพเรียบร้อย ดังเสียงสะท้อน ของครู 4 ว่า “ครูที่นี่ประพฤติตนเข้ามามาตรฐานที่ตีมาตลอด ใครๆมาอยู่ก็ปรับเข้าวัฒนธรรมที่นี่” การ จัดการความรู้ครั้งนี้ทำให้เขายังพัฒนาดีขึ้น โรงเรียนบ้านห้วยเรียง คณะครูทุกคนมุ่งมั่นปฏิบัติการสอน ในสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบต่อผู้อื่นได้ มีครูที่ผ่านการทำผลงานวิชาการจากการปฏิบัติหน้าที่ รับผิดชอบเป็นแบบอย่างที่ดีได้ภายในกลุ่มโรงเรียน ดังครู 3 เผยความสำเร็จว่า “เป็นครูทั้งที่ต้องเอาดี ให้ได้ จึงเสนอผลงานวิชาการครู ค.ศ 3 อยู่ 2-3 ปี จึงประสบผลสำเร็จ” เล่าต่อว่า “ดิฉันสู้ไม่ถอยง่าย ๆ และคิดบวกไว้ก่อน” โรงเรียนวัดน้ำผุด คณะครูทุกคนมีการเปลี่ยนแปลงทางที่ดีทำนองเดียวกับโรงเรียน อื่นๆภายในกลุ่มโรงเรียน มีส่วนแตกต่างกันคือ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลา สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้เรื่องตรงเวลา โรงเรียนบ้านเขาหลักคณะครูทุกคนมีการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมบางอย่างที่เห็นชัดเจนและเป็นแบบอย่างได้ คือ การพูดจาสุภาพนุ่มนวลคล้ายกับโรงเรียน อื่นๆ ที่กล่าวมา แต่ที่เน้น คือ เมื่อมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่นถ้านักเรียนมีน้ำใจช่วยเหลือครูก็ จะพูดว่า “ขอบใจคะ” “ขอบคุณคะ” เสมอ จนนักเรียนสังเกตและพูดตามจนติดเป็นนิสัยทุกครั้ง นอกจากนี้เรื่องการแต่งกาย เดิมครูแต่งชุดพละเกือบทุกวัน วันนี้แต่งแค่ 1 – 2 วัน หันมาแต่งชุดสวย กระโปรงและเครื่องแบบแทน ด้านโรงเรียนบ้านทุ่งนา คณะครูที่นี่ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้น คือ การพูดจาและการตรงต่อเวลาเหมือนกับหลายโรงเรียนข้างต้น จะไม่มีครูมาโรงเรียนสายและกลับ ก่อนเวลาเลิกงาน การนัดหมายประชุมต่างๆ จะพร้อมเพรียงตามกำหนดเวลาที่กำหนดและรักษา มารยาทการพูดจาที่ดีต่อกันได้ ครู 8 เป็นครูใหม่เพิ่งย้ายมาบอกว่าเห็นค่าขวัญที่เขียนไว้ “โรงเรียนนี้ ไม่มีคำหยาบ” รู้สึกประทับใจมาก ส่วนโรงเรียนบ้านด่าน คณะครูมีความเห็นร่วมกันหลังการใช้การ พัฒนารูปแบบดังกล่าวโดยเน้นแบบอย่างการแสดงความรักต่อกันด้วยการไหว้กันในตอนเช้าและ เลิกเรียนในตอนเย็น ครู 3 สะท้อนว่า “ดีคะ ทำให้ทุกคนได้ทักทายกัน นักเรียนก็ได้เห็นเป็นแบบอย่าง กับเขา” โรงเรียนบ้านปากห้วย ครูที่นี่เน้นประพฤติตนตามจรรยาบรรณครู เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเมตตากรุณาต่อผู้เรียน ทางคณะครูได้ช่วยเหลือนักเรียนยากจนด้อยโอกาส บางคนพฤติกรรมเด็กก้าวร้าวตามสภาพครอบครัว เช่น ครู 5 เล่าประสบการณ์ ประดับประดอง เด็กชาย เก (นามสมมติ) จนเรียนจนจบหลักสูตร “ดิฉันดีใจที่เขาเรียนจบ เขาก้าวร้าวเพราะขาด ความสุขที่บ้าน” นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยพบว่า ครูได้เปลี่ยนพฤติกรรมตนเองไปทางดี เนื่องจากการร่วมกิจกรรมจัดการความรู้ทำให้รู้สึกดี ๆ จากต่างโรงเรียนแล้วพูดต่อๆ กันพร้อมกับย้อนดู ตนเองในการประพฤติปฏิบัติตน ดังผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 24 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนบ้านทุ่งนากล่าวถึง การพูดกันในโรงเรียนโดยใช้กิจกรรม “ครูพูดจาภาษาดอกไม้” หมายถึงคิดก่อนพูด ทำนองเดียวกับ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 19 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนบ้านหนองเรียง กล่าวว่าครูทุกคนทักทายตอนเช้าด้วย การไหว้เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กภายใต้กิจกรรม “ให้ดอกบัวและรอยยิ้มในยามเช้า” และ กล่าวถึงเพื่อนครูในโรงเรียนว่า “ครู ร(นามสมมติ) เป็นตัวอย่างที่ดีในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี

ไทย เช่น แต่งชุดไทย ในวันสำคัญต่างๆ” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 20 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนวัดขุนสิทธ์ กล่าวว่า “ครู ส(นามสมมุติ) ของโรงเรียนเป็นตัวอย่งที่ดีเรื่องจิตสาธารณะและความรับผิดชอบ” ทำนองเดียวกันผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 20 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนต้นบากฯ กล่าวว่า “ครู ด(นามสมมุติ) เป็นตัวอย่งการเสียสละเวลาเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมอย่างสม่ำเสมอ” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 8 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนบ้านไร่พุด กล่าวว่าถึงครูที่เป็นแบบอย่างคนหนึ่ง “ครู พ(นามสมมุติ) ทำงานได้ทุกเรื่องไม่เคยปฏิเสธงาน และเข้ากับผู้ร่วมงานได้ดี ช่วยงานโรงเรียนได้เยอะทีเดียว” กล่าวเสริมต่อว่า “เป็นครูที่เข้าใจนักเรียนหญิงวัยก่อนเข้าสู่วัยรุ่น อบรมเด็กได้ดีมาก นักเรียนหญิงที่ตามมาตลอด ผมหวังว่าปีหน้าครูคนนี้จะเกษียณไปใครทำหน้าที่แทน” อีกโรงเรียนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 22 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนบ้านห้วยเร้ง กล่าวว่าชมเชยครูคนหนึ่งคือ “ครู ภ (นามสมมุติ) เป็นตัวอย่งการไหว้ทักทาย และการพูดจาสุภาพ ตรงกับคำขวัญของโรงเรียน คือ ยิ้มง่าย ไหว้สวย”

สรุป การประพุดติเป็นแบบอย่างที่ดีของครูภายในกลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโปธาราม มีการเปลี่ยนแปลงไปทางที่ดีทุกโรงเรียน การดำเนินการจัดการความรู้ในครั้งนี้คณะครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ดีต่อกันนำมาเล่าเรื่องราวและขยายผลไปยังทุกโรงเรียนโดยมีคู่มือ/แนวทางการดำเนินงานจัดการความรู้เป็นสื่อกลางในการเรียนรู้ การประพุดติตนเป็นแบบอย่างเป็นองค์รวมของพฤติกรรมของครูที่เห็นอย่างเด่นชัด ผู้พบเห็นสามารถนำไปปฏิบัติตามได้ ซึ่งทุกคนยอมรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเหล่านั้นเป็นแนวเดียวกันตามข้อมูลการสะท้อนคิดของครู ดังนั้นความเป็นครูที่ดีในด้านนี้จึงควรได้รับการขานรับเช่นเดียวกับด้านอื่น ๆ ข้างต้น

10. การมีเจตคติที่ดีรักและศรัทธาอาชีพครู

ปัจจุบันการเข้าสู่การประกอบอาชีพครูต้องมีใบอนุญาตวิชาชีพ การขอใบอนุญาตนี้ผู้เป็นครูต้องมีคุณสมบัติการเป็นครูเช่นต้องเรียนเกี่ยวกับวิชาชีพครูไม่น้อยกว่าจำนวน 15 หน่วยกิต และผ่านประสบการณ์สอนในโรงเรียน เป็นต้น ทั้งนี้เพราะผู้เป็นครูต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับผู้เรียนและต้องเข้าใจจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็ก การเป็นครูที่ดีต้องรักเด็กและศรัทธาในอาชีพ การพัฒนาครูครั้งนี้ทำให้ครูเปลี่ยนแปลงเจตคติในทางที่ดี ดัง โรงเรียนวัดโปธาราม หลังการเข้าร่วมการใช้การพัฒนาารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครู บุคลากรทุกคนมีเจตคติต่อวิชาชีพครูไปทางที่ดี ดัง ครู 1 “ดิฉันเข้าร่วมกิจกรรมวิชาชีพครู ร่วมมือและส่งเสริมให้มีการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพ และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลดี รักษาความสามัคคีและช่วยเหลือ ปกป้องและสร้างความเข้าใจอันดีต่อวิชาชีพครู มาตลอดการรับราชการครู” โรงเรียนบ้านห้วยไทร คณะครูมีการเปลี่ยนแปลงทางเจตคติที่ดีขึ้น เช่น การตั้งใจสอนผู้เรียนโดยเตรียมการสอนและใช้สื่อการเรียนรู้มากขึ้น ตระหนักในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ครู ดังครู 1 สะท้อนมุมมองออกมาว่า “คิดอยู่เสมอว่ายึดอาชีพนี้เป็นหลักและทำหน้าที่ให้ดีที่สุด บางครั้งในความเป็นครูสอนไปถึงพ่อแม่เด็ก” ผู้วิจัยสังเกตเห็นจากการมาปฏิบัติหน้าที่และผลงานด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เกิดขึ้นของครูโรงเรียนนี้พบว่าปรากฏผลงานดีต่อเนื่องเป็นที่ยอมรับภายในกลุ่มโรงเรียน ครู 2 ภูมิใจในอาชีพกล่าวว่า “เป็นอาชีพที่ทำให้ผู้อื่นได้มีความรู้ทุกด้านในการดำรงชีวิต รู้จักรับผิดชอบชั่วดี มีสติปัญญาในการแก้ปัญหาอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ผมภูมิใจ” ส่วน โรงเรียนบ้านหนองเร้ง คณะครูมีความมุ่งมั่นทำหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถมากขึ้น หลังจากได้จัดการความรู้ขึ้นในโรงเรียน โดยการเล่าเรื่องราวที่ดีด้านจิตวิญญาณครูที่มีต่อศิษย์ทำให้ครูอุทิศเวลาสอนเต็มที่ โดยไม่นิยมหารายได้ด้วยการสอนพิเศษ ครู 5 กล่าวถึงประเด็น

นี้ว่า “ครู ต้องไม่เห็นแก่่อามิสสินจ้าง ศิษย์ทุกคนคือผู้ที่ครูต้องสร้างให้เขาเป็นคนดีของสังคม”
 โรงเรียนบ้านขุนสิทธิ์ หลังจากจัดการความรู้กันในโรงเรียน ปรากฏว่าคณะครูโรงเรียนนี้มีความสุขใน
 อาชีพครูมากขึ้น และพร้อมจะปิดทองหลังพระ เห็นว่าเมื่อทำหน้าที่ตนเองสมบูรณ์แล้วก็จะเกิด
 ความสุขใจ เมื่อพบลูกศิษย์ตามงานวัดต่างๆ ก็มีลูกศิษย์เข้ามาทักทาย มันเป็นไปตามความรู้สึกแท้จริง
 ของจิตใจศิษย์ ทำให้ภูมิใจและสุขใจมาก “แม้ว่าอาชีพครูไม่ได้รับการยกย่องเป็นวิชาชีพชั้นสูง แต่ผู้
 ประกอบอาชีพนี้เป็นมากกว่าครู ครูแม้ว่าเกษียณอายุราชการหรือถึงแก่กรรมไปแล้วทุกคนก็ยังเรียน
 ว่าครูเสมอ” ครู 8 โรงเรียนนี้กล่าวสรุป ทางโรงเรียนบ้านต้นบากราชบุรีบ้าง ครู 6 พูดว่า “ผมไม่เคย
 คิดลาออกก่อนเกษียณอายุราชการ ตั้งใจพัฒนาตนเองและโรงเรียนให้ก้าวหน้าตลอดเวลา” คิดเหมือน
 กับครู 8 โรงเรียนเดียวกันซึ่งสะท้อนคิดว่า “ข้าพเจ้ารักและศรัทธาในอาชีพครู จะอยู่ในวิชาชีพนี้จน
 เกษียณอายุราชการ 60 ปี โรงเรียนบ้านไร่พุด คณะครูทุกคนในโรงเรียนศรัทธาในอาชีพครู มีความเห็น
 ว่ามีคุณค่า และสามารถทำประโยชน์ต่อประเทศชาติได้มาก โดยการสร้างคนให้มีความรู้ความสามารถ
 ออกไปเป็นคนดีของสังคม และอาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติในสังคม มีแต่คนรัก คนเกลียดมีน้อยมาก
 ทั้งนี้ขึ้นกับความเป็นครูของแต่ละคนด้วย ยกตัวอย่างเช่น จะมีคนยกมือไหว้คุณครู และพูดถึงทางดีๆ
 ดังครู 8 โรงเรียนนี้สะท้อนการทำงานว่าตลอดเวลา 36 ปีไม่เคยมีประวัติเสื่อมเสีย จนได้รับรางวัลครู
 ดีเด่น ครูแกนนำ ครูดีในดวงใจ “ดิฉันภูมิใจและรักอาชีพครู” โรงเรียนบ้านห้วยเร็จ คณะครูรักษา
 เกียรติศักดิ์ศรีของความเป็นครู เช่น การพัฒนาบุคลิกภาพให้ดูดีเสมอ พัฒนาความรู้ให้พร้อมและ
 ช่วยเหลือชุมชนตามโอกาสเหมาะสมทำให้ครูมีภาพลักษณ์ที่ดีเสมอ สร้างความภูมิใจในอาชีพครู ครู 2
 ให้ความเห็นว่าการพูดคุยเรื่องการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาครูทำให้ครูย้อนคิดการกระทำของตนเอง
 เทียบกับครูในอดีตและปรับปรุงตนได้ สำหรับตนเองนั้นครูคือ “ผู้สร้างโลกแห่งสันติสุขและศรัทธาใน
 วิชาชีพนี้มาตลอด” โรงเรียนวัดน้ำผุด คณะครูโรงเรียนนี้มีพฤติกรรมทางที่ดีขึ้น ทำนองเดียวกับทุกโรง
 ที่กล่าวมาข้างต้นและเน้นพิเศษในกรวางตนเป็นครูที่ดีของศิษย์ภายใต้คำขวัญ “สอนเต็มเวลา เต็ม
 ความรู้ความสามารถและเต็มใจ” โรงเรียนบ้านเขาหลัก หลังจากได้ใช้รูปแบบการจัดการความรู้ ทำให้
 ยังมีความรู้สึกรักและศรัทธาอาชีพครูมากยิ่งขึ้น ทางโรงเรียนเป็นห่วงว่าอีก 5 ปีข้างหน้า จะขาดแคลน
 ครูรุ่นเก่าๆ มีครูพันธุ์ใหม่เข้ามาแต่ก็คิดว่าคงมีจิตวิญญาณครูกว่าเดิมเพราะใช้เวลาเรียนครูมากขึ้น จึง
 ใช้เวลาที่เป็นครูตอนนี้ หุ่นเทก้าลังกาย กำลังความคิดให้กับผู้เรียนอย่างเต็มที่ด้วยจิตวิญญาณครู ดัง
 ครู 3 กล่าวว่า “ครูต้องปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีทั้งต่อนักเรียนและประชาชน” โรงเรียนบ้านทุ่งนา
 คณะครูปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยความตั้งใจและจิตวิญญาณ เช่นเดียวกับโรงเรียนอื่น
 ภายในกลุ่มโรงเรียน และศรัทธาต่ออาชีพครูเพิ่มมากขึ้น เมื่อได้รับฟังเรื่องราวดีๆของครู ทำให้รู้สึก
 ภูมิใจและมีความมั่นคงในอาชีพนี้ ครู 3 บอกว่า “ตนมีสายเลือดของความเป็นครูอยู่มาก จึงรักและ
 ศรัทธาในอาชีพครู ดีใจที่ได้ร่วมกิจกรรมครั้งนี้โรงเรียนบ้านด่าน คณะครูที่นี้รู้สึกชีวิตตนเองมีคุณค่า
 หลังจากได้แลกเปลี่ยนความรู้กันในกลุ่มโรงเรียนได้รู้ว่าครูคือผู้สร้างความเป็นมนุษย์ให้กับผู้เรียนช่วยขัด
 เกลานิสัยผู้เรียน รู้สึกภูมิใจในอาชีพตนเอง ครู 4 กล่าวเปิดใจว่า “ครูคือผู้สร้างคนดีสู่สังคม” ในขณะที่
 ที่โรงเรียนบ้านปากห้วย ครูมีความเหนื่อยยากลำบากในการเดินทางไปทำงานแต่รู้สึกมีความรักอาชีพ
 นี้มากขึ้น หลังจากได้จัดการความรู้กับเพื่อนครูภายในกลุ่มโรงเรียน ทำให้เกิดกำลังใจที่จะต่อสู้กับ
 อุปสรรคต่างๆ ต่อไป ดังครู 1 เชื่อว่าเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้ประสบ
 ความสำเร็จในหน้าที่การงาน และพูดว่า “การพัฒนาครูครั้งนี้ ช่วยให้ผมมุ่งมั่นในหน้าที่ครูยิ่งขึ้น” ส่วน

ครู 4 ทั้งทำยว่า “ครูคือผู้สร้างความเป็นมนุษย์ให้สมบูรณ์ โดยการให้ความรู้ ความคิดและประสบการณ์ เป็นอาชีพที่มีเกียรติเป็นที่ยอมรับของทุกคน ดิฉันจึงรักอาชีพนี้” นอกจากนี้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัย พบว่า ครูทุกคนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู ครูบางคนที่มีทัศนคติต่อต้านและไม่ชอบอาชีพนี้ได้ลาออก ตามโครงการเกษียณก่อนกำหนดไปบ้างแล้ว ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 14 ให้สัมภาษณ์ ณ โรงเรียนวัดโพธาราม กล่าวว่า “ทุกวันนี้ครูมีความพร้อมในการปฏิบัติงานในอาชีพครูมากขึ้น ทุ่มเทและเสียสละเวลาปฏิบัติงาน พัฒนาคุณภาพการศึกษาตามนโยบายรัฐบาลมากกว่าเดิม” จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ครูใน โรงเรียนทุกโรงภายในกลุ่ม ได้เรียนรู้จากประสบการณ์เรื่องเล่าจากคู่มือ/แนวทางการดำเนินงานจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูและการนำเสนอผลงานของแต่ละโรงเรียน ทำให้เห็นตัวอย่างบุคคลที่มีเจตคติที่ดี รักและศรัทธาอาชีพครูซึ่งปฏิบัติงานอยู่ภายในกลุ่มและเป็นต้นแบบที่ดีแก่ครูด้วยกัน ทำให้ครูภายในกลุ่มได้ทบทวนพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตน การปฏิบัติงานในอาชีพของตนเอง และได้พัฒนาพฤติกรรมด้านนี้ไปแนวทางที่ถูกต้องตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู

โดยสรุปการใช้รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูด้านคุณธรรมจริยธรรม ข้างต้น โรงเรียนภายในกลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโพธาราม ได้นำรูปแบบดังกล่าวไปใช้พัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมของครู จากการให้ครูได้แสดงความคิดเห็นตามแบบสะท้อนคิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทำให้ทราบว่าการมีการเปลี่ยนคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 10 เรื่องไปในทางที่ดีสรุปได้คือ การสร้างความรักและเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียนครูเข้าใจผู้เรียนมากขึ้นสามารถจัดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข การสร้างความเป็นธรรมแก่ผู้เรียนครูมีความเข้าใจความหมายและแปลสู่การปฏิบัติในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเท่าเทียมกัน การมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ตนเองครูมีพฤติกรรมการเข้าออกสอนตรงเวลาตลอดจนงานในหน้าที่เสร็จทันกำหนดเวลา การหลีกเลี่ยงไม่หลงมัวเมาอบายมุข ครูส่วนหนึ่งได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมห่างไกลอบายมุขและหันหน้ามาใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อหน้าที่มากขึ้น การมีความอดทนอดกลั้น ชยัน ประหยัดและรู้จักการให้อภัย ครูได้ทบทวนพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวัน และได้แก้ไขปรับปรุงพัฒนาตนเองตลอดเวลา การตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน ครูมาปฏิบัติงานทันเวลาและตรงเวลานัดหมายทำให้เกิดบรรยากาศเอื้อต่อการทำงาน การมีความเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ครูเสียสละเวลาส่วนตัวมาช่วยงานส่วนรวมในวันหยุดราชการ การเห็นคุณค่าในความสามารถของผู้เรียน ครูเข้าใจและสนใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนตลอดจนส่งเสริมผู้เรียนตามความถนัดและศักยภาพ การประพฤติตนเป็นแบบอย่าง ครูมีมาตรฐานในด้านการวางตัวที่เหมาะสม เช่น การแต่งกาย การพูดจา เป็นแบบอย่างกันและกันในการเรียนรู้และเป็นต้นแบบแก่ผู้เรียน การมีเจตคติที่ดีและศรัทธาอาชีพครู ครูปฏิบัติตน ปฏิบัติงานสอดคล้องจรรยาบรรณวิชาชีพครู การใช้รูปแบบการจัดการความรู้ในครั้งนี้ทำให้ได้เรียนรู้ และทบทวนพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตน ปฏิบัติงานซึ่งกันและกัน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ดีต่อกันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นผลดีต่อครู และจากการที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ร่วมวิจัยในภาคสนามพบว่า โดยภาพรวมครูมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมทุกด้านไปทางที่ดีเป็นรูปธรรมเช่น การทุ่มเทปฏิบัติหน้าที่จนนักเรียนได้รับรางวัล โรงเรียนได้รับความร่วมมือที่ดีจากชุมชน และจากการสะท้อนคิดในประเด็นความคิดเห็นต่อการใช้รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบกลับมาจำนวน 96 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 สรุปได้ว่าไม่มีความยุ่งยากในการปฏิบัติต่อการใช้รูปแบบดังกล่าว เพราะส่วนใหญ่เป็นการปฏิบัติงานตามปกติของครูเพียงแต่กิจกรรมครั้งนี้

เป็นการจัดระบบการจัดการความรู้ให้ครูได้เกิดการทบทวนการประพฤติปฏิบัติตนและเกิดเครือข่ายความร่วมมือในการเรียนรู้ การมีปฏิสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานตลอดจนการติดต่อสื่อสารต่อกันเป็นพลังในการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของครูภายในกลุ่มโรงเรียนน้ำพุตโปธาราม ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ได้เสนอแนะว่าควรจัดกิจกรรมกิจกรรมที่ดีในการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาครูได้แก่ การเล่าเรื่องราวดีๆ ต่อกันเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติด้านคุณธรรมของครูให้เป็นประจำในวาระการประชุมครูทั้งในโรงเรียนและภายในกลุ่มโรงเรียนหรือวงสภากาแฟยามเช้าที่จัดให้มีขึ้น เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และควรจัดกิจกรรมนำเสนองานด้านคุณธรรมของครู (KM Fair) ในวาระงานวิชาการประจำปีของกลุ่มโรงเรียน เพื่อได้เรียนรู้และนำไปปรับปรุงตนเองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังเสนอแนะว่า ควรมอบรางวัลให้ผู้ที่ปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นเลิศและเปิดโอกาสได้เล่าเรื่องราวต่างๆ ที่ประสบความสำเร็จและเผยแพร่ผลงานให้ปรากฏแก่สาธารณชนให้มากขึ้นด้วย

Prince of Songkla University
Pattani Campus